

CUPRINS

Mesajul Directorului Serviciului Român de Informații adresat cadrelor în rezervă și retragere cu ocazia adunării generale a ACMRR – SRI– 19 aprilie 2013 –	8
Continuitate in Spionaj ... si Contraspionaj - Gl. bg. (r) Ioan Stoica	18
Ironiile vieții- Col. (r) Hagop Hairabetian	26
Acțiunea „Amor ghebos” - Gl.bg. (r) Vasile Coifescu.....	30
Decembrie 1989: Marturii inedite Gl. mr. (r) Romeo Câmpeanu în dialog cu Dr. Ist. Alex Mihai Stoenescu	36
Percepția actului de la 23 august 1944 - Prof. univ. dr. Cristian Troncotă	48
Emigrarea evreilor și a germanilor din România - Prof. univ. dr. Corvin Lupu.....	56
„Afacerea Tănase” din perspectiva Monicăi Lovinescu - Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu	66
Meditația transcendentă - Un punct de vedere - Paul Carpen	74
Securitatea și Meditația Transcendentă - Paul Carpen.....	79
Fostul procuror Ioan Dan a descoperit teroristii din Decembrie 1989?! - Prof. univ dr. Corvin Lupu.....	84
Cameleonul - Col. (r) Radu Tinu	96
Procurorul - autor de maculatură - Gl. bg. (r) Vasile Mihalache.....	101
Falsificarea istoriei și unele aspecte ridicole ale ei (I) - Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu	110
O Lege strâmbă: OUG NR. 24/2008 - Paul Carpen	122
„Deconspirarea”: Cinci ani de abuzuri - Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu ..	130
Iată ca poate ! Note de lectură - Paul Carpen.....	140
In memoriam: Prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu	144
Din activitatea ACMRR-SRI.....	146
În sprijinul culturii de securitate	148
Noi apariții editoriale – Prezenți în viața și cultura cetății.....	150

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2013

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici

Acad. Dinu C. Giurescu

Prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef:	Gl. bg.(r) Prof. univ. dr. Cristian Troncotă
Redactor șef adjunct:	Paul Carpen
Secretar de redacție:	Gl. bg. (r) Maria Ilie
Membri:	Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu Col. (r) Mihai Constantinescu Col. (r) Marius Ghilea Col. (r) Hagop Hairabetian Gl. mr.(r) Marin Ioniță Gl. bg. (r) Nechifor Ignat Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Imagine și probleme
economice:

Gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu

Pentru abonamente, doritorii se pot adresa ACMRR-SRI la adresele menționate în pagina precedentă. Publicația poate fi achiziționată la sediile sucursalelor ACMRR – SRI, precum și în format electronic, la adresa www.virgoebooks.com

Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI.

Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

Mesajul Directorului Serviciului Român de Informații adresat cadrelor în rezervă și retragere cu ocazia adunării generale a ACMRR – SRI– 19 aprilie 2013 –

Doamnelor și domnilor,

Recent, Serviciul Român de Informații a **aniversat 23 de ani** de existență. Puține lucruri au rămas neschimbate în acest interval de timp. **Natura fluidă** a mediului de securitate ne-a obligat să ne **adaptăm**, să **regândim structuri** și **proces**e, să **recalibrăm** ponderea componentelor **ciclului de intelligence**, să **dezvoltăm cooperarea** și **parteneriatele** interne și externe.

Valurile succesive de reformă au contribuit la crearea unui Serviciu **flexibil** și **modern**, dar au generat și un **pericol important** – în dorința de a privi permanent spre viitor, **uităm** să **valorificăm tradiția** și să **valorizăm trecutul**. De aceea, în cadrul instituției au fost **demarate** deja o serie de **proiecte** menite să **reducă** manifestarea acestui **risc** și să **consolideze memoria instituțională**.

Printre acestea, aș aminti acțiuni dedicate **omagierii eroilor**, dar și a celor care au **condus**, de-a lungul timpului, structurile Serviciului.

În decembrie 2012 am **dezvelit**, în cadrul unei ceremonii solemne, **Monumentul Luptătorului Antiterorist**, care cinstește memoria tuturor luptătorilor antiteroriști căzuți la datorie de-a lungul timpului.

De asemenea, ziua Serviciului Român de Informații a fost marcată de **dezvelirea** în unitățile SRI a unor **panouri** de marmură inscripționate cu **numele** și **mandatul foștilor comandanți**, însoțite de **fotografiile** acestora, în **semn de prețuire pentru eforturile depuse în slujba instituției** și, implicit, în **serviciul Patriei**. Pentru perioada următoare avem în vedere un alt **proiect important** pe această linie, **înființarea unui muzeu al istoriei SRI**.

Cultura cooperării, intens cultivată la nivelul Serviciului, ne-a demonstrat că orice demers de succes are nevoie de **parteneri**. De aceea, **contăm pe dumneavoastră** să **readuceți** în atenție **lecțiile învățate** de-a lungul timpului în exercitarea profesiei și **să contribuiți la consolidarea culturii de securitate** în România. Mai mult decât atât, în calitate de dumneavoastră de cadre în rezervă și în retragere ale SRI, **vă adresez îndemnul de a acționa întotdeauna ca veritabili ambasadori ai Serviciului**, sprijinind **obiectivele**

acestuia, **protejând** atât *instituția* cât și *prestigiul corpului profesional* din care faceți parte.

Sondajele de opinie publică arată că SRI beneficiază de un **nivel ridicat de încredere** în rândul populației, dar ne dorim ca această percepție să fie una **informată, fundamentată** pe **cunoaștere** și nu pe percepții „*in absentia*”. **Revista** editată sub egida *Asociației* din care faceți parte, „**Vitralii – lumini și umbre**”, precum și **alte manifestări** pe care le organizați, **pot și trebuie să sprijine acest demers**.

În acest sens, **informațiile oferite** pe aceste **canale** trebuie să fie **utile, corecte, să vină în consonanță cu agenda SRI**, respectiv **în completarea și în susținerea campaniilor de informare și educație derulate** de către SRI.

Doresc să **vă asigur de întreg sprijinul instituției în asigurarea drepturilor** ce vă revin, inclusiv a celor afectate de măsurile specifice perioadei de criză parcurse. Și în anul 2012, am depus **eforturi** pentru **asigurarea resurselor bugetare** necesare **decontării medicamentelor** și a celorlalte servicii medicale, precum și a **acordării biletelor de acces la baze de odihnă și tratament**.

De asemenea, **am susținut obiectivele Asociației** prin punerea la dispoziție a **spațiilor necesare** desfășurării în bune condiții a activităților dumneavoastră.

Cum **vocația de ofițer nu dispare** odată cu încetarea activității în *Serviciu*, **vă asigur că facem tot ceea ce ne stă în putință pentru a susține demersurile dumneavoastră** îndreptate spre **apărarea profesiei, întărirea solidarității și unității de grup** socio-profesional.

Închei transmițând **mulțumiri tuturor** celor care ne **împărtășesc valorile și rezonază** cu *motto-ul*

„Patria a priori”.

Vă urez **multă sănătate, succes și bucurii** alături de cei dragi.

Directorul Serviciului Român de Informații
George - Cristian Maior

Ofițerul de obiectiv

Observând cum anumite persoane din mass-media par să-și fi făcut un țel din oglindirea strâmbă a realității și deformează imaginea ofițerului de obiectiv, numindu-l „securistul fabricii”, mi-am propus să abordez în cele ce urmează această temă, pentru a arăta cine era, ce făcea, cu ce se ocupa, în ce scop acționa ofițerul de obiectiv și în final cui folosea activitatea sa. Mă refer în special la ofițerul care se ocupa de obiectivele economice: fabrici, uzine, combinate, mine, centrale termo- și hidroelectrice etc.

Motivele care m-au determinat să abordez această temă sunt următoarele:

1. Nu pot rezista la nesfârșit să asist la campania de denigrare a ofițerilor de securitate în bloc și în special a celor care au lucrat în domeniul contrainformațiilor economice.

2. Faptul că cei ce și-au făcut o profesie din a ataca și a-și da cu presupusul despre acest domeniu sensibil sunt fie niște oameni puși în slujba unor cercuri de interese străine de neamul românesc, fie niște „neica Nimeni”, care își dau și ei cu părerea despre un domeniu despre care nu au habar, dar vor să fie băgați în seamă, simțind că astfel ar putea mânca și ei o pâine albă.

Iată de ce am decis să mă implic în a explica ceea ce n-au vrut să explice alții: cine era, ce făcea și în ce scop acționa ofițerul de obiectiv.

Precizez că mi-am permis să abordez această problemă deoarece sunt unul dintre ofițerii care cunoaște realitatea „din interior”, nu din auzite, astfel:

- sunt de formație economică-metalurgie. Înainte de a deveni ofițer de securitate am lucrat la Uzina „1 Mai” Ploiești, la turnătoria de oțel;

- când am devenit ofițer, am fost repartizat la SMB (Securitatea Municipiului București) să mă ocup de Întreprinderea „23 August”, care avea un puternic sector cald (metalurgie) cu turnătorie de oțel, turnătorie de fontă, turnătorie de neferoase, forje, tratamente termice și alte sectoare de bază care, practic, dădeau de lucru celorlalte secții ale întreprinderii.

Fac aceste precizări autobiografice pentru a arăta că ofițerul de obiectiv nu era ales la întâmplare, așa după cum afirmă unii așa-zisi analiști care îl prezintă drept un om fără pregătire, eventual semianalfabet, luat din mediul „sănătos” și pus să supravegheze și să țină sub teroare personalul muncitor din întreprindere.

Nu. Ofițerul de obiectiv era ales și repartizat să se ocupe de obiectiv în funcție de pregătirea sa pentru a putea fi performant, pentru a înțelege procesele de producție, specificul lor. Ofițerul care se ocupa de petrochimie – să zicem – era de meserie petrochimist, cel ce se ocupa de construcții era constructor ș.a.m.d. și, subliniez, obligatoriu absolvent de studii superioare.

Aceste detalii se adresează nu foștilor ofițeri de securitate care au lucrat în obiectivele economice. Noi le știm. Le fac cunoscute pentru cei tineri, pentru cei care nu au auzit sau n-au citit decât propaganda mincinoasă conform căreia ofițerii de securitate din obiectivele economice nu erau altceva decât niște bestii care „spionau muncitorii și-i țineau sub teroare”. Tineretul trebuie să cunoască adevărul, pe care nu-l pot afla decât de la oameni din interior, nu de la te miri cine care-și dă cu presupusul pe la *talk show*-uri ca să câștige o pâine sau ca să dea satisfacție celor care-l plătesc pentru calomniile debitate.

3. Un alt motiv pentru care am abordat această temă este acela că, lămurind lucrurile, vreau să ajut actualele structuri de informații, să arăt că ofițerii de informații din toate timpurile s-au ocupat de probleme care vizează interesul nației române și ei trebuie să se ocupe de acestea în continuare.

De fiecare dată când sunt atacați ofițerii de securitate, sunt atacați, prin ricoșeu, și actualii ofițeri de informații. Cine are acest interes? La mai toate emisiunile de televiziune pe teme economice este abordată și problema ofițerilor acoperiți ai SRI, prezentați ca fiind niște intruși care nu au ce căuta acolo. De ce le este teamă celor care susțin asemenea idei? Ce vor să ascundă? De ce vor să nu se știe ce se întâmplă într-o întreprindere de interes național din punct de vedere al siguranței naționale?

Răspunsul la aceste întrebări este ușor de intuit. Este vorba despre cei care au acționat și încă mai acționează pentru diminuarea capacității de obținere a informațiilor din domeniul economic. În ce scop? Pentru a putea atenta nestingheriți la averea economică a României. Aici se reduce aproape totul. Interesul economic personal. Este suficient să aruncăm o privire la economia României și să vedem ce a fost și ce-a ajuns. Vorba profesorului Ilie Șerbănescu, rostită într-o seară la un post de televiziune: „*Care economie națională a României? Că ea nu mai există!*”. Economia țării noastre a fost lăsată ca o stână fără câini, pe care a jefuit-o fiecare după cum a dorit. Aceasta și ca urmare a anihilării sistemului de informații, sistemul imunitar al oricărei națiuni. Din acest motiv m-am decis să relev utilitatea ofițerului de informații, demascându-i pe cei

ce încearcă să-l lovească „prin ricoșeu”, pe cei care denigrează ofițerii de securitate pentru a-i ataca indirect pe actualii ofițeri de informații.

Pentru a înțelege mai bine rolul ofițerului de informații – oricare ar fi el, de securitate sau de SRI –, voi prezenta, pe scurt, cum era organizată și cum se desfășura activitatea informativă de contrainformații economice. Cine era și cu ce se ocupa ofițerul de obiectiv.

Activitatea de contrainformații în sectoarele economice era organizată în conformitate cu prevederile legale, adică acoperea infracțiunile economice de sabotaj, diversiune și subminare a economiei naționale, fapte cuprinse în capitolul infracțiuni împotriva securității statului, din Codul Penal.

La nivel central era Direcția de contrainformații în sectoarele economice, iar la unitățile teritoriale existau servicii de specialitate.

În obiectivele economice existau ofițeri de obiectiv, iar în obiectivele mari funcționau birouri de securitate. Ofițerii erau la vedere, erau cunoscuți, mergeau zi de zi în fabrici, în uzine, stăteau de vorbă cu muncitorii, cu personalul tehnic, se informau permanent, pentru a decela dacă există ceva care ar putea afecta bunul mers al activităților sau dacă se pun la cale acțiuni ilegale.

La fiecare birou de securitate din obiectiv exista la ușa biroului o fantă cu o cutie de scrisori, prin care orice persoană putea introduce o sesizare, o reclamație etc. Alteori, diferite persoane veneau și semnalau diferite aspecte pe care le considerau ilegale.

Ce concluzie se desprinde de aici?

Ofițerul de obiectiv nu era un Bau-Bau, un om care ținea sub teroare muncitorii, așa cum îl prezintă cei ce au acest interes.

Dar cine sunt cei care răspândesc această imagine? O parte dintre ei sunt cei care erau certați cu legea, care nu se simțeau în largul lor pentru a-și desfășura activitățile necurate, ilegale. Pentru aceștia, da, ofițerul de obiectiv era un fel de Bau-Bau, dar pentru imensa majoritate a oamenilor cinstiți care munceau în credință și căroră le apăra interesele nu era Bau-Bau. El era simpatizat și lui i se furnizau informații. Nu contest faptul că au existat și cazuri, foarte puține la număr, în care ofițerul de obiectiv aborda un stil de muncă mai rigid și un comportament care nu-i făcea cinste. Dar, atunci când se constata un astfel de caz, se luau măsuri foarte drastice, până la trecerea în rezervă a aceluia ofițer sau deferirea acestuia organelor de justiție, după caz.

Ca să nu vorbim în gol, am să dau un exemplu din activitatea mea, „din interior”, așa cum am menționat de la început. Cazul R.P. 9.

Prin anii 1971-1972, doi ingineri de la Întreprinderea „23 August” București au pus la punct și au experimentat cu foarte bune rezultate o nouă marcă de oțel de scule (R.P. 9). Ei aveau în vedere eliminarea importului de oțel de scule din R.F. Germania pe care-l folosea Fabrica de scule de la Râșnov – Brașov, la fabricarea burghiilor.

Fabrica de scule Râșnov importase din R.F. Germania o linie automată de tras burghie, la care folosea oțelul german R.P. 3. Când cei doi ingineri de la „23 August” s-au prezentat la Fabrica de scule Râșnov cu o șarjă din oțelul lor R.P. 9, la început au fost bine primiți și li s-a dat voie să-l experimenteze pe noua linie de tras burghie. Când șeful secției a observat că burghiile se trag perfect, a întrerupt imediat probele, spunând: *„Hai, gata. V-ați jucat destul. Lăsați-i pe ai mei să lucreze, că-mi afectați planul. De tras, văd și eu că s-au tras bine, dar să vedem cum se comportă în exploatare, dacă rezistă, dacă își mențin gura (adică tăișul), dacă nu se rup ... ”* etc.

S-au făcut și probe de exploatare, unde burghiile nici nu s-au rupt și nici nu și-au „pierdut gura”. Ba din contră, au rezistat de trei ori mai mult decât burghiile care se executau din oțelul german R.P. 3.

De fapt, din acest motiv au dat denumirea mărcii de oțel R.P. 9, că avea calități de trei ori mai bune decât R.P. 3. Cu toate acestea, șeful secției nu a acceptat introducerea lui R.P. 9 în producție până nu va fi omologat de o comisie de specialitate din cadrul Institutului de Cercetări Metalurgice de la București. S-a apelat la comisie, s-au făcut noi probe etc. și, în final, comisia și-a exprimat în scris acordul.

Cu toate acestea, șeful secției nu a acceptat introducerea în producția de serie a oțelului românesc R.P. 9, pe motiv că nu au încredere în oțelul românesc, că... pentru început este bun, dar n-au garanție că pe parcurs se vor respecta standardele de calitate etc.

Aflând toate acestea, i-am cerut ofițerului de obiectiv de la Brașov care se ocupa de Fabrica de scule Râșnov să ne ajute să aflăm de ce șeful de secție se opunea asimilării în producție a oțelului românesc R.P. 9. Brașovul ne-a răspuns că șeful de secție este cel care a fost în R.F. Germania la achiziționarea liniei de tras burghie și este posibil să aibă ceva legături cu nemții. L-am rugat să verifice acest lucru. În urma verificărilor efectuate, a stabilit că șeful de secție s-a consultat cu specialiștii germani de la firma constructoare a liniei de tras burghie și aceștia i-au spus că ei nu garantează calitatea sculelor (a

burghielor) și nici a instalației dacă se va utiliza un alt oțel. În aceste condiții nu-l puteam acuza de rea-credință și în niciun caz de sabotaj pe șeful secției.

La analiza cazului împreună cu șefii mei profesionali, s-a hotărât să merg la Fabrica de scule Râșnov și, împreună cu ofițerul de obiectiv, să asistăm la tragerea unei șarje de oțel și la efectuarea probelor de anduranță.

Am asistat la toate probele și m-am convins la fața locului că toate au corespuns. Am stat de vorbă cu muncitorii, care mi-au confirmat că și celelalte probe au fost foarte bune, după care am discutat cu șeful de secție. Acesta mi-a spus că, în ciuda rezultatelor, nu este de acord cu introducerea oțelului R.P. 9 în fabricația de serie, deoarece firma furnizoare a instalației l-a avertizat că-și va retrage garanția, că nu va mai garanta nici calitatea produselor și nici funcționarea liniei dacă se va folosi alt oțel decât cel recomandat de ei, adică R.P. 3.

Menționez că nu am luat nicio declarație de la nimeni, nici de la muncitori, nici de la șeful secției, pentru a nu da naștere la comentarii negative, ca să nu se poată spune că anchetez muncitorii, inginerii la locul de muncă etc., dar am înregistrat toate discuțiile pe un minicasetofon pe care-l purtam în buzunar.

La Brașov, în aceeași seară, avea loc concertul artistului francez de origine algeriană Enrico Macias, cu trupa sa, la Festivalul internațional de muzică ușoară „Cerbul de Aur”. Eu, amator de muzică, așa cum mă știu colegii mei și cei care mă cunosc, m-am dus la concert și am înregistrat din sală, pe acel minicasetofon, tot concertul. În tren, până la București am mai ascultat încă de două ori concertul. Când m-am prezentat la București, la șeful meu, un om cam dur, m-a luat de la ușă:

- Ce-ai făcut la Râșnov?

I-am raportat, pe scurt, ce am făcut și i-am cerut permisiunea să merg în birou ca să-mi scriu raportul.

- Lasă, măi, raportul, zise el. Ai asistat la probe, ai vorbit cu muncitorii, cu șeful ăla de secție? I-ai înregistrat?

- Da, i-am răspuns eu, timid, cu gândul să plec mai repede în birou să scot concertul de pe casetă.

- Și? Ce-au zis? Ia, dă casetofonul încoace!

Mi-a luat casetofonul și i-a dat drumul. Surpriză. În loc să asculte discuțiile mele cu cei de la Râșnov, a început să cânte Enrico Macias. Nu pot reda în scris ce față a făcut.

- Ce e asta, măi?!

- Păi, aseară, fiind la Brașov, m-am dus la concert, la „Cerbul de Aur”.

- Bine măi, unde te-am trimis eu pe tine și unde ai ajuns tu? Ia uite cu cine lucrez eu...

Am reușit să-l calmez, raportându-i că aveam de așteptat în gară trei ore și jumătate până la ora la care venea de la Cluj rapidul de București și, ca să nu stau în gară, m-am dus la concert. Am adăugat:

- Vă rog să-mi dați voie să derulez caseta ca să ascultați, totuși, discuțiile mele cu cei de la Fabrica de scule Râșnov.

După ce a ascultat caseta și am prezentat și niște copii după buletinele de analiză de la încercările efectuate, mi-a permis să merg să redactez raportul și, la final, să fac propuneri. Eu întreb:

- ...Ce propuneri să fac?

- Nu știu. La concert ai știut să te duci – în misiune fiind – și acum mă întrebi pe mine ce propuneri să faci?

Am redactat raportul, în care am arătat că am convingerea că oțelul R.P.9 corespunde tuturor exigențelor și poate fi asimilat în producția de serie. Dar, deoarece șeful de secție și conducerea Fabricii de scule Râșnov nu-și pot permite să piardă garanțiile germane, am propus să informăm conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini de care aparțineau cele două întreprinderi („23 August” București și Fabrica de scule Râșnov, care făceau parte din aceeași centrală industrială) și aceasta să dispună dacă acceptă să piardă garanțiile germane în favoarea asimilării oțelului R.P.9, care ar fi adus o diminuare a importurilor de 4,8 milioane de mărci pe an.

Conducerea Securității Municipiului București mi-a aprobat raportul cu propunerea respectivă, dar, mai întâi, să-l prezint și șefului Direcției a II-a, pe atunci generalul Emil Macri.

Împreună cu șeful meu de serviciu, ne-am prezentat într-o dimineață la generalul Emil Macri și acesta, foarte scurt, ne-a spus:

- De acord, dar mergeți voi și faceți această informare la ministru. Uite, vorbesc eu, acum, cu tovarășul ministru Ioan Avram să vă primească. L-a sunat pe ministrul Avram și ne-am prezentat la ora 14.00. A citit și apoi recitit nota noastră de informare, apoi a întrebat:

- Și ziceți că se elimină un import de 4,8 milioane de mărci? Ia stați puțin. A sunat la un telefon și a întrebat ce valoare are importul de oțel R.P.3 pentru scule la Fabrica de scule Râșnov. În câteva minute a fost sunat și i s-a răspuns: 4,8 milioane de mărci pe an. Eu verificasem acest lucru. A zis:

- Bine, dar nu vă aprob eu, că nu vreau să trec peste directorul general al Centralei industriale. Mergeți la Mărgăritescu. Vorbesc acum cu el și-i spun despre ce este vorba și prezentați-i și lui nota (ministrul Ioan Avram era un as în a pasa răspunderea). Am mers la Mărgăritescu, care ne-a ascultat, a studiat cu atenție materialele, după care a pus: Bine, am să-i convoc pe cei de la Fabrica de scule Râșnov și am să discut cu ei. Am să le pun în față materialele dumneavoastră și vom hotărî. Așa a făcut. După vreo săptămână, m-au anunțat cei de la „23 August” (autorii brevetului de invenție) că s-a aprobat asimilarea oțelului R.P. 9 pentru producția de serie la Fabrica de scule Râșnov și au primit comanda pentru primele zece șarje.

În acest fel s-a eliminat importul de oțel R.P. 3, în valoare de 4,8 milioane de mărci pe an.

Într-una din zilele următoare am mers la Întreprinderea „23 August”, la directorul general Alexandru Roșu, care mă rugase să trec pe la el, că vrea să discute cu mine. După ce am discutat despre exportul de locomotive în Costa Rica, mi-a mulțumit pentru faptul că am contribuit la asimilarea oțelului R.P.9 pentru Fabrica de scule Râșnov.

Am redat acest caz pentru a arăta celor din afara sistemului cu ce ne ocupam noi, ofițerii de obiective economice, cum lucram, cum colaboram cu conducerile obiectivelor, cum reușeam să contribuim la bunul mers al activităților economice, fără a prejudicia drepturile și libertățile salariaților.

De remarcat că, pe parcursul desfășurării acțiunii au fost exprimate păreri că aici a fost vorba de sabotaj, sabotorul fiind șeful secției de la Fabrica de scule Râșnov. Nu am îmbrățișat această idee și am insistat să verific, să vedem de ce nu este de acord acest om cu asimilarea oțelului românesc, poate are motive. Și a avut. Motivele lui erau clare, erau de prudență. Nu putea să-și ia o asemenea răspundere.

În final, cazul s-a rezolvat, oțelul a fost asimilat în producție, fără ca vreo persoană română să sufere. Pe parcursul desfășurării acțiunii, mai discutam între noi despre caz și, într-o zi, un vechi ofițer care lucra în Securitate din 1949, colonel, căruia noi, tinerii, îi spuneam, în glumă, „Moș Betelie”, mi-a zis:

- Ce tot moșmondești, măi, cazul ăsta? Dacă aveam eu cazul, îl terminam de mult, prin arestarea sabotorului ăla de la Râșnov. Ce, tu nu vezi că aici este sabotaj?

Nu. Noi, cei din noua generație vedeam altfel lucrurile. Aveam în vedere noua concepție de muncă ce se baza pe PREVENIRE. La toate ședințele noastre de instruire ni se atrăgea atenția să verificăm temeinic toate informațiile. La o ședință de bilanț, președintele Consiliului Securității Statului, Ion Stănescu, ne spunea: *„Voi nu trebuie să vedeți în toate neregulile ce se petrec în obiectivele economice numai sabotori, numai diversioniști. Să verificați temeinic toate informațiile și să îi tratați cu toată atenția pe oamenii muncii, pe toți cetățenii Patriei, pentru că noi cu ei realizăm tot ceea ce se vede în țara noastră”*. Eu așa am făcut. Și, ca mine, sute și sute de ofițeri din obiectivele economice. De aceea, consider că nu merităm ostracizarea și denigrarea din partea unora, ci merităm respect și considerație pentru munca noastră.

De reținut că aceia care ne atacă și ne fac torționari, teroriști, criminali ș.a. vin cu exemple din anii '50, când, practic, Securitatea nu era românească. Toată conducerea Securității, până la șef de birou inclusiv, era formată numai din cetățeni români de altă naționalitate, numiți în funcție numai cu acordul consilierilor sovietici care funcționau la vedere pe lângă toate unitățile, iar la nivel central nu se hotăra nimic fără acordul acestora. Românii erau numai în funcții de execuție și executau ordinele șefilor lor, care erau străini de sufletul poporului român. Lucrurile s-au schimbat radical după retragerea consilierilor sovietici din aparatul de Securitate.

Detractorii și calomniatorii noștri cunosc foarte bine acest lucru, dar nu suflă o vorbă deoarece, parte dintre ei, sunt urmașii celor care făceau legea în anii anteriori lui 1965. Ba îi mai incită și pe unii „analști” români mai săraci cu duhul să arunce și ei cu pietre. Alții, deși nu sunt săraci cu duhul, s-au pus în slujba lor, fapt pentru care merită tot disprețul nostru și al tuturor românilor care știu cu ce ne ocupam noi, ofițerii de obiective.

Menirea noastră, a celor care încă mai trăim, este să scriem, să aducem la cunoștința marelui public și în special a tineretului, adevărul despre fapte asemenea celor descrise mai-sus. În felul acesta contribuim la formarea culturii de securitate a populației, cu convingerea că aceasta va căpăta din nou încredere în ofițerii de informații, pe care îi va sprijini în activitatea de apărare a interesului național.

Gl. bg. (r) Ion Stoica

Continuitate in Spionaj ... si Contraspionaj

În perioada decembrie 1989 – aprilie 1990, structurile teritoriale de securitate din București, Timișoara, Cluj și Brașov au fost desființate. O soartă similară a avut și cea a județului Sibiu, o zonă considerată a avea o importanță militaro-strategică deosebită. Sibiul era a doua mare garnizoană militară din România, pe raza județului se aflau obiective economice de interes național, printre care unități cu producție de apărare, unități conexe pentru industria nucleară, institute de cercetări, rezerve ale statului cu regim special și altele.

Prin crearea, în intervalul menționat, a unui vid informativ, activitate la care s-au adăugat, în anii următori, scenarii de culpabilizare și denigrare a ofițerilor de securitate din Sibiu în fața opiniei publice (acțiuni ale unor forțe oculte din interior, în prezent cunoscute, dirijate de către servicii de informații străine) s-a urmărit neutralizarea sistemului informativ sibian și, ulterior, menținerea acestuia într-o stare de ineficiență.

Această situație de fapt a facilitat, în anii 1990-1992, intensificarea fără precedent a acțiunilor de spionaj desfășurate pe raza noastră de competență de către unele servicii de informații străine, printre care și puternicul serviciu secret codificat „Venus”.

Se impune să amintim că până în decembrie ‘89 „Venus” a avut județul Sibiu ca țintă prioritară de interes operativ în România. Raționamentul agresivității informative cu care a acționat „Venus” a fost determinat, în principal, de necesitatea cunoașterii urgente a evoluțiilor structurale social-politice și militare din țara noastră, respectiv dacă acestea tindeau spre o democrație occidentală ori către sfera de influență sovietică. Informațiile culese în legătură cu această alternativă erau menite să ajute la orientarea poziției statului față de România și la stabilirea măsurilor concrete decurgând din această orientare.

Ofițerii de informații din Sibiu s-au confruntat cu o situație de excepție, al cărei obiectiv final era neutralizarea sistemului informativ sibian, menținerea lui cât mai mult timp într-o stare de inactivitate și, implicit, de ineficiență.

Primul moment l-a constituit atacul armat, fără somație, neprovocat de Securitate, din 22 decembrie 1989, ora 12.00, pe care l-a ordonat comandantul U.M. 01512 Sibiu, lt. col. Aurel Dragomir, pentru distrugerea sediului prin foc

de arme automate, aruncătoare de grenade, obuze trase de pe tanc. Atacul armat a fost declanșat imediat după ce lt. col. Dragomir a fost informat, de către un ofițer de Securitate, că majoritatea cadrelor se află în clădirea instituției, iar armamentul din dotare a fost pus în depozit și sigilat.

Se poate concluziona că acest atac a avut drept scop eliminarea fizică a efectivului și distrugerea clădirii secției de informații.

Cu două excepții, efectivul nostru a rămas în viață ca urmare a deciziei de a se retrage în subsolul clădirii, spațiu care nu era vizat de ordinul de distrugere al lt. col. Dragomir deoarece acolo se afla centrala guvernamentală care asigura legătura telefonică operativă a comenzii UM 01512 Sibiu cu Ministerul Apărării Nationale.

În aceeași zi, în jurul orei 16, efectivul secției a fost arestat de cadre ale unității militare în cauză și încarcerat în două locații din cadrul UM 01512 Sibiu, unde celor reținuți li s-a aplicat un tratament profund inuman, contrar celor mai elementare norme de civilizație¹.

La aproximativ două ore după arestarea efectivului secției s-au declanșat în Sibiu, tot la ordinul lt. col. Dragomir, trageri masive (din tancuri, taburi, elicoptere etc.) cu armamentul din dotarea altor unități militare, cât și a unei formațiuni din structura MAPN, specializată în acțiuni de diversiune, sosită la Sibiu cu avionul. Totodată, un număr mare de civili au primit armament și muniție de la aceeași unitate militară, sub motivația mincinoasă a unor iminente atacuri ale „teroriștilor-securiști sibieni”, declanșându-se, în haosul astfel creat, un adevărat măcel în rândul populației civile.

În zilele și săptămânile care au urmat s-a desfășurat, pe plan local și central, o amplă campanie mediatică de dezinformare și diversiune vizând culpabilizarea ofițerilor de Securitate din Sibiu pentru tragedia sângeroasă din acest municipiu. Campania a fost susținută de anchetele măsluite ale Parchetului militar, condus de colonelul Socaciu, preocupat de eliminarea ori alterarea probelor criminalistice evidente care disculpau total cadrele de Securitate.

Trebuie amintit că, deși majoritatea procurorilor civili desemnați să participe la aceste anchete au fost corecți, în rândul nostru, în timp ce eram arestați, s-a creat o stare de îngrijorare, urmare a unei conversații surprinse între doi procurori militari, replica unuia fiind de genul: „Cum să-i incriminăm

¹ Detalii privind evenimentele din decembrie 1989 din Sibiu au fost cuprinse în nr. 5 (2010) al revistei „*Vitralii – lumini și umbre*”

pe securiști dacă i-am arestat înainte de începerea măcelului? Trebuia să-i aresteze ulterior”.

*

În pofida acțiunilor de neutralizare și a încercărilor vizând aducerea în stare de nefuncționalitate a structurii sibiene de informații, lucrătorii acesteia, printre care și cei pe profil de contraspionaj, și-au apărut onoarea prin profesionalismul dovedit, după martie 1990, prin exercitarea eficientă a atribuțiilor specifice prevăzute de lege pe linia apărării secretului de stat, documentării actelor și activităților de spionaj-trădare, prioritar în domeniile politico-economic, tehnico-științific și militar, cu accent pe realizarea actului preventiv.

Toate impedimentele de ordin obiectiv și subiectiv care au afectat eficiența muncii specifice au fost, pas cu pas, depășite. Un câștig moral pentru întregul nostru efectiv, cu rezultat pozitiv în eficientizarea muncii de informații, l-a constituit redobândirea încrederii populației sibiene, care a aflat cine sunt adevărații vinovați pentru tragedia din oraș, cât și pentru diversiunea și dezinformarea privind „securiștii-teroriști sibieni”.

În ceea ce privește creșterea graduală a funcționalității muncii de informații, trebuie evidențiate măsurile aferente contraspionajului, luate de conducerea Serviciului Român de Informații nou creat, printre care:

- promovările la eșalonul superior, cât și în teritoriu, au avut ca etalon profesionalismul, capacitatea intelectuală, calitățile morale și atașamentul față de instituție;
- numirea, la aceste niveluri, inclusiv la Sibiu, a unor specialiști în munca de informații care anterior lucraseră pe profilul Serviciului de Informații Externe, cunoscători ai artei spionajului;
- completarea sectoarelor de contraspionaj cu tineri de perspectivă, având calități specifice muncii de informații, de profesie juriști, profesori, ingineri, informaticieni etc., cunoscători de nivel cel puțin mediu ai unei limbi străine de circulație internațională.

*

În cadrul legal existent după martie 1990, printre activitățile profilului de contraspionaj din cadrul Serviciului Român de Informații, s-a înscris și cazul „Bran”, monitorizat de către compartimentul de profil de la Sibiu din 1990 și finalizat în anul 1994 cu implicarea directă a Unității centrale de contraspionaj.

„Bran”, cetățean român cu studii superioare, a plecat clandestin din România în anul 1987. Înainte de a se stabili în străinătate fusese condamnat penal pentru delapidare. Premergător plecării din țara noastră avusese acces, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în obiective cu producție de apărare și unități militare, unele speciale, amplasate pe raza județului Sibiu. În aceste locuri și parțial în structurile serviciilor de informații și ale poliției locale își crease unele relații amicale.

Ca urmare a statutului său profesional, „Bran” cunoscuse date confidențiale de interes economic și militar.

După stabilirea în străinătate, „Bran” a fost contactat de către un serviciu secret căruia i-a furnizat datele confidențiale cunoscute din țara noastră, fiind, pentru aceasta, recompensat.

În luna ianuarie 1990, „Bran” a fost trimis cu sarcini informative în România, stabilindu-se cu domiciliul în Sibiu.

Activitatea sa informativă din perioada 1990-1994, documentată de noi și recunoscută de către „Bran” în cadrul anchetei Procuraturii și, ulterior, în procesul de judecată, a urmărit o tematică largă, vizând:

- stabilirea stării de spirit din unitățile MAPN din garnizoana Sibiu față de noua configurație politico-socială și militară din România (afinități politice ale cadrelor de comandă, disfuncții, stări conflictuale, schimbări și perpetuări la comanda diferitelor eșaloane, persoane coruptibile);

- ordine transmise comandanților unităților militare din ganizoana Sibiu de către MAPN, din care s-ar putea descifra existența unor înțelegeri confidențiale la nivel central cu omologi americani ori eventuale tatonări similare din partea Rusiei;

- cunoașterea stării de spirit în rândul lucrătorilor din serviciile române de informații și din Poliție;

- stabilirea veridicității unor informații deținute deja privind structura și dotarea cu tehnică de luptă a unor unități militare din județul Sibiu, una dintre acestea fiind dotată cu rachete de proveniență sovietică;

- obținerea unor specimene de ștampile, aplicate în partea finală a unor coli de hârtie aparținând fostei Securități sibiene și Miliției locale (scopul era ca pe aceste file să fie scrise texte cu conținut compromițător, ca de exemplu ordine cu măsuri represive în evenimentele din decembrie 1989).

Pentru realizarea sarcinilor informative cu care fusese trimis în România, „Bran” a reluat treptat contactele cu unele persoane, deținători de date secrete, pe care le cunoscuse în obiectivele sibiene în care avusese acces înaintea stabilirii sale în străinătate. În scop de derută a realizat și unele legături noi, ne semnificative.

În cadrul unor întâlniri amicale desfășurate la restaurante, cafenele și baruri, achita în mod dezinvolt și „dezinteresat” întreaga consumație, iar cu prilejul vizitelor la domiciliu oferea cadouri. În timpul acestor vizite la domiciliu se erija ca fiind un veritabil meloman, solicitând să asculte muzică, fie la radio, casetofon sau televizor, cu intenția de a evita o eventuală interceptare a discuțiilor de către serviciile autohtone de informații.

Întâlnirile cu persoanele selectate continuau în parcuri sau în autoturismul său (pe fond muzical).

Două dintre persoanele deținătoare de date secrete, selecționate în final pentru racolare, au fost verificate de către „Bran” în mod diversificat (supravegherea operativă a acestora, atât premergător întâlnirilor programate, cât și după realizarea lor; înregistrarea audio secretă a discuțiilor cu aceste legături în scopul verificării informațiilor furnizate de aceștia, iar într-un caz și pentru șantaj).

În final „Bran” a încercat să recruteze aceste două persoane. Și-a motivat propunerea de racolare prin dorința unor persoane importante, cu care el se afla în contact, de a cunoaște o posibilă deturnare a orientării politice a României. Pentru a-i determina, pe fiecare în parte, să accepte colaborarea informativă, le-a făcut propuneri tentante (de exemplu, cumpărarea unor autoturisme moderne la un preț simbolic sau sprijin pentru a se stabili în occident, cu un serviciu bine plătit).

Măsurile informativ-operative întreprinse în caz, cu un grad ridicat de dificultate (combinații, jocuri operative, înregistrare video și audio a principalelor momente operative necesare documentării cazului și altele) au fost coordonate de Unitatea centrală de contraspionaj, care ne-a sprijinit în mod direct prin prezența la Sibiu (pe momentele operative principale) a unui ofițer de la comanda acestei unități, cât și cu mijloace speciale de înregistrare de înaltă performanță.

În acest caz au lucrat doi ofițeri din compartimentul de contraspionaj de la Sibiu, împreună cu șeful secției și adjunctul acestuia cu atribuții pe profil.

De menționat că, în baza unei semnalări trimise de noi organelor de contraspionaj militar din acea perioadă, s-a prevenit racolarea de către „Bran” a unui tânăr ofițer de la o unitate militară dintr-un județ limitrof.

Printr-o sursă certă am stabilit că, înainte de a intra în vizorul nostru, „Bran” s-a deplasat în străinătate, unde a furnizat unele informații culese personal din țara noastră, fiind recompensat. Aceste informații le scosese înregistrate codificate pe bandă magnetică.

Data fiind evoluția operativă din caz, precum și faptul că „Bran” intenționa să efectueze o nouă deplasare, s-a trecut la arestarea celui în cauză de către Parchet, urmat de trimiterea sa în judecată. În procesul penal, „Bran” a recunoscut în întregime faptele imputate, declarând că intenționa să creeze în județul Sibiu o rețea informativă cu preocupări contrare intereselor țării noastre.

De subliniat, în context, că în luarea de cuvânt la încheierea procesului de judecată, după ce a vizionat toate înregistrările video acuzatoare, realizate în baza mandatelor legale, avocatul apărării a concluzionat: „*Domnule judecător, mă predau*”.

În Raportul „*Referitor la îndeplinirea atribuțiilor ce revin, potrivit legii, Serviciului Român de Informații pentru realizarea siguranței naționale – octombrie 1994-septembrie 1995*”², la capitolul *Activitatea de contraspionaj*, se menționează: „*Dintre finalizările aparatului de contraspionaj (n.n. pe tema ofensivei sporite a spionajului militar) menționăm cazul numitului Perlog Traian, condamnat la 8 ani închisoare și 4 ani interzicerea unor drepturi, pentru încercarea de a crea – la cererea unui important serviciu de spionaj, care îl recrutase – o rețea, prin care să culeagă informații despre: amplasarea, planurile de luptă, instruirea cadrelor unor unități militare, parametrii armamentului și muniției din dotare, contracte militare secrete și altele*”.

*

În încheierea acestor rânduri trebuie reamintit că aceeași „portavoce” a forțelor obscure care a manipulat opinia publică pentru a-i disculpa pe adevărații vinovați pentru evenimentele tragice de la Sibiu din decembrie 1989 a susținut că faptele pentru care „Bran” a fost condamnat penal nu constituiau un pericol social, argumentând că în România nu mai există date confidențiale care trebuie să fie apărute.

Gl. bg. (r) Constantin Șerban

² Publicat de SRI pe website, a se vedea www.sri.ro/upload/raport95.pdf - pagina 20-43

Anexă documentară

„BRAN”, pe numele real Perlog Traian, născut în anul 1939 în Iași a fost student la Facultatea de Agronomie din Iași, fiind exmatriculat în anul IV de studii. A urmat apoi Școala Tehnică de Topometrie.

Prin sentința penală nr. 2/1995 (dosar 727/1995), Curtea de Apel Alba Iulia l-a condamnat la 8 (opt) ani închisoare și 4 (patru) ani interzicerea unor drepturi pentru săvârșirea tentativei la infracțiunea prevăzută de art. 20,21 Cod penal, raportat la art. 157, alin I, Cod penal cu aplicarea art. 41, alin II și 42 Cod penal.

În hotărârea pronunțată, Curtea de Apel a constatat că *„din probatoriul administrat în cauză se confirmă următoarele acte infracționale comise de inculpat”*:

- *„Într-unul din lagărele germane a fost racolat de cetățeanul german Wolf, care i-a cerut să îi procure și să îi transmită orice date ce privesc capacitatea de apărare a României, privind amplasamentele militare, locurile și punctele strategice, tipurile de armament fabricat la Mârșa, efectivele militare și orice date referitoare la persoane ce îndeplineau funcții de coordonare militară sau în cadrul securității statului”*;
- *„Furnizarea acestor date s-a condiționat de însemnate avantaje materiale, financiare, oferindu-i-se inculpatului un autoturism și sumele de 20.000 DM, iar apoi la 40.000 DM”*;
- *„În perioada 1992-1994 inculpatul a fost contactat telefonic de circa trei ori de acest Wolf, care stăruia în stimularea inculpatului pentru culegerea acelor date, fără a intra în amănunte asupra specificului acestora și a modalităților de transmitere”*;
- *„În depozițiile martorilor din proces (n.n. în număr de trei, foști deținuți de date secrete), aceștia confirmă deplin activitatea inculpatului, preocuparea sa de a-i racola pentru a-i furniza datele menționate ce constituiau secrete de stat în sensul prevederilor art. 1 lit. „i” din H.C.M. 19/1972, privind secretul de stat”*;
- Pentru a determina una din aceste persoane să-i furnizeze date secrete din tematica enunțată, a folosit tehnica intimidării, afirmând că: *„următoarea întâlnire va fi mai dură, căci îi va afecta integritatea sau chiar viața ei și a copiilor”*;
- *„Inculpatul le-a prezentat (n.n. celor trei martori) avantajele materiale de care aveau să beneficieze, asigurându-i de reușita acțiunilor lor prin transmiterea lor (n.n. a informațiilor) într-un microfilm ce va fi ușor de trecut peste graniță”*;
- *„Alegerea pe care inculpatul o făcea asupra potențialilor colaboratori în culegerea acestor date era determinată de funcțiile deținute de aceste persoane”*;

- „Întreaga succesiune a actelor infracționale expuse, împrejurările concrete în care a racolat cadre ce au avut cunoștințe directe cu secretele de stat pretinse de el, persistența sa în racolarea aceluiași persoane, pe care le contacta prin repetate vizite la domiciliu, vădesc intenția sa directă de procurare a acestor date în vederea transmiterii unui agent de el indicat, localizat de el în Germania”;
- „Inculpatul a acționat cu discernământ, fiind conștient de pericolul pe care îl prezintă culegerea acestor date pentru securitatea statului”;
- „Organul abilitat a se pronunța asupra limitelor discernământului inculpatului, concluzionează că deși această personalitate prezintă trăsături psihopatice, în modalitățile și împrejurările concrete în care a acționat, a avut discernământul păstrat”.

Ironiile vieții

În perioada „războiului rece”, când toate statele membre ale celor două blocuri militare, Tratatul de la Varșovia și NATO, se suspicionau și se spionau cu înverșunare, cursa înarmărilor era un „sport de masă” al industriilor de armament. Cele mai noi realizări tehnice, științifice și chiar biochimice erau imediat adaptate pentru a se transforma în cele mai teribile arme care, pentru scurt timp, deveneau obiective ale spionajului advers, până ce acesta reușea să afle tainele noului venit în imensa panoplie a armamentelor, iar echilibrul se restabilea.

Stratosfera nu era încă bântuită ca acum de zeci de sateliți-spion, ale căror telescoape pot urmări și ceasurile noastre de la mână. Pe vremea aceea au încercat americanii câte ceva cu vestitele avioane de spionaj U-2, însă doborârea avionului pilotat de Gary Powers, la 1 mai 1960, a făcut multă vâlvă și ei au renunțat la survolarea teritoriului sovietic. Aceasta fiind situația, fiecare tabără-bloc desfășura o muncă de spionaj direct pe „sol”. Trebuiau să fie descoperite toate amplasamentele bazelor militare, ale aeroporturilor militare, unele ascunse sub pământ, noile tipuri de avioane, de tancuri, piesele de artilerie, poligoanele, efectivele forțelor armate, manevrele și mișcările de trupe etc. etc.

Este de la sine de înțeles că în acest sens un rol important le revenea atașăților militari acreditați în țările membre ale celor două blocuri militare. Dar în mod direct proporțional, tot atât de importantă devenise activitatea serviciilor de contraspionaj angrenate în această încheștare dintre profesioniștii muncii de informații și cei de contrainformații.

România, ca membră a Tratatului de la Varșovia, era pusă în mod automat sub lupa atașăților militari ai țărilor membre NATO. De fapt, asistența militară primită de țara noastră din Uniunea Sovietică devenise, cu timpul, tot mai redusă, deoarece se simțea tendința autorităților române de a nu ne angaja plenar în confruntarea dintre cele două mari puteri. La cererea guvernului nostru, trupele sovietice părăsiseră teritoriul României, iar ultimii consilieri sovietici își făcuseră valizele. Acestea fiind raporturile, sovieticii care apucaseră să ne dea avioanele de vânătoare „Mig” și diverse tipuri de rachete sol-aer și sol-sol, au stopat livrarea altor arme. Industria de armament a țării noastre și-a dovedit capacitatea de autodotare cu tancuri, tunuri, aruncătoare de

rachete, mașini blindate (TAB), precum și întregul armament ușor de infanterie; chiar și celebrul automat Kalașnikov AK-47 a fost modificat de tehnicienii noștri pentru a-i îmbunătăți performanțele și a devenit AKM-47.

Această tendință de diversificare a dotării armatei române crea două probleme: una era de natură să-i nemulțumească pe sovietici, care ne-ar fi vrut dependenți de armamentul lor, iar a doua le dădea bătaie de cap atașailor militari străini, cărora le-ar fi fost mult mai convenabil să consemneze în rapoartele lor informative existența pe teritoriul nostru doar a tipurilor de armament sovietic, așa cum aveau celelalte țări membre ale Tratatului de la Varșovia.

Fără nici o urmă de sarcasm, putem afirma că am admirat întodeauna, în acea perioadă a „războiului rece”, determinarea și implicarea curajoasă a majorității atașailor militari ai țărilor NATO acreditați în țara noastră pentru obținerea de informații privind puterea noastră armată. Au existat desigur și printre ei unii cu instinctul de conservare mai dezvoltat, care preferau să nu riște ieșind pe „terenul de vânătoare” pentru obținerea de informații militare și se mulțumeau cu fărâmiturile ce le picau de la alți atașați militari în ședințele care se țineau săptămânal la Ambasada SUA și unde se făceau schimburile de informații obținute pe parcursul săptămânii.

În afară de producția uzinelor de armament, a parametrilor tehnici și de eficiență ai diverselor arme, atașaii militari erau interesați foarte mult să țină sub observație bazele militare și aeroporturile miliare. Săptămânal, prin rotația care se stabilea la ședințele la care participau atașaii militari din țările NATO sau adjuncții lor, se deplasau în zonele vizate, dintre care nu lipseau aeroporturile de la Deveselu, Giarmata, Boboc, Ianca și altele. Efectuau de la distanță observații directe și discrete pe cât se putea, făceau fotografii, se mai simula câte o pană de motor în zona unde vizibilitatea era cea mai bună asupra obiectivului, se mai schimba o vorbă la o țigare Kent cu câte un localnic care avea drum pe acolo, pentru a putea trage în final concluzia dacă acolo au survenit noutăți, modificări în numărul aparatelor de zbor sau dacă a început vreo construcție nouă. Aici nu vom vorbi despre unii „colaboratori” români care îi mai ajutau organizat pe atașaii militari în culegerea de informații, despre această categorie am mai scris și vom mai scrie în numerele viitoare ale revistei noastre.

Unii atașaii militari ajunseseră deja la concluzia absolut realistă că România, în cazul unor situații extreme pentru Tratatul de la Varșovia, nu va participa la nici o acțiune. Ei considerau că în locul eforturilor de a obține

informații despre potențialul militar al armatei române ar fi mult mai interesant de stabilit starea de spirit a comandanților, a ofițerilor superiori și a altor factori de răspundere din armata română. Viața a dovedit câtă dreptate au avut acești atașați când, în 1968, România a refuzat să participe la intervenția din Cehoslovacia.

Cu toate acestea, unii atașații militari, mai ales cei tineri, erau foarte activi, fiind mai puțin preocupați de finețea unor analize cu iz politic. Ne amintim de unul care era deosebit de energic, de un dinamism ieșit din comun, penetrant și dornic de afirmare. Era apreciat de unii dintre colegii săi, dar dezaprobat de alții care aveau mai multă experiență în munca informativă și care își dădeau seama că în felul acesta respectivul va deveni o victimă sigură a contraspionajului român. În ședințele atașatilor militari NATO se lăuda cu sursele sale prin care reușea să obțină multe și variate informații importante. Printre altele, făcuse – cum se spune – „potecă” la aeroportul Deveselu, pe care îl fotografia de fiecare dată din tot felul de unghiuri și odată chiar a pus la încercare vigilența unei santinele, forțând intrarea în obiectiv. Reușise într-un fel să ne impresioneze și pe noi, cei din contraspionaj, care îi monitorizam avânturile profesionale. Putem afirma că era, din partea noastră, o admirație amestecată cu rezervă, convinși fiind că în scurt timp va fi una dintre victimele „războiului rece”.

Deși jocul informativ, adică duelul în care îl angrenasem pe acest atașat militar bătaios, mergea bine, la conducerea Direcției de Contraspionaj s-a apreciat că trebuie dat un exemplu, un fel de apel la reținere și moderație pentru toți ceilalți atașați militari; drept urmare, într-o zi de iarnă mohorâtă a anului 1964, i s-a pus în vedere că a devenit *persona non grata* și că în 24 de ore trebuia să părăsească această Românie în care crezuse că a găsit niște parteneri slabi în confruntarea profesioniștilor în ale „*intelligence*”-ului, cum i se spune mai nou.

Dacă fostul atașat militar mai trăiește, ar trebui să aibă acum ceva peste 80 de ani. L-aș invita într-o zi mai călduță, când nu ne supără reumatismele, să ne întâlnim ca vechi combatanți ai frontului din umbră, acum octogenari și aliați, la o cafeluță pe o măsuță pliantă chiar în incinta fostului aeroport Deveselu, să filozofăm despre avatarurile trăite în munca de informații, să ne depănăm amintirile, eu să-i povestesc amuzat cum îl intoxica cu cele mai „formidabile” informații, iar el să-mi povestească isprăvile lui neștiute de mine. Din păcate, o asemenea întâlnire probabil nu va putea avea loc, din simplul motiv că subsemnatul nu am voie acum să beau cafea, iar ceva mai

târziu nici atât nu se va putea, deoarece Deveselu se pregătește să-și trăiască a doua tinerețe, devenind din nou un obiectiv militar, de astă dată de o importanță strategică mult mai mare, al NATO, devenită aliata noastră de nădejde alături de care luptăm și chiar murim în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii asta ca una dintre multele ironii ale vieții. Ironic, o spunem în treacăt, este și faptul că deși suntem camarazi de arme, când vrem să vizităm și noi Lumea Nouă, stăm la cozi de ore la poarta ambasadei, sperând că nu ni se va refuza viza de intrare.

*

Nu ne trebuie prea multă imaginație ca să ne închipuim cum vor începe să roiască deasupra Deveselului sateliții spioni, dar probabil că în jurul bazei nu vor lipsi nici spionii „clasici”. Noi, veteranii, nu-i mai putem ajuta pe tinerii ofițeri din sistem decât urându-le un sincer „Succes” și un îndemn în argoul profesional: „OKS”. Adică „Ochii Cât Sarmaua”.

Col. (r) Hagop Hairabetian

Acțiunea „Amor ghebos”

Filajul reprezintă una dintre componentele dificile, solicitante și, de ce să nu o recunoaștem deschis, una dintre componentele insuficient apreciate ale activității operative. Cel care nu a cunoscut nemijlocit viața concretă a unei echipe de filaj nu va înțelege cât de greu este să urmărești un obiectiv pe ploaie sau pe zloată, să îl aștepti legendat în stradă cât timp el vizitează o adresă ori se încălzește la un coniac și o cafea, discutând cu o relație, nu va înțelege cât de greu este să înveți arta machiajului și a deghizării rapide și cu mijloace simple, să înveți arta de a te încadra în structura străzii, pentru a nu fi deconspirat, nu va ști cât de greu se dobândește calitatea de a răspunde spontan permanentelor provocări ale acțiunilor concrete. Satisfacțiile filorilor sunt rare – dar cu atât mai profunde – iar criticile pentru pierderea obiectivului mai dese și mai amare.

Tocmai de aceea profesioniștii activității de informații externe respectă o regulă simplă, izvorâtă din înțelegerea greutăților muncii de filor și această regulă spune clar: Nu irita filajul! Depășește-i pe filori prin inteligență, nu prin provocări, nu prin curse de mașini sau alergări pe stradă!

Dar, ca pretutindeni, și printre spioni sunt oameni și oameni. Dovadă este povestea de mai jos, o întâmplare cât se poate de reală, petrecută în vara anului 1959.

Structura de filaj din care făceam parte a primit de la Direcția Contraspionaj cererea de a asigura, pentru o perioadă de timp, supravegherea unui diplomat dintr-o țară balcanică. L-am botezat pe noul nostru obiectiv cu numele de „Goguță”. Acesta fusese documentat ca desfășurând activități informative ilicite, dificultatea majoră a cazului constând în aceea că era aproape imposibil să se stabilească cu certitudine care sunt sursele sale. Și aceasta întrucât „Goguță” avea zeci și zeci de relații, cele mai multe ascunse sub masca unor legături amoroase.

Iar „Goguță” avea toate atuurile necesare: era un bărbat de 38 de ani, necăsătorit, înalt, brunet, cu o față plăcută. Era mai mereu zâmbitor, bine dispus și gata să susțină o discuție agreabilă. Cu femeile se purta curtenitor și galant.

Programul zilnic al lui „Goguță” era destul de ciudat. Apărea la domiciliul său din zona Grădinii Icoanei pe la 5-7 dimineața, dormea câteva

ore și pe la 12-13 pleca la serviciu. Seara era mai mereu în diverse restaurante și la Atlantic Bar, care se deschisese de curând. Eram sesizați că de aproape o lună nu mai venise decât rareori pe acasă.

Dacă preluarea lui de la domiciliu nu reprezenta vreo dificultate, deplasarea sa pe traseu crea mai întotdeauna probleme. „Goguță” avea o mașinuță Volkswagen de mic litraj, o broscuță cum i se spunea, cu care se aventura în cele mai riscante depășiri, strecurându-se printre celelalte mașini, trecând mereu de pe o bandă de circulație pe alta.

În fiecare după-amiază „Goguță” pleca cu broscuța lui într-un alt cartier. Fie că parcurgea traseele de verificare pe care și le alesese mai demult, fie crea situații în care apărea riscul deconspirării filajului (alei sau străduțe înguste și puțin circulate), fapt este că el a fost pierdut de mai multe ori, pentru noi urmând, așa după cum era de așteptat, criticile de rigoare. Încet-încet, am început însă să-l „ghicim” și pierderile s-au împuținat.

Mai în fiecare seară se instala la barul „Atlantic”. Acolo l-am putut studia mai bine. Cum știa bine românește și se pricepea să anime o discuție, fauna obișnuită a barului roia în jurul lui. Dansator desăvârșit, se dedica cu tandrețe ba uneia, ba alteia dintre multele sale admiratoare. Își împărțea farmecul cu generozitate, și de aceea pleca dimineața, când se termina programul la bar, când cu una când cu alta dintre femei.

Pentru aceia dintre noi care intrau în tura a doua, la ora 14, era un chin, pentru că filajul nu putea fi întrerupt și trebuiau să rămânem pe poziții până se lumina de ziuă și „Goguță” pleca cu vreuna dintre cuceririle sale.

Mi-aduc aminte că odată, coborând din mașină, a călcat strâmb și probabil a făcut o entorsă. A intrat la domiciliu șchiopătând. În aproximativ 30 de minute a venit o mașină de la ambasadă, care l-a dus la gară și a plecat la Viena.

Speram că am scăpat de el, dar după o săptămână am primit un telefon: *„La ora 17 sosește de la Viena prietenul „Goguță”. Se reia imediat supravegherea!”*

La gară „Goguță” a fost întâmpinat de un funcționar al ambasadei. Omul nostru a coborât vesel din tren și chiar acolo, pe peron, a încins un step mai abitir ca Fred Astaire, de a rămas toată lumea tablou.

Seara, la „Atlantic”, a fost primit cu aplauze. Aplaudau și membrii echipei noastre care erau deja în sală, dar în gând îl blagosloveam cu toții.

„Goguță” avea obiceiul să meargă mult pe jos și, atunci când făcea aceasta, părea să aibă o atracție aparte pentru străzile înguste, puțin circulate, și aleile dintre blocuri și curțile de trecere. Așa a procedat, spre exemplu, intrând din Calea Dorobanților într-o stradă ce părea înfundată, dar de unde, prin două curți de trecere, se ieșea în strada Polonă. Sau, trecând din strada Filiti printr-o curte interioară, ieșea în strada 30 Decembrie (astăzi strada Franceză), de unde printr-un gang de la nr. 36 trecea în Splaiul Unirii, în stația mijloacelor de transport în comun. Plimbările lui prin aceste zone mai ciudate, trecerile repetate prin pasajele care pleacă din Calea Victoriei nu erau, evident, o atracție pentru zonele pitorești ale orașului, ci erau folosite pentru autoverificare, pentru stabilirea unor trasee de autoverificare, pentru depistarea unor puncte care să poată fi folosite în legătura impersonală (CPI) sau pentru acțiuni fulger de predare-preluare de materiale informative.

Am apreciat că era posibil ca el să încerce să acționeze psihologic asupra filajului, inducând ideea că are gustul ciudat de a trece prin asemenea puncte, fără ca de fapt să întreprindă ceva. Mai exista și posibilitatea (variantea cea mai rea pentru el) de a încerca să ne sâcâie, să ne facă să ne deconspirăm pentru a face scandal public. Cu ceva timp înainte, un alt „diplomat”, sesizând că are filajul după el, a intrat într-o Alimentară, s-a așezat la rând și când a ajuns în față a spus vânzătoarei *„Serviți-i mai întâi pe domnii din spatele meu, că sunt de la Filaj și poate se grăbesc!”*

Într-o zi, „Goguță” a venit cu autoturismul pe Calea Victoriei, a oprit în fața Teatrului de Revistă și a continuat deplasarea pe jos până la Strada Edgar Quinet, intrând în gangul din spatele magazinului Romarta copiilor, unde sunt intrările în bloc pentru două scări de locatari, dar prin care se poate și ieși în bulevardul numit azi Regina Elisabeta.

Adresa era cunoscută de noi, așa că atunci când „Goguță” a intrat pe strada Edgar Quinet, un filor a fugit și a intrat în gang dinspre Bulevardul Regina Elisabeta și s-a ascuns după niște lăzi. După obiectiv a intrat o filoare dotată cu o sacoșă plină de cumpărături. „Goguță” se oprise lângă o ușă și, când a văzut că intră filoarea în gang a strigat provocator: „Cucu! Sunt aici!”

Filoarea i-a răspuns prompt: „Te bag în p... mă-tii de nebun! Ce te iei, mă, de femei pe stradă? Vrei să-ți sau una cu sacoșa asta-n cap?”

„Goguță” a bâlbâit ceva, iar filoarea și-a văzut de drum, intrând la cealaltă scară. „Goguță” a intrat la scara 1 și celălalt filor l-a observat cum umbla la una

dintre căsuțele amplasate în hol pentru corespondența locatarilor. Posesorul căsuței a fost identificat, conform procedurii urmate în asemenea cazuri.

Într-o altă zi, „Goguță” mergea prin cartierul Cotroceni, unde străzile sunt foarte puțin circulate. Părea foarte preocupat, se oprea des, staționa fără motiv, privea atent în jur. În această situație după el au intrat doi filori în cămăși de culori țiptoare, cu hainele pe braț, care mergeau agale, privind la ferestrele vilelor și strigând din toți răunchii: „Haine vechi, haine vechi cumparăm, cocona!” Nu le răspundea nimeni. „Goguță” i-a privit o clipă, apoi s-a destins și a deschis o porțiță, sunând la prima ușă. I-a deschis tot o femeie, care, după cum era îmbrăcată, era evident că îl aștepta. Astfel, în trei luni de cazne pentru noi, au fost identificate, una după alta, 28 de legături ale individului. Care dintre acestea prezentau importanță operativă urma să stabilească unitatea care lucra cazul.

Coroborând informațiile noastre cu cele obținute prin alte mijloace, această unitate a hotărât să oprească activitatea lui „Goguță” printr-o mică petrecere cu cântec.

Așa se face că una dintre prietenele lui, pe care observațiile noastre arătasera că o vizita destul de des, îi dă telefon și îl invită a doua zi la ea la ora prânzului. Îi cere să aducă un coniac de prin părțile lui natale, „că și ea îi va face o surpriză”. Femeia locuia pe la mijlocul străzii Căderea Bastiliei, cea care pornește din Piața Romană, de la ASE.

La ora 13, cu sticla de coniac frumos împachetată la subsuoară, „Goguță” suna la ușă, bucuros pentru plăcerile care îl așteptau în acea după-amiază. I s-a deschis imediat și noi puteam doar să ne imaginăm cele ce se petreceau dincolo de ușa din stejar masiv. Numai că după vreo jumătate de oră, „soțul” încornorat, un sportiv de frunte la clubul din preajmă, se întoarce pe neașteptate acasă. De abia întorsese cheia în ușă, că femeia strigă „Aoleu, soțul! Țsta ne omoară pe amândoi!” și sare jos din pat. „Goguță” s-a ridicat și el, în toată splendoarea goliciunii sale și, nici una, nici două, sare tot el la bătaie.

Un pumn bine ținut îi umflă ochiul stâng și-l doboară pe podea. De acolo striga: „*Sunt diplomat, sunt diplomat!*”

„*Ce diplomat ești tu, mă nenorocitul?! Asta-i diplomație sau curvăsărie? Vii aici să spargi casele oamenilor? La Miliție cu tine și ne lămurim acolo!*”

Având doar un cearșaf în jurul brâului,, „Goguță” a fost scos în curte. Lumea se adunase ca la urs. Noi nu puteam lipsi de la spectacol și, din primele rânduri, strigam „Huo! Huo!” Un gură-cască se oprise lângă mine și mă întreabă:

- Dar ce s-a întâmplat, domnule?
- L-a prins pe unul la o femeie căsătorită.
- Hai zău, și pentru doar atât se face așa un tăraș?
- Auzi, nene, dar dacă era nevastă-ta, ce făceai?
- Stai că la asta nu m-am gândit!

Și unde începe tipul să dea cu huo mai abtâr decât toți. Ba mai și striga: „Bă, nenorocitul, dacă intrai pe mâna mea, ieșai din casă în cearșaf de scânduri, nu într-unul d-ăsta curat!”

A venit, așa cum era de așteptat, Miliția și scandalul din stradă s-a mutat la Secția 1, situată în imediata apropiere. „Soțul” a fost rugat să se potolească, să dea o declarație în care să explice lucrurile, iar „Goguță”, care tot striga „Sunt diplomat! Sunt diplomat!” și cerea voie să dea un telefon, a fost introdus într-o cameră. A dat telefonul la care avea dreptul și după circa 20 de minute la Secția 1 s-a prezentat însuși ambasadorul. A întredeschis doar ușa, a aruncat o privire la „Goguță” și a spus:

– Da, este al meu. Vă prezint scuze. Vă rog să îi dați voie să se îmbrace și să plece acasă. Vă asigur că mâine dimineață va părăsi țara dumneavoastră.

A doua zi dimineață, „Goguță” a sosit la aeroport cu taxiul, semn că ambasada se detașa de el. Noi, bineînțeles că nu supendasem filajul și o parte din echipă fusese deja plasată în holul aeroportului Băneasa.

Când a intrat „Goguță” toate scaunele din sala de așteptare erau ocupate. El a început să se plimbe, cu mâinile la spate, încoace și încolo, pe culoarul rămas liber între scaune. Când pasagerii au fost invitați la avion, „Goguță” nu a putut să rateze momentul și să nu se mai dea o dată în spectacol.

A ridicat mâinile spre cer și, cu ochii ațintiți în centrul cupolei care acoperă holul, a rostit clar:

– Domnilor agenți! Domnilor agenți! Vă felicit pentru modul în care ați lucrat! N-am auzit de cineva care să fi pățit o asemenea rușine și nici nu cred că o va mai păți cineva vreodată.

Două doamne, care așteptau probabil o altă cursă, nu s-au putut abține să nu comenteze:

- Dar cine o fi tovarășul ăsta? Cu cine vorbește el așa?
- Vedeți ce înseamnă stresul muncii? Multă lume e nebună azi! Auziți și dumneavoastră: „Domnilor agenți!”

Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

P.S. Întâmplarea prezentată mai sus nu a rămas fără urmări. Timp de trei-patru luni, în lumea diplomatică a Bucureștiului a fost liniște deplină. Nimeni nu a mai încercat să provoace filajul.

Decembrie 1989: Marturii inedite

Începem publicarea unei serii de interviuri inedite, din colecția istoricului Alex Mihai Stoenescu, în legătură cu evenimentele din decembrie 1989 și din 1990. Interviurile conțin informații de primă mână despre fapte, situații și personaje care ajută la conturarea contextului în care s-a produs destructurarea Serviciului de Informații al țării și slăbirea periculoasă a statului. Cu ajutorul lor se pot înțelege și unele evoluții ale vieții politico-sociale și economice a României de după 1989.

Serialul începe cu un dialog purtat cu generalul Romeo Câmpeanu, care în decembrie 1989 îndeplinea funcția de adjunct al șefului Inspectoratului General al Miliției. Interviul a fost realizat la 4 februarie 2005.

În numerele următoare ale revistei vom publica alte dezvăluiri privind realitățile evenimentelor din decembrie 1989. Adevărul trebuie să triumfe!

Alex Mihai Stoenescu: Domnule general, n-am să vă rețin mult timp. Am doar trei probleme: ordinul din 22 decembrie cu trecerea Miliției de partea revoluției, ședința de la M.Ap.N. de la ora 16.00 și acțiunile grupului Iliescu, la care știu că ați fost prezent.

Romeo Câmpeanu: Da, vă răspund la toate, dar mai întâi vă rog să mă ascultați și asupra reacției Miliției în acele zile. E bine să se știe ce-am făcut.

AMS: De acord.

RC: Duminică, 17 decembrie 1989, mă pregăteam să stau în Inspectorat până târziu, așa că la prânz m-am dus acasă să mănânc. Pe scări m-am întâlnit cu generalul Nuță, care îmi spune: „Vezi că eu plec la Timișoara, rămâi la comandă”. Apoi, ordin de la el: „Nu te miști din Inspectorat”. Cu o singură excepție, când s-a întors Ceaușescu din Iran și am verificat traseele, m-am dus la aeroport și m-am întors, eu nu am părăsit Inspectoratul.

AMS: Din ce îmi spuneți este de subliniat că vă aflați în mod oficial și legal la conducerea IGM în momentul 22 decembrie. Reacția Miliției a avut un caracter organizat și ierarhic, de la vârf – asta vreți să arătați, nu?

RC: Este important, pentru că a apărut impresia că unii subordonați au luat decizii unilaterale în acele momente. Nu, a fost vorba de ordine și indicații date de mine, de un anumit comportament al meu.

AMS: Este motivul pentru care stau de vorbă cu dvs., nu cu alții.

RC: Așa! În dimineața de 22 decembrie, nedormind toată noaptea, am văzut mase mari de oameni care veneau dinspre Platforma Pipera, pe bd. Barbu Văcărescu și intrau pe Ștefan cel Mare. Altă coloană venea dinspre Dorobanți.

AMS: Pe la ce oră?

RC: Orele 07.00 – 07.30. Mulțimea s-a oprit în fața Inspectoratului. Mi-am dat seama că lucrurile iau amploare.

AMS: Ce cerea mulțimea? Ce striga?

RC: Dați-ne deținuții! Am ieșit la balcon, la balconul biroului lui Nuță, cu coloneii Suceavă și Munteanu (șeful de Stat Major) și am făcut apel la un dialog civilizat, fără violență. Oamenii, marea majoritate, erau pașnici. Un grup mic cerea deținuții.

AMS: Poate că îi cereau pe cei reținuți peste noapte, nu pe cei de drept comun.

RC: Și, și. Dar problema era că noi nu aveam acolo nici un reținut. Atunci am spus: „Noi nu avem nici un fel de arestați și, ca să vă convingeți, faceți o comisie de 10 oameni, să vină și să controleze”. Am coborât la ei și le-am cerut încă o dată să aleagă ei, dintre ei, 10 oameni. I-am băgat prin poarta din spate, i-am numărat, erau vreo 12-13, bun, i-am lăsat să caute unde vor. S-au lămurit și au plecat.

AMS: Forțele dvs. erau în oraș?

RC: Aveam în oraș, încă din 21 decembrie, efectivele de la Școala de pregătire de pe Olteniței. Au ajuns târziu la dispozitiv, i-au pus în rezervă pe lângă restaurantul Cina. Și atunci, colonelul Munteanu mă întreabă: „Ce facem?”

AMS: Se terminase.

RC: Nu s-a pus problema terminat-neterminat, dar mi-am dat seama că lucrurile s-au agravat. Prin formațiunea noastră, prin educație noi eram cuplați ideii de ordine. Că vine unul și pleacă altul, noi înțelegeam că se dă peste cap ordinea publică. Pe la 10, 10 și ceva, mă sună generalul Iulian Vlad: „Ce faci, Romică?”. Aveam și o relație apropiată cu el. Și îmi spune, dar pe un ton plin de sens: „Tu trebuie să înțelegi că îți revine o răspundere deosebită. Vezi că ești la comanda Inspectoratului General al Miliției. Vezi că eu am dat ordin unităților de Securitate și șefilor inspectoratelor județene să nu folosească armamentul”. Din aceste cuvinte eu am tras o concluzie... era și felul cum vorbește, care nu se poate reproduce, dar era clar... am tras o concluzie. L-am

chemat pe Munteanu imediat, să facem și noi o telegramă prin care să transmitem în toate unitățile ordinul generalului Vlad.

AMS: Să facem precizarea că generalul Vlad vă putea da ordine atunci. Era ministru secretar de stat la Ministerul de Interne și, în lipsa lui Postelnicu și a lui Nuță, era la comandă.

RC: Bineînțeles! Dar era și problema că preferam să-l ascult pe Vlad. În maximum 10 minute am avut ordinul, telegrama.

AMS: Ați invocat: „din ordinul generalului Vlad” ?

RC: Nu l-am nominalizat pe generalul Vlad. Numai că în forma originală a ordinului, la apărarea sediilor era scris „cu fermitate”. Prima dată scria „acționați cu fermitate pentru apărarea sediilor”. După încă o oră, m-a sunat din nou generalul Vlad. I-am citit radiograma noastră. „Sunt de acord cu ea – mi-a răspuns – doar un singur lucru la care ... mai gândește-te ... nu mi se pare potrivit cuvântul fermitate”. Am modificat în forma care este cunoscută.

Radiograma nr. S/65.809/22.12.1989.

Din ordin (șters „generalului Iulian Vlad”, n.a.), vi se transmite că nu se folosește armamentul din dotare și nici alte forme de violență împotriva muncitorilor care demonstrează. În caz de atac al sediilor sau organelor noastre de către elemente anarhice, huliganice, se ripostează în conformitate cu legea (în loc de „cu fermitate”, n.a.), prevenindu-se pătrunderea în sediile organelor noastre și dezarmarea cadrelor. Semnat gl. mr. Câmpeanu Romeo.

RC: Ulterior am aflat că generalul Vlad... vedeți că eu i-am citit la telefon ordinul, dar el era secret. Ulterior am aflat că și după ce am vorbit, generalul Vlad a verificat prin secretariat forma finală a textului, care era cifrat, însă... s-a dus dracului secretul, secretariatul i l-a citit în clar. Și a fost în regulă. Toate unitățile noastre erau în situația că nu știau cum să reacționeze. În țară apăruseră probleme. Nu fac referire numai la Sibiu... Am stat cu telefonul deschis două zile, 21 și 22. Mi se comunicau atacuri asupra sediilor, geamuri sparte, dar fără focuri de armă. La ora 12.03, am primit un telefon de la dispeceratul Direcției a V-a, cu care colaboram, aveam o legătură, fiind vorba de traseele lui Ceaușescu, vizite etc. Și mă sună dispeceratul și-mi spune: „Uitați, acum pleacă Ceaușescu, zboară cu elicopterul. Ceaușescu a plecat”.

„Cum, dom'ne? – întreb, că nu înțelegeam. Care este situația?”. Și băiatul îmi răspunde: „Păi, suntem cam... în aer”.

AMS: E bună! Revoluția a avut multe momente comice.

RC: Eu am considerat atunci că am intrat în situație deosebită, conform regulamentelor. L-am chemat pe șeful de cabinet...

AMS: Stați puțin! Ordinul IGM și convorbirile cu generalul Vlad s-au petrecut înainte de plecarea lui Ceaușescu.

RC: Ore înainte! Cel puțin două ore.

AMS: Ceaușescu era încă șeful statului! Da, continuați cu situația deosebită.

RC: L-am chemat pe șeful de cabinet și i-am ordonat: „Convoacă Consiliul Militar!”. Exista așa ceva și la Ministerul de Interne. Lipseau vreo doi-trei, plus vreo alți doi-trei care erau în provincie. În circa 15 minute au început să apară cei mai importanți comandanți, iar unde comandantul lipsea, au venit locțiitorii. A venit atunci Pitulescu. Roșiu, șeful Judiciarului, era plecat. Și le-am spus: „Măi băieți, Ceaușescu a plecat nimeni nu știe unde, am căutat să iau legătura cu tovarășii din conducere și nu am găsit pe absolut nimeni”. Găsisem doar pe Rogoian, de la cabinetul generalului Vlad. Zic: „Eu am dat telefoane ca să clarific situația și nu am cu cine mă sfătui. Ce părere aveți?”. Am cerut să-i ascult pe fiecare în parte. Decizia asta a avut o foarte mare importanță și pentru mine și pentru ei. Deci, întreb: „Ce credeți că ar trebui să facem?”. Și atunci, primul care a luat cuvântul a fost colonelul Ruși, care a spus: „Tovarășe general, în primul rând eu zic să dați tabloul ăla jos”, și-mi arată tabloul cu Ceaușescu din spatele meu.

AMS: Acum râd, dar cred că atunci nu vă ardea de râs.

RC: „Măi băiete, îi spun, asta este cea mai simplă chestiune pe care o putem face. Ce mama dracului facem după aia? Sunt alte chestiuni mai grave”. Cum vorbeam așa, exact în acel moment apare pe televizor Ion Caramitru, cu Dinescu, cu ceilalți, iar Ion Caramitru ne cere să trecem de partea lui!!! Hait! Atunci colegii au hotărât de a adera la evenimente și s-a hotărât ca eu să merg la TV și să transmit punctul de vedere al Consiliului Militar al MI. La Televiziune lucrurile o luaseră repede razna, era dezordine și ne băgau în cine știe ce belea. Nu se folosea cuvântul revoluție (între noi, n.a.), nici discuție de așa ceva. Era o situație specială, o manifestație a muncitorilor. Îl iau pe Ruși, era cel mai cunoscut, iar în curte s-a urcat și Suceavă în mașină. Bulevardul era o masă de oameni, nu se putea trece, așa că am ocolit și ne-am dat jos la Piața Aviatorilor. Am intrat în lume,

câțiva ne-au primit cu huo, dar majoritatea a început să scandeze: „Miliția e cu noi!”. Eu eram civil, Suceavă era în uniformă. Am spus unde vrem să mergem și imediat s-a făcut cărare, până am ajuns la carul de reportaj care era în curte, sub pasarelă. Am vrut să ne urcăm pe el, dar mulțimea ne-a cerut să urcăm la studioul 5 sau 4, nu mai reșin bine. Pe culoar m-am întâlnit cu Sergiu Nicolaescu, ne știam: „Bine că ați venit, tovarășe general. Mă bucur că ați venit”. Caramitru intervine și ne pregătim să intrăm. În spatele meu, cineva i-a rupt un epolet lui Suceavă și era și cu capul descoperit. I-au aruncat cascheta. Bun, mă opresc și îi întreb: „Ce doriți să spun? Scrieți-mi dvs. ce doriți să spun, că m-ați chemat să dau o declarație”. Era acolo un redactor pe care îl chema Enache. Caramitru dicta și Enache scria.

Gl. Câmpeanu scoate trei cartonașe, tip carte de vizită mai mare, pe care este scris de Enache textul original dictat de Caramitru. Conținutul lui este următorul: „Către Miliția din întreaga țară. Toți lucrătorii Miliției veți purta banderolă tricoloră pe mâna stângă. Din acest moment am primit sarcina să preiau comanda Miliției. Vă ordon să continuați serviciul de ordine, să asigurați protecția cetățenilor din partea Capitalei. Prin posturile de radio să primim informații la IGM de orice mișcare a vreunei unități militare”.

RC: Mi-am dat seama că nu prea știau ce să ceară. M-am îndoit că acest Caramitru, pe care eu îl știam doar ca actor, are puterea să mă numească la conducerea Miliției. Mai era și chestia aia prin care Miliția să verifice unitățile militare ale Armatei! Erau în afara realității, dar, pe de altă parte, era și de înțeles. Oamenii aceia din TV mureau de frică. (*La Televiziune a vorbit mai întâi col. Ruși, în două rânduri, apoi, după gl. Gușă a vorbit gl. Câmpeanu* – apud: *Revoluția română în direct*, p. 49). Am vorbit din studioul 5, ne-am pupat, ne-am îmbrățișat și am plecat cu acel Enache, cu mașina lui, înapoi la Inspectorat. Atunci s-a întâmplat un lucru important. Imediat ce am ajuns la Inspectorat, aud la radio comunicatul din care rezulta că unitățile MI au trecut în subordinea Armatei.

AMS: La ce oră ați auzit lucrul ăsta?

RC: Între 14.30 și maxim 15.00.

AMS: Nu se poate! Aruncați totul în aer, domnule general. Vă rog să repetați... aveți repere orare?

RC: S-a dat telefon pe toate rețelele noastre că MI este în subordinea MAPN, iar eu am auzit în direct la radio acest comunicat.

AMS: Înainte să ajungeți la MAPN la ședința de la ora 16.00?

RC: Mult înainte și o să vedeți cum se confirmă și orele. Oricum, comunicatul a fost transmis la radio înainte de ora 15.00.

AMS: Formidabil! Păi cine a luat decizia asta?¹

RC: Eu m-am întors de la TV după ora 14.30. Nu știu cine a dat ordinul, dar l-am auzit în clar la radio și fiind vorba despre noi, nu puteam să-l ignor. O să vedeți că are și logică ce vă spun, pentru că în momentul în care am auzit că sunt subordonat Armatei, am pus mâna pe telefon și am sunat la cabinetul lui Milea, la MAPN. Acolo mi-a răspuns direct Stănculescu. Ne cunoșteam. „Am înțeles că s-a dat decret de trecere a unităților MI în subordinea MAPN. În primul rând, cu cine trebuie să țin legătura și dacă sunt ceva probleme urgente de ordonat”. Stănculescu: „Ai probleme ceva deosebite?”. „Nu sunt”. „Păi atunci, nu crezi că ar fi bine să vii aici?”.

AMS: Nu a fost un ordin, n-a avut forma unui ordin.

RC: Nu a fost un ordin, ci... „ar fi bine să vii aici”. „Bine”, am spus și m-am dus. La poartă s-a dat telefon și am fost primit. Stănculescu era pe scaunul lui Milea iar în birou erau revoluționarii... Iliescu, Montanu, Voiculescu. Eu când am intrat, m-am adresat „Să trăiți, tovarășe general locotenent!” însă el s-a sculat în picioare și mi-a făcut semn: „Nu, nu mie...” și mi l-a arătat pe Ion Iliescu: „prezintă-te la tov. Iliescu”. M-am prezentat și am rugat să știu cu cine țin legătura. Stănculescu a spus atunci: „Pentru orice problemă deosebită, ții legătura cu mine. Dacă acum ai niște probleme de ridicat, raportează-i d-lui Iliescu”. Eu am spus atunci: „Tovarășe Iliescu, avem două probleme mai deosebite în care vă rugăm să ne ajutați. Prima: într-o perioadă foarte scurtă s-au dat două decrete de grațiere prin care marea majoritate a deținuților cu condamnări sub 10 ani au fost eliberați”. În penitenciare rămăseseră numai cei cu condamnări grele. „Sunt oameni pentru care s-au depus eforturi deosebite să-i reținem. Ar fi o mare greșeală să-i eliberați”. Se înregistrau

¹ Oficial, trecerea Miliției și Securității în subordinea Armatei a fost decisă la MAPN în timpul ședinței de la ora 16.00, prin constituirea unui Comandament militar unic condus de gen. Gușă. Anunțarea publică a acestei decizii s-a făcut abia la ora 18.30 de către Ion Iliescu, din balconul CC. Prin urmare, decizia de trecere a MI în subordinea Armatei, așa cum arată gen. Câmpeanu, trebuie să se fi luat la Televiziune, în biroul de la etajul XI, transmisă tot de acolo celor de la Radio, fiind confirmată la ședința de la MAPN. Aceste informații arată că nu gen. Vlad a hotărât trecerea Securității în subordinea Armatei; era o decizie luată deja de grupul Iliescu. Este important, pentru că tot acolo, la **Televiziune**, s-a hotărât numirea lui Militaru la conducerea Armatei (n.a.)

deja atacuri, presiuni pentru scoaterea infractorilor din penitenciar, din aresturi. „A doua: vedeți că inspectoratele noastre și IGM sunt pline de armament și muniție, cantități foarte mari. Dacă se intră în inspectorate și cad pe mâna tuturor, putem să avem probleme”. Iliescu m-a ascultat și a spus: „Da, da, dragă, ai dreptate, o să căutăm să vedem ce se poate face”.

AMS: Este tipic lui, un răspuns neangajant. Nu lua decizii.

RC: Am plecat. M-am întors la Inspectorat și am trecut la verificarea prezenței, a efectivelor. În timp ce mă zbăteam acolo să pun ordine la comandă și să stăpânesc situația din țară, vine șeful de cabinet și îmi spune că a venit Nuță. Am intrat în vrie, ce fac? Caut să intru în legătură cu generalul Stănculescu pentru a-i spune că a apărut Nuță, când... telefonul este tăiat. Iau guvernamentalul și sun la MAPN... se făceau că nu înțeleg. Una după alta, mi-au fost tăiate toate legăturile.

AMS: Pe la ce oră se întâmpla asta?

RC: Pe la 17.00 au început să-mi taie legăturile. Măi, ce e asta, cine face chestia asta? M-am dus la Mocanu, la parter. „Ai telefon?”. „Da”. Iau telefonul să formez numărul de la MAPN, se rupe legătura și aici. Fac o verificare și constat stupefiat că telefonul guvernamental, TO și inter-MI, cu care țineam legătura cu unitățile MI din teritoriu erau tăiate.

AMS: Aveați o linie specială de legături interne între unități?

RC: Da. Mi le-au tăiat și pe astea. Asta m-a frământat, pentru că am vrut să știu cine mi-a tăiat legăturile telefonice. M-am interesat și am aflat că nu putea fi decât Pintilie.

AMS: Acționa din ordinul lui Stănculescu. S-a prezentat la CC, la Gușă împreună cu colonelul Nicolae Popescu, șeful Transmisiunilor, ca să ceară și acordul lui. Ordinul i-a aparținut lui Stănculescu.

RC: Între timp, a început să se tragă. Se trăgea de la televiziune în draci și gloanțele ajungeau până la noi, în Ștefan cel Mare. Nu înțelegeam în ce țintă aeriană trag, pentru că trebuia să tragi în sus ca să ajungă gloanțele de la Televiziune, peste cartierele Dorobanți și Floreasca, la noi. Gloanțe venite aiurea! Inițial, noi credeam că se trage în noi, abia după aia ne-am dat seama că se trăgea aiurea. Plus că nu înțelegeam după cine trag!? Atunci am hotărât să plec. L-am luat pe Munteanu și pe șeful cadrelor, cu șoferul de la secretariat, și am plecat la Stănculescu. Mi-a fost imposibil să ajung la MAPN. La baraje ne opreau, aveam tot felul de discuții, mai să ne ia la bătaie. Civili de acolo vorbeau

de teroriști. „Care teroriști?”. Nimeni nu știa să spună. Șoferul locuia în apropiere, în Drumul Taberei, și ne-am dus la el acasă. Am stat la televizor până s-a făcut dimineată, neînțelegând cine sunt teroriștii care tot atacau, în timp ce MI și Securitatea trecuseră în subordinea Armatei. Dimineată m-am dus la MApN, am sunat de la poartă și Stănculescu mi-a spus să vin. Nu vă spun ce-au pățit cei rămași în mașină! De atunci am rămas la MApN, numai în biroul lui Milea.

AMS: Dimineata de 23 decembrie?

RC: Da, 23 decembrie. Până să-l văd pe Stănculescu, au sărit revoluționarii pe mine. Montanu striga: „Tot ministerul este înconjurat de teroriști”. Adevărul este că se trăgea ca la Verdun. Dar **din** minister, nu **spre** minister. „Ca să demonstrați loialitatea – spune Montanu –, vă duceți și aduceți tot ce puteți - forțe ale MI -, intrați în blocurile din jurul ministerului, prindeți teroriștii, dacă îi găsiți”. „Bine, zic, dau ordin”. Militaru sare și zice atunci: „Uite că și din spate ne atacă, avem cimitirele pline de teroriști”.

AMS: D-le general, era ziuă?

RC: Da, domnule, ziuă! Atunci am dat ordin Școlii de pe Olteniței să organizeze formațiuni care, în frunte cu comandantul Școlii, să vină și să facă scotocirea întregului cimitir Ghencea. Ei au venit, au luat piatră cu piatră la scotocit, n-au găsit absolut nimic. Doar că a apărut un elicopter care a început să tragă în ei, rănind un militar care ulterior a decedat. Atunci m-am înfuriat, m-am întors la Inspectorat și am dat ordin: „Efectivul în pază, restul merge cu mine”. Am plecat cu un autobuz plin, cu banderole tricolore pe mînă și m-am întors astfel la MApN. Am oprit exact în fața punctului de control. Cînd să ne dăm jos, au început să tragă în noi, dar nu trăgeau în autobuz, ci trăgeau pe lângă el. Nu mai înțelegeam nimic. Am sărit în șanțul din fața punctului de control, m-am strecurat și am intrat peste ei. „Ce faceți, fraților?” Le-am spus să oprească focul și l-au oprit. Am luat legătura cu Militaru și asta mi-a ordonat: „Îi coborâți și îi băgați în blocuri”.

AMS: Domnule general, mai țineți minte ora la care se petreceau întâmplările astea?

RC: Între 10.30 și 11.00 ziua.

AMS: Ziua!

RC: Ziua. S-au format grupe din militarii aduși de mine de la Școala de pe Olteniței și... Miliția s-a deplasat la blocurile de vizavi și a început să caute teroriștii care atacau Ministerul Apărării și în care se trăgea cu toată muniția,

drept răspuns. Domnule Stoenescu, am luat apartament cu apartament la rând, de sus și până jos, bloc cu bloc... Nimic! Oameni speriați care nu înțelegeau de ce trage Armata în ei. Într-un singur beci, că ne-am băgat și în beciuri, în subsoluri, am găsit niște mucuri de țigară care păreau mai recent fumate. Mi-a raportat col. Baci, șeful Direcției economice². Nu era nici urmă de terorist în blocurile de vizavi. Ca ofițer și general, nu puteam reacționa emoțional. Trebuia să existe o explicație pentru tragerile cu tot armamentul în blocurile alea. Nu aveam una. Domnule Stoenescu, închipuiți-vă că verificarea blocurilor a ținut toată ziua, până s-a făcut seară. Se însera când le-am spus alor mei „Vă retrageți”. Eu am stat acolo zile și nopți, în biroul lui Milea, și vă spun că imediat ce a venit noaptea au început să tragă din nou. În cine, nu știu! La un moment dat, s-a petrecut o scenă foarte importantă, dar pe care nici eu nu am perceput-o corect din prima clipă. Eram în biroul ministrului când s-a lansat iar anunțul: „Ne atacă teroriștii de vizavi”. În momentul acela generalii Militaru, Voinea, Chițac au reacționat suspect de liniștiți și s-au dus la fereastră să vadă teroriștii. Biroul era luminat, draperiile erau trase și ei se uitau în întuneric după teroriști. Atunci – îmi vine și acum să râd – au sărit civilii... Roman, Montanu și i-au tras de la fereastră: „Domnilor, vă împușcă!”. Generalii s-au uitat unul la altul contrariați. Scena era de un ridicol total³.

AMS: Generalii stăteau în dreptul ferestrei și se uitau în întuneric după teroriști, după luptătorii ăia superantrenați, dotați cu puști cu lunetă în infraroșu, iar civilii au strigat la ei că se expun?

RC: Da. Scena era total ridicolă, dacă o iei ca atare. Însă generalii erau liniștiți, nu păreau amenințați de cineva. Au tras draperiile, dar cam în silă, așa, pentru că au lăsat o fantă de lumină prin care cred că se vedea ce e înăuntru.

AMS: Dumneavoastră ce reacție ați avut?

RC: Pe mine mă contraria liniștea lor. Veneau ofițerii și ne anunțau că trag teroriștii din toate părțile, iar ei răspundeau că sunt de la Securitate și de la Interne, iar când își dădeau seama că sunt și eu acolo spuneau că sunt niște grupuri de fanatici.

AMS: Ați asistat la chemarea trupelor sovietice?

² Este cel implicat în arderea cadavrelor de la Timișoara (n.a.).

³ Scena mi-a fost confirmată de dl. Petre Roman integral (n.a.).

RC: S-a dat telefon și la ambasada URSS și la Moscova. Eu am fost prezent când au răspuns de la Moscova, când au dat ei telefon cu răspunsul la chemare. L-au chemat pe Gușă. Au discutat, mai pe românește, mai pe rusește. Doreau să ceară lămuriri dacă Marele Stat Major este de acord să participe și ei cu unități de reprimare a teroriștilor. Gușă striga în telefon: „Stăpânim situația... În nici un caz... Stăpânim situația!”. Șia insistau și Gușă striga la ei că nu este cazul. Atunci i-au spus lui Gușă: „Uitați ce facem – Iliescu era lângă Gușă și i se traducea, i se relata ce spun Șia -, noi avem niște unități specializate în antiterorism, vă trimitem numai unitățile astea”. Militaru, de alături, a sărit: „Ei, din astea să ne aducă, că sunt bune”. Gușă a strigat atunci: „Nimic, nici discuție, tovarăși. Stăpânim situația. Dacă apar probleme deosebite, vă apelăm noi”. Gușă urla cât îl ținea gura. Foarte ferm.

AMS: Cine mai era de față?

RC: Roman, Militaru, Brucan, Iliescu.

AMS: Ce reacție au avut?

RC: Niciuna. Apoi au trecut într-un birou alăturat.

AMS: Asta se întâmpla tot în 23 decembrie?

RC: Greu de spus, era noapte. Între 23 și 24 decembrie.

AMS: Vă mai amintiți scene din ziua sau noaptea de 23 decembrie?

RC: Pe 23 decembrie, seara, pe întuneric, poate 19.00, poate 20.00, nu știu sigur, a venit la minister generalul Vlad. Protesta pentru că i s-au tăiat legăturile. La ora 18.00 ne convocase Iliescu la o ședință: „Tovarăși, problemele sunt deosebit de complicate, trebuie rezolvate, avem nevoie de forțe, pentru asta este nevoie și de o conducere”. Gușă era lângă mine, pe scaun. Iliescu a continuat: „Ne-am gândit că deocamdată, provizoriu, să punem în frunte un militar mai în vârstă. Ce ziceți să-l numim șef al Armatei pe generalul Militaru?”. Gușă m-a tras la el în birou și de cum a intrat a izbucnit: „Ce nenorocire o să fie pe capul nostru! Șsta este o lichea nemaipomenită. O să vezi ce o să tragem de pe urma lui”. La puțin timp după ce a fost numit (oficial) ministru, Militaru striga: „Apăsați domnilor pe butoane, trageți, opriți măcelul din țară!”. Apoi a cerut: „Chemați-l pe Ardeleanu!”. Vine Ardeleanu și când vine – eu am rămas în birou numai cu Militaru – îi spune: „Vizavi avem teroriști, tu ai specialiștii, ia contact cu ei și faceți o acțiune”.

AMS: Asta se întâmpla în 24 decembrie, noaptea.

RC: În 24 decembrie. Ardeleanu dă telefon și în același timp deschide și stația cu cei de la USLA.

AMS: Cum adică, nu înțeleg, ce stație a deschis?

RC: Cei de la USLA aveau stații de emisie-recepție...

AMS: A, am înțeles, stații portabile, motorole.

RC: Exact. Ardeleanu vorbea cu Trosca la telefon și avea și stația deschisă în același timp. Și îi spune: „Ia trimite tu trei ABI-uri înapoi. Intri pe strada principală și cauți să despresurezi ministerul”.

AMS: Știați că forțele militare care apărau ministerul erau la nivel de trei brigăzi?

RC: Nu știam exact câți sunt, dar erau foarte mulți. Tancuri, TAB-uri, artilerie, trupe de infanterie. A intervenit Militaru: „Să vină și Trosca”. Ardeleanu i-a transmis: „Trosca, vii tu cu ele”. Erau tot timpul în legătură pe stație, când au intrat pe Drumul Taberei și tancurile au început să tragă în ei. Ușlașii urlau în ABI-uri, urlau ca în iad. Tot asasinatul s-a auzit în stație, în biroul lui Militaru. L-am auzit pe Trosca urlând: „Tovarășe colonel, trag în noi, trag în noi!”. Ardeleanu s-a întors spre Militaru: „Tovarășe ministru, dați ordin să nu mai tragă”. Și atunci Militaru s-a ridicat și i-a spus: „Băi Ardelene, tu știi că noi suntem pe front și pe front lumea mai și moare”. Ardeleanu se ruga de el, îl implora. Militaru se plimba prin birou și îi spunea: „Tancurile noastre sunt vechi, nu avem condiții de transmisii și chiar dacă vreau să iau legătura, nu pot. L-au găsit pe atacator și au tras!”. Ardeleanu a început să plângă: „Mi-ați omorât oamenii!”. În timpul ăsta se auzea Trosca prin stație: „Trag în noi! Trag în noi!”... și a murit stația. A amuțit. Ardeleanu plângea și se tăvălea pe jos: „Ce-ați făcut! Ce-ați făcut!”. Militaru se foia prin birou și îi spunea: „Băi Ardelene, n-aveam cum!”.

AMS: După asta l-a obligat pe Ardeleanu să dea o declarație că Trosca a atacat ministerul ca să omoare noua conducere, revoluționară.

RC: Am aflat și asta.

AMS: Domnule general, mi-ați relatat o crimă.

RC: Într-adevăr, o crimă. Am fost martor. Militaru era disperat să pună mâna pe cei de la Direcția IV. Mă întreba mereu: „Unde e Vasile? Ce părere ai de Vasile? În 23 sau 24 decembrie, l-a chemat pe generalul Vasile la el și s-au izolat singuri într-un birou.

AMS: I-a cerut dosarul *Corbii* și Vasile i l-a dat.

RC: La un moment dat, m-a chemat Militaru la el: „Tovarășe general, avem o mașină suspectă”. Era mașina de la Direcția a IV-a. „Ia-l pe Voinea și vedeți ce probleme ridică mașina aia”. Văzuseră decodorul, cutia aceea de la bordul mașinii prin care se codau și decodau transmisiunile secrete.

AMS: Ca aia arătată la Televiziune.

RC: Îi spun lui Voinea: „Este decodorul”. „Domnule, precis, domnule, că e decodor? – mă întreabă. Nu e bombă?”. Pun mâna, îi arăt, trag de el. Ne-am întors în birou și Voinea îi raportează lui Militaru: „E un decodor”. Militaru se uită la el, îi spune: „Bine, poți să pleci”, sună, apar doi gealați cu automatele pe piept și le ordonă: „Luați-l!”.

AMS: V-a arestat!

RC: Era de neînțeles. M-au dus într-o cameră și m-au dat în primire unui locotenent major și la doi militari. „Nu mișcă, dacă mișcă, tragi”. Am stat așa ore întregi. La un moment dat a venit Montanu și m-a găsit acolo: „Ce e, domnule, cu dumneata?”. Îi spun, și Montanu face un scandal. Ia legătura cu Gușă, află și asta, își face cruce. Culmea este că între timp mașina Direcției a IV-a plecase. Atunci Gușă și Montanu se duc spre biroul lui Militaru, dar l-au găsit pe culoar, iar Gușă a început să strige la el: „Nu ți-e rușine, domnule!? Du-te și cere-i scuze”. În sfârșit, mi-au dat drumul.

AMS: Domnule general, am aici o declarație din care rezultă că ați ordonat eliberarea deținuților din închisori. A venit la IGM un colonel Iordan Rădulescu cu un ordin.

RC: Seara, pe la 19.30, a venit acest Iordan, ofițer de la grăniceri, în rezervă. Peste uniformă avea o haină de piele cu epoleți, dar fără nimic pe ei, fără insemne. Avea o bucată de carton pe care era, într-adevăr, un text semnat de Dăscălescu. Cred însă că este greșită ora – în jurul prânzului – pentru că eu am dat ordinul dimineață fără nici un Dăscălescu și era vorba de cei reținuți peste noapte.

AMS: Domnule general, vă mulțumesc.

RC: Și eu. În sfârșit, m-am descărcat.

Percepția actului de la 23 august 1944

Anul acesta se împlinesc 69 de ani de la momentul în care România a luat decizia de a ieși din războiul dus alături de puterile Axei și a se alătura coaliției Națiunilor Unite. Suficient timp pentru a judeca nepărtinitor acest act. O să încerc să prezint cât mai sintetic, în rândurile ce urmează, modul cum percep eu, ca istoric, acest eveniment din istoria României.

OBIECTIVUL STRATEGIC: REÎNTREGIREA NAȚIONAL-STATALĂ

Obiectivul strategic al participării României în al Doilea Război Mondial a fost „refacerea tuturor granițelor țării”, adică readucerea la trupul țării a teritoriilor pierdute în vara anului 1940 prin forța și dictatul marilor puteri revizioniste (URSS, Germania și Italia). A fost un război just pentru cauza națională. Rămânerea în neutralitate era imposibilă. La fel de imposibilă era și o alianță cu URSS, care în urma ultimatumului din 26-27 iunie 1940, adică printr-o agresiune, ocupase Basarabia, Nordul Bucovinei și ținutul Herța. Alianța cu puterile europene democratice (Franța și Anglia) nu putea reprezenta o soluție viabilă, având în vedere că în iunie 1941 Franța fusese ocupată de armata germană, iar Anglia făcea cu greu față bombardamentelor *Luftwaffe*. Rămânerea în neutralitate crea riscul ca întreaga țară să intre sub dominație germană, iar românii știau bine, din Primul Război Mondial, ce înseamnă o astfel de ocupație. Aderarea României la puterile Axei, din care făceau parte Germania și Italia, semnatare și garante ale Diktatului de la Viena din 30 august 1940, act care a însemnat cedarea părții de nord-vest a Transilvaniei în beneficiul Ungariei, se dovedea singura soluție strategică ce deschidea un mic orizont de speranță. Participarea la război contra URSS alături de armata germană, oferea șansa refacerii graniței de est a României. O bună comportare a armatei române pe acest front, dublată de menținerea unei puternice rezerve militare în țară, constituiau împreună serioase argumente care să poată fi ulterior luate în seamă pentru a se pune problema redobândirii părții de nord-vest a Transilvaniei. Decizia de a participa la operațiunile de eliberare a Basarabiei și Bucovinei s-a bucurat de o largă adeziune populară, precum și de acordul tacit al partidelor politice democratice, care oficial își încetaseră activitatea încă din timpul regimului autoritar al Regelui Carol al II-lea.

Dar după trei ani de operații, configurația fronturilor arăta cu totul altfel decât la început și modificările erau contrare intereselor României. Intrarea SUA în război, formarea coaliției Națiunilor Unite au constituit evenimente

importante care, în mod evident, nu fuseseră luate în calcul la începutul războiului. În vara anului 1944, armatele Axei erau în retragere pe toate fronturile. Coaliția Națiunilor Unite obținuse victorii zdrobitoare și se afla în plină ofensivă. Capitularea Germaniei, ca principală forță a Axei, era o chestiune de timp și toată lumea era conștientă de acest lucru. Puterile Națiunilor Unite și-au împărțit sferele de influență. România a căzut în sfera de influență sovietică. În aprilie 1944 sovieticii, de comun acord cu puterile democratice ale coaliției, au propus României capitularea fără condiții, ceea ce în realitate însemna ocuparea țării de către Armata Roșie.

Pe acest fond s-a produs actul de la 23 august 1944, care nu a însemnat altceva decât o adaptare a strategiei românești la noua configurație politico-militară. A fost și singura soluție posibilă prin care păstram șansa ca, printr-un comportament onorabil al armatei române alături de Națiunile Unite, să putem redobândi nord-vestul Transilvaniei. Lucru care, după cum știm, s-a și întâmplat. Actul de la 23 august s-a bucurat de o largă adeziune populară și de sprijinul forțelor politice, în rândul cărora, alături de partidele tradițional democratice (PNT, PNL și PSD) îi întâlnim și pe comuniști. A fost singura soluție prin care mai puteam salva ceva. Și acel ceva era Transilvania, „inima și sufletul României”, după cum se exprimau marii unioniști de la 1 decembrie 1918. În legătură cu armata română, se poate spune că a luptat cu aceeași abnegație și eroism, atât pe frontul de Est cât și pe cel de Vest, singura deosebire fiind aceea că pe frontul de vest a beneficiat de avantajele unei coaliții politico-militare mult mai puternice.

Decizia de la 23 august 1944 a demonstrat, așadar, ca și în cazul altor mari evenimente din istoria națională, că România, fiind un stat mic, nu-și poate permite o altă strategie decât alianța de conjunctură cu cel mai puternic. De trădat n-am trădat pe nimeni. Istoria demonstrează că suntem mai degrabă disciplinați decât recalcitranți ori aventurieri în a ne urmări interesele naționale.

ACCESUL LA DOCUMENTE

În ultimii 20 de ani s-au publicat numeroase documente inedite, provenind în marea lor majoritate din arhivele românești, care au adus nu numai un plus de informație, dar și elemente noi pentru evaluarea evenimentului istoric la care ne referim.

Personal am condus un mic colectiv de cercetare, care a publicat, în două volume, *Documente S.S.I. despre poziția și activitățile grupurilor politice din România (6 septembrie 1940 – 23 august 1944)*. Acestea demonstrează un aspect esențial, și anume că principalul serviciu secret al României cunoștea în cele mai mici amănunte toate acțiunile întreprinse de Palatul regal, de guvern și

de liderii partidelor politice, inclusiv PCR, de a scoate țara din războiul alături de Axă. Problema fundamentală care îi diferenția era „cine trebuie să-și asume responsabilitatea pentru viitorul țării”. Prin urmare, nu a existat o conspirație secretă contra guvernului și care să fi acționat eficient la momentul oportun. Toți actorii implicați au acționat în sensul de a lua măsuri, fiecare conform competențelor, capacităților și posibilităților sale, pentru ca România să fie capabilă să facă față, politic și militar, consecințelor deciziei.

Prin urmare, evenimentul de la 23 August 1944 nu trebuie reinterpretat sau reconsiderat. Istoriografia a avut etapele și acumulările ei. Prin documentele publicate în ultimii 20 de ani, se cunoaște mai bine cum s-a ajuns la această decizie, cine și-a asumat responsabilitatea și cu ce sacrificii pentru viitorul țării. Principala necesitate ar fi aceea de a ne feri de orice ingerințe politice, actuale sau tradiționale, în interpretarea/reinterpretarea evenimentului, să evităm discursul justificționist și acuzator, atât față de cei ce s-au impus (marii învingători) cât și față de perdanti, ori față de cei ce au simulat implicarea, exagerând rolul lor pentru a trage cât mai multe foloase în plan politic. Nici regele, nici mareșalul, nici liderii politici, nici comandanții armatei nu au nevoie de justificări, de acuzații sau exagerări. E suficient să le cunoaștem faptele și să ne raportăm la ele. În sens contrar, riscăm să politizăm permanent istoria. Cu acuzații și exagerări din toate direcțiile, istoria riscă să rămână fără eroi.

ROLUL PRINCIPALILOR ACTORI

Regele Mihai I și-a asumat o răspundere pe care toți ceilalți au evitat-o.

Iuliu Maniu, unul dintre liderii generației care a făurit România Mare în 1918 și liderul incontestabil a ceea ce putem numi tradiția democrației românești, ajuns în timpul celui de-al Doilea Război Mondial la o vârstă înaintată ce-i permitea retragerea, a preferat să se avânte în acțiuni politice pentru susținerea intereselor României. A acționat potrivit principiului că întotdeauna României îi va fi bine dacă se află alături de marile puteri democratice. Și-a riscat viața pentru că a fost permanent urmărit de Gestapoul german. Marea lui șansă a fost aceea că protecția i-a fost asigurată de un alt mare patriot: mareșalul Ion Antonescu. Mareșalul nu numai că l-a protejat față de intențiile punitive ale germanilor, dar l-a și lăsat să acționeze și să-și spună deschis opiniile. Schimbul de scrisori și memorii între Maniu, ca lider al opoziției democratice, și Conducătorul statului în toată perioada anilor grei 1940 – 1944 a însemnat, în lipsa unui Parlament, o formă de democrație politică absolut originală.

Lui Iuliu Maniu îi plăcea să fixeze, prin cuvinte frumoase și fraze memorabile, orice eveniment important din istoria națională. Despre 23 august 1944 a afirmat public, la 6 septembrie 1944, că evenimentul depășește cadrul unei lovituri de Palat și că are semnificația unei mari revoluții, în sensul că a deschis calea revenirii la un regim democratic.

Despre Dinu Brătianu, liderul PNL și Titel Petrescu, liderul PSD, nu se poate reține mai mult decât că au fost niște secundanți ori sfătuitori de taină aprobatori a tot ceea ce întreprindea Iuliu Maniu. Un ușor oportunism din partea lui Titel Petrescu, care a pendulat între liderii „partidelor burgheze” și liderii de conjunctură ai facțiunii comuniste.

PCR, scos în afara legii încă din 1924, nu a avut reprezentare politică în România, nici prin număr, nici prin idealuri. Prezența comuniștilor în Blocul Partidelor Democratice a fost un compromis politic dictat de împrejurări și acceptat nu numai de liderii partidelor democratice, ci și de oamenii din sfera de influență a Palatului Regal. Lucrețiu Pătrășcanu a fost la Palat, unde și-a adus contribuția la Proclamația către țară a regelui, iar Emil Bodnăraș și-a asumat o mare responsabilitate prin preluarea grupului de miniștri și colaboratori ai Guvernului, inclusiv pe mareșalul Ion Antonescu. Documentele militare sovietice atestă că în ziua de 31 august 1944, când primele contingente ale armatei sovietice au intrat în București, comandanții lor nu știau unde se află arestat Mareșalul, ceea ce dovedește că habar nu au avut cum acționaseră comuniștii români. Oricum, atât Lucrețiu Pătrășcanu cât și Emil Bodnăraș s-au dovedit mult mai activi și chiar mai curajoși decât toți ceilalți.

Mareșalul Ion Antonescu și-a asumat funcția de Conducător al statului (președinte al Consiliului de Miniștri) la începutul lui septembrie 1940, când România se afla „pe marginea prăpastiei”, cu granițele prăbușite, cu un regim politic total compromis și când toți liderii politici se dăduseră la o parte. Înlăturarea legionarilor de la putere, în urma rebeliunii din ianuarie 1941, precum și intrarea României în război alături de Axă, nu numai că i-au aparținut, dar s-au bucurat și de susținere populară. La 23 august 1944 era convins că singura soluție pentru salvarea țării era ieșirea din războiul alături de Axă. Atât regele cât și liderii partidelor politice democratice l-au rugat să ia el o astfel de decizie. Dar nu și-a putut învinge propriile concepții, mai precis cele privind onoarea de militar. Mareșalul a apreciat că prin acceptarea termenilor capitulării necondiționate propuși de sovietici, fără garanții din partea puterilor occidentale, și prin participarea armatei române nu numai la eliberarea Transilvaniei, ci și la operațiile pe frontul antihitlerist se atenta la prestigiul și onorabilitatea de viitor a națiunii române.

Or, așa cum s-au derulat evenimentele, istoria a demonstrat că mareșalul s-a înșelat. România fusese cedată, cu mult înainte, sferei de influență a URSS. Pe de altă parte, SUA pregătiseră cele două bombe atomice spre a fi lansate asupra Germaniei, pentru a o sili să capituleze. Prin actul de la 23 august 1944, războiul contra Germaniei s-a scurtat, ceea ce a făcut ca aliații să-și păstreze forțele pentru a determina și Japonia să capituleze. Datorită actului de la 23 august 1944 atacul atomic pregătit de către americani pentru Germania s-a abătut până la urmă asupra Japoniei.

Cine îndrăznește să pună problema onorabilității unei națiuni care a întors armele împotriva fostului aliat, pentru a-și realiza interesele naționale, atâta vreme cât al Doilea Război Mondial a excelat prin crime contra umanității, atât de-o parte cât și de cealaltă a baricadei? Procurorii americani au considerat că nu e necesară audierea mareșalului Ion Antonescu în Procesul de la Nürnberg. Probabil că știau ei bine ce știau. Onorabilitatea Mareșalului era o problemă românească, și, prin urmare, trebuia judecată de români. Numai că România se afla în acel moment sub ocupația trupelor sovietice.

Mareșalul Ion Antonescu nu a avut parte de o judecată corectă, ci de un proces politic. A mai accepta astăzi sentința unui tribunal ilegal, cu un complet de judecată din care lipseau tocmai magistrații de carieră și a cărui sentință a fost una politică, înseamnă că nu înțelegem nimic din istorie. În fața istoriei, pentru crimele contra umanității sunt vinovați și învinșii, dar și marii învingători. A-i face responsabili în exclusivitate doar pe învinși înseamnă a face politică și nici decum istorie, adică respect față de adevărurile trecutului.

NU A FOST NICI O CONSPIRAȚIE SOVIETICĂ

Din studiul documentelor aflate în arhiva serviciilor secrete românești reiese că SSI s-a confruntat cu un singur caz serios. Era vorba despre o rețea de spionaj sovietic aflată în legătură cu rețelele clandestine ale PCR. La sesizarea serviciului de filaj gonio al *Abwehr*-ului, Serviciul de informații al armatei germane care acționa legal pe teritoriul României și colabora cu SSI, s-a constatat că, dintr-o casă aflată în cartierul bucureștean Vatra Luminoasă, se făceau transmisii radio. La descinderea făcută de o grupă de agenți ai SSI s-a ratat flagrantul. Din relatările lui Eugen Cristescu, făcute atât la Moscova cât și la București, în cadrul procesului din mai 1946, și susținute cu aceleași argumente și în fața anchetatorilor Securității, în februarie 1950, rezultă că agenții români au tras în aer pentru ca telegrafistul să poată arde mesajele primite și transmise prin aparatul de radio respectiv, după care s-a sinucis.

Din cercetările efectuate ulterior a rezultat că mesajele erau aduse și transmise de un comunist numit Finkelstein (conspirativ „Lowin”), care a

reușit să dispară imediat după descindere. Gazda casei se numea Feher, evreu comunist din Chișinău, singurul anchetat de SSI, iar radiotelegrafistul era un căpitan sovietic din serviciul de spionaj parașutat pe teritoriul României. Dumitru Zelea Săracu, unul dintre procurorii Tribunalului poporului, care l-a anchetat pe Eugen Cristescu, a mărturisit că și el a făcut parte din rețeaua din Vatra Luminoasă. În opinia lui Săracu, SSI ar fi acționat neprofesionist, după propria-i expresie „ca niște copii”. Replica lui Eugen Cristescu a fost promptă: agenții SSI cunoșteau foarte bine tehnica de prindere în flagrant a organizațiilor clandestine, și că o probase în mai multe cazuri. Colonelul magistrat Radu Ionescu, șeful Secției a VIII-a Juridice, a condus personal cercetările în acest caz. Nu s-a păstrat în arhivă nici un document. Prin urmare, cineva a avut interesul să le sustragă sau să le distrugă. Mai mult, maiorul Nicolae Luca, șeful Secției de transmisiuni a SSI, împreună cu șeful de grupă Victor Ionescu, ambii implicați în acțiunea de descindere, au acționat prost pentru că se presupunea că se aflau în legătură cu cei din rețeaua comunistă, conform explicațiilor lui Cristescu.

Consider că aceste atestări documentare sunt suficiente pentru a se susține concluzia potrivit căreia PCR s-a aflat în legătură cu Moscova, prin intermediul rețelelor de spionaj sovietice, dar a acționat pe cont propriu, găsind soluții diferite față de sugestiile, sau ordinele Moscovei. Distrugerea documentelor s-a făcut tocmai pentru a nu rămâne un material probatoriu incriminant, în cazul în care ar fi fost puși în situația de a răspunde politic în fața sovieticilor.

DOUĂ DECIZII COMPLEMENTARE

Schimbarea de alianță de la 23 august 1944 nu poate fi analizată altfel decât împreună cu decizia de intrare a României în război, la 22 iunie 1941, alături de Puterile Axei, a cărei consecință este. În ambele decizii, România se afla într-o situație dramatică, în sensul că nu avea de ales. În ambele situații, decidenții au cunoscut riscurile la care expun țara și viitorul ei. În ambele evenimente, deciziile s-au bucurat de susținere populară.

În aprilie 1940, SSI întocmește o amplă *Sinteză privind pregătirile de război ale URSS*. Concluzia formulată de principalul serviciu secret al țării era tranșantă. Sovieticii, prin doctrina lor militară, în cazul în care urmau să se implice în război, trebuiau să desfășoare războiul până la capăt, adică până la distrugerea adversarului. Sau altfel spus, cine se pornește la război contra lor, riscă să fie bolșevizat. Ca o simplă coincidență, tot în aprilie, dar a anului 1944, autoritățile românești află despre condițiile de armistițiu propuse de sovietici, și care, în esență, însemnau același lucru: impunerea regimului sovietic.

Prin urmare, schimbarea de front produsă de actul de la 23 august 1944, care a avut ca principală consecință accelerarea procesului de ocupare a țării de către Armata Roșie este o falsă problemă, enunțată, fără doar și poate, de către cercurile politice interesate. Problema fundamentală care ar trebui să ne rețină atenția este cum percepem azi ceea ce putem numi soarta hărăzită României de/și ca urmare a contextului în care a izbucnit al Doilea Război Mondial și a consecințelor sale pentru România. În acest război, România a fost o victimă a jocului de interese geopolitice ale marilor puteri. Epoca comunistă în România nu a fost o consecință a actului de la 23 august 1944, ci soarta unei țări mici, ca România, stabilită de către marile puteri într-o anumită etapă.

Legătura prezentului cu trecutul este inerentă. În fond, pentru ce studiem istoria? Nu ne place să răspundem la unison că o studiem pentru a stabili punțile de legătură între trecut și prezent pentru a prefigura viitorul? Ce deosebiri de esență există între alăturarea României la Antantă, la Puterile Axei, la Puterile Națiunilor Unite, la Pactul de la Varșovia, la NATO? Nici una. În toate cazurile avem de-a face cu soarta hărăzită, sau după alte expresii mai post-moderne, politica prestabilită, ori fixarea rolului și locului unei țări mici într-o alianță a unor mari puteri care se opune unei alte alianțe a altor mari puteri. Cred că e mai bine să reflectăm serios la ce ne dezvăluie trecutul reconstituit corect, decât să încercăm să mimăm rolul îngrânatului obsedat de nedreptatea istorică, acuzând în dreapta și stânga, ori arătând cu degetul unui justițiar desuet pe cine credem noi că sunt vinovați. Actul de la 23 august 1944, la fel ca și alte evenimente fundamentale din istoria națională, ne arată ce am fost, ce suntem și ce putem deveni. Nu e nici o vină că ești o mare putere, așa cum nu ai nici o vină că ești o țară mică, sau cu interese geopolitice și geostrategice limitate. Problema este cum percepi această realitate istorică prezentă și cum te raportezi la ea ca să-ți fie bine. Cât despre trecerea de pe o baricadă pe alta în focul luptei, reprezintă o temă prea sensibilă, despre care îmi place să cred că generațiile de azi și poate cele de mâine vor reflecta mai profund și vor acționa în deplin acord cu interesul național, așa cum au făcut-o și înaintașii.

STADIUL ACTUAL AL CERCETĂRII ȘI CREDIBILITATEA ISTORICILOR ROMÂNI

Istoricii și-au făcut și își fac datoria. Nu ei sunt de vină că diferiți oamenii politici, susținuți de diferite cercuri de influență tălmăcesc și răstălmăcesc evenimentele istorice după cum le dictează interesele de conjunctură. Acesta este și marele risc la care se expune munca istoricilor. Ei trudes în biblioteci și arhive, uneori cu sacrificii enorme, cu scopul de a aduce la lumină adevărul istoric, pentru ca rezultatele muncii lor să devină imediat instrumente de dispute politice. Istoriografia liberă din România a demonstrat

în ultimele două decenii că are forță, în sens de capacitate, probitate și onestitate profesională. De mai bine de 30 de ani îmi desfășor activitatea profesională în mediile universitare și de cercetare din țară și cunosc foarte bine prestigiul de care se bucură istoricii români, cel puțin în rândurile tinerilor din România. Știu bine eforturile, seriozitatea și acribia istoricilor mai tineri, formați atât în țară cât și în străinătate. Credința mea este că noua generație de istorici nu va mai fi dispusă la nici un fel de compromis. Nici *pro*, nici *anti*.

Promonarhiștii și antimonarhiștii, proantonescienii și antiantonescienii, promaniștii și antimaniștii, procomuniștii și anticomuniștii, proholocaustologii și antiholocaustologii etc. nu reprezintă curente istoriografice de viitor. Cred că nu reprezintă altceva decât reflexe jalnice ale unor dispute politice, sau reexaminări politice, în funcție de conjunctură, din partea unor formatori de opinie, care nu au nimic în comun cu cercetarea istorică, dar care sunt foarte voluntari față de avantajele materiale de care beneficiază din plin. Sper să se coaguleze și la noi, cu timpul, o școală de gândire istoriografică, o școală critică, cu rol de a curăța toată zgura moștenită de la politicianismul guraliv, certăreț și mai deloc productiv al diverselor epoci istorice. Sunt conștient că unii istorici, și poate că dintre cei mai valoroși, au greșit, dar nu prin producția lor istoriografică, ci prin faptul că nu au rezistat tentației de a se implica în politică.

*

Am formulat aceste opinii cu intenția de a atrage atenția că nu asupra stadiului cercetării istoriografice a actului de la 23 august 1944 ar trebui să ne concentrăm, ci asupra credibilității celor care au făcut-o până acum. Constatăm, în mod paradoxal, că istoricii români nu devin credibili în fața publicului larg, iubitor și consumator de istorie, în funcție de metodologia științifică utilizată, cantitatea de surse parcurse, ineditul relevat, echilibrul concluziilor formulate, aspecte de altfel cunoscute și recunoscute în cercul restrâns al cercetătorilor, ci în funcție de cum este etichetat de formatorii de opinie, la rândul lor influențați sau manipulați politic de cei ce sunt mulțumiți sau nemulțumiți de producția istoriografică respectivă. Și un alt paradox: un istoric român consacrat care întocmește o lucrare de sinteză care să reprezinte stadiul cercetării asupra unei teme importante pentru istoria României, are o anumită credibilitate, în vreme ce un istoric străin care utilizează aceleași surse cu referințe la aceeași temă are mai multă credibilitate.

Ca urmare, istoriografia actului de la 23 august se află în stadiul în care etichetările încă mai sunt la modă, în detrimentul credibilității.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Emigrarea evreilor și a germanilor din România

Faptul că, în perioada Războiului rece, România a permis emigrarea cetățenilor săi evrei și germani a reprezentat un subiect care a fost intens abordat propagandistic și adeseori prezentat fals, îndeosebi de către jurnaliștii și cercetătorii susținători prin scris ai regimului politic post-comunist. Politica României față de emigrarea fiecăreia dintre cele două minorități a fost parțial asemănătoare, dar a cunoscut și diferențieri, atât din punct de vedere al intereselor care au catalizat decizia permisiunii de emigrare, cât și din punct de vedere al perioadei declanșării procesului de emigrare. Atunci când analizăm această problemă, nu trebuie uitat că România a fost prima dintre țările socialiste europene care a stabilit relații diplomatice cu RFG și singura țară socialistă europeană care nu a rupt relațiile diplomatice cu Israelul după războiul acestuia cu unele țări arabe din anul 1967.

În menținerea unor bune relațiile dintre România și Israel un rol important l-a avut latura sentimentală, recunoștința pentru faptul că România îi ocrotise pe evrei și îi salvase de la deportarea în lagărele germane.

În perioada anilor 1945-1948, Uniunea Sovietică a susținut și a permis statelor din zona ei de influență să-i ajute pe evrei să emigreze în Palestina, urmărind să slăbească, și pe această cale, influența în zonă a imperiilor coloniale britanic și francez. Datorită opoziției Marii Britanii, între anii 1945 și 1948, emigrarea în Palestina s-a produs clandestin. În această perioadă, au emigrat în Palestina aproximativ 100.000 de evrei. După anul 1948, emigrarea evreilor din România s-a efectuat pe bază de pașaport individual.

Imediat după constituirea statului Israel, România a stabilit relații diplomatice cu acesta. Legăturile dintre cele două țări au fost, de la bun început, trainice, așezate pe o colaborare corectă, reciproc avantajoasă. Această poziție a României a fost deosebit de apreciată atât de autoritățile israeliene, cât și de organizațiile evreiești internaționale.

În 1948, guvernul israelian a promovat o legislație care a abolit reglementările britanice anterioare de restricționare a imigrației evreilor; în iulie 1950 a fost promulgată *Legea întoarcerii*, care a deschis porțile absorbției de către Israel a tuturor evreilor care doreau să se stabilească în Israel.

În anul 1949 a fost trimis în România, în misiune de *lobby* în favoarea emigrării evreilor în noul stat Israel, Zalman Rabinsohn și soția acestuia, Dina Rabinsohn. Zalman Rabinsohn era fratele ministrului de Externe al României, Ana Pauker. În urma vizitei, ritmul emigrării evreilor a sporit. În pieptul Anei Pauker bătea o inimă evreiască, afirma rabinul șef Moses Rosen. În timpul cât a fost ea la putere, au plecat din România în Palestina, respectiv în Israel, cei mai mulți evrei din întreaga istorie a emigrației evreiești.

După alinirea Israelului la linia politică a SUA, Uniunea Sovietică a încetat sprijinul pentru Israel, condamnând politica sionistă și acuzându-i pe evrei de acțiuni subversive și de spionaj. Cu toate acestea, procesul de emigrare a evreilor din România a continuat pe canalele deja existente.

În anul 1949, România a relaxat condițiile de emigrare a evreilor. Ca urmare, în primele șase luni ale anului 1950, au primit vize de emigrare în Israel un număr de 47.000 de evrei, iar ulterior, până la sfârșitul anului 1951, au fost eliberate alte 160.000 de vize! În perioada octombrie 1958 – martie 1959, un număr de 130.000 de evrei au depus cereri de emigrare în Israel. O cifră foarte mare, având în vedere că în România, la recensământul din anul 1956 fuseseră înregistrați doar 146.000 de evrei. Desigur, în toată istoria României, un foarte mare număr de evrei au rămas ascunși sub nume și etnii diferite, românești sau ale altor minorități naționale.

Privitor la costurile legate de emigrare, menționăm că în toamna anului 1949, Legația Israelului la București achita suma de 57 de dolari pentru fiecare evreu care emigra, suma reprezentând costul unui bilet de transport între România și Israel. Ana Pauker a arătat diplomaților evrei de la București că prețul nu este corect, iar aceștia au oferit suma de 120 de dolari, după ce au primit promisiunea Anei Pauker că vor fi eliberate încă 50.000 de vize. Propunerea ca suma să fie ridicată la 120 de dolari pentru fiecare cetățean nu a aparținut părții române, ci a fost făcută de ambasadorul israelian la București, pictorul Reuven Rubin, în cadrul unui *Raport* pe care l-a adresat ministrului Imigrării din Israel, Moshe Shapira și lui Ben Locker, președintele Agenției Evreiești. Cu toate acestea, pentru fiecare persoană care s-a îmbarcat pe vasul *Transilvania*, singurul vapor destinat transportului evreilor în Israel, s-a achitat doar suma de 90 de dolari. Vaporul făcea 3-4 curse lunar, luând la bord între 1.000 și 2.000 de evrei. Dacă inițial banii încasați de statul român de pe urma

plecării evreilor erau legați doar de cheltuielile de transport, ulterior s-a instituit o taxă de renunțare la cetățenia română, în valoare de 1.000 lei.

Alte sume, pe care unii evrei este posibil să le fi achitat pentru a emigra, s-au datorat corupției unora dintre funcționarii care acordau vize. La nivelul opiniei publice s-au făcut aprecieri conform cărora unii evrei ar fi trebuit să ofere bani sau bunuri pentru a obține viză de Israel. Existența corupției în acel timp, ca și în toate celelalte etape istorice, inclusiv în regimul capitalist actual, nu este un motiv de a învinui poporul și statul român și nu poate să constituie un motiv de denigrare și de minimalizare a meritului important al României de a acorda evreilor, în condițiile dificile ale vremii, dreptul de a emigra.

Este evident că emigrarea evreilor nu a fost o afacere financiară în sine, ci rezultatul foarte bune colaborări a României cu Israelul, în general cu comunitățile evreiești din lume, o operațiune cu bătaie mai lungă, care a vizat interese majore, politice și economice.

România, aflată în acea perioadă în mare criză de resurse umane, pierdea mult mai mult prin plecarea unor specialiști foarte buni, cum erau evreii pământeni, decât câștiga prin sumele modice pe care le încasa pentru fiecare persoană care emigra.

În toată perioada Războiului rece, România a rămas țara din zona sovietică de influență care a avut cele mai bune relații cu Israelul și cu Comunitatea Evreiască din SUA. Dreptul acordat evreilor de a emigra a fost apreciat în cele mai influente cercuri din SUA, în general din Occidentul controlat de SUA și a deschis României ușile viitoarei politici internaționale de mare anvergură, pe care a dus-o și pe care și-a bazat strategia de dezvoltare a țării. Cu ocazia fiecăreia dintre vizitele lui Nicolae Ceaușescu în SUA, el a avut și întâlniri cu lideri ai organizațiilor evreiești mondiale. Cu aceste prilejuri, după ce i se transmiteau lui Ceaușescu mulțumirile adresate poporului român pentru salvarea evreilor în timpul celui de-al doilea război mondial, liderii evrei mulțumeau și pentru dreptul de emigrare pe care îl acorda statul român conaționalilor lor.

În timpul războiului de 6 zile, din iunie 1967, România nu a rupt relațiile diplomatice cu Israelul, producând o fisură în politica anti-israeliană a Uniunii Sovietice și a aliaților ei.

Apreciind că evreii pot reprezenta un liant între România și Occident, guvernării de la București au trimis, de regulă, la Washington și la Națiunile

Unite ambasadori de etnie evreiască. Cei mai cunoscuți sunt Silviu Brucan și Corneliu Bogdan.

După anul 1970, de problema emigrării evreilor, care purta numele de cod „Pelegrinii”, se ocupau generalii de Securitate Gheorghe Bolânu, șeful Departamentului emigrație și contraspionaj din DGIE și colonelul Eugen Luchian, reprezentant al Secției speciale pentru problemele Ministerului de Interne și ale Ministerului Apărării Naționale de pe lângă Comitetul Central al PCR. În operațiune au fost implicați și alți ofițeri ai UM 0920, care au colaborat cu reprezentanții Mossad, precum și generalul Aron Bordea, șeful Direcției de Pașapoarte.

Trebuie să menționăm că dorința de emigrare a minorităților s-a accentuat după declanșarea de către conducerea României a unei politici naționale, care repunea în drepturi majoritatea românească, promova autonomia și independența națională, consolida puterea statului.

În consecință, numeroase persoane de etnie evreiască și familiile lor au cerut să părăsească România. La începutul anilor '70, au plecat în Israel fiii lui Iosif Chișinevski, Ghiță și Andrei, fiica lui Teohari Georgescu, Anca Stamate, întreaga familie a lui Gheorghe Gaston-Marin, Radu Ossman, înrudit cu Gheorghe Gheorghiu-Dej, fratele lui Petre Lupu, Andrei Lupu, Ioana Pintilie, fiica fostului șef al Securității, generalul Gheorghe Pintilie și a activistei evreice Ana Grossman (măritată Toma, ulterior Pintilie, ulterior Pârvulescu) etc. Un caz aparte l-a constituit emigrarea evreului Lazăr Dererea, înalt funcționar în cadrul Ministerului Comerțului Exterior, care prejudiciase grav economia românească, prin încheierea unor contracte defavorabile, avantajând firma israeliană „Chemical Phosphate”. Pentru emigrarea lui, emisarii evrei au oferit suma de 250.000 de dolari.

A fost corect și moral să se acorde drept de plecare în Palestina evreilor care doreau acest lucru. În schimbul permisiunii de emigrare acordate evreilor, în condițiile extrem de dificile în care se găsea țara noastră după cel de al doilea război mondial, statul evreu a răspuns sprijinind unele interese economice ale României. Dacă primii 300.000 de evrei au părăsit România achitându-se pentru unii dintre ei doar costul biletului de transport, iar pentru alții sume infime, sumele achitate mai târziu, în timpul regimului ceaușist, au fost considerate drept menite să acopere o parte din cheltuielile făcute de statul român pentru instruirea celor care emigrau.

Cei care critică politica României în privința emigrării evreilor (și, mai târziu, a germanilor) pun problema legalității și moralității acestei politici a statului socialist, prezentând-o ca și când ar fi avut loc o „livrare” de evrei și de germani fără voia lor, o sacrificare și o condamnabilă vânzare a lor. Dreptul de a părăsi țara, pe care România l-a acordat evreilor, este, în mod aberant, prezentat ca fiind o filă din istoria persecuției evreilor din România! Această imagine falsă este cu atât mai supărătoare cu cât etnicii români, ca și alte minorități etnice conlocuitoare, nu aveau acest drept de emigrare liberă. Acest mod de abordare nu are nimic în comun cu cercetarea științifică și cu analiza politică imparțială. În același timp, trebuie să remarcăm faptul că majoritatea evreilor care au emigrat în acea perioadă nu s-au raliat politicii duse împotriva României de anumite cercuri din Occident, ca parte a luptei împotriva sistemului socialist. De asemenea, liderii evreilor de pretutindeni nu au manifestat nici un fel de nemulțumiri, nu au adresat proteste, ci, uneori, s-au arătat nemulțumiți de unele cazuri particulare în care unii evrei nu primiseră încă viza. De regulă, intervențiile individuale adresate la niveluri înalte se rezolvau în regim de urgență.

Ca urmare a înțelegerilor dintre Israel și România, ambele țări și-au atins obiectivele. Israelul a reușit să absoarbă cetățeni de etnie evreiască, loiali, bine pregătiți profesional, în domenii importante. În același timp, România a avut deschisă calea colaborării cu SUA și Israelul, în general cu Occidentul controlat politic de SUA.

După venirea la putere a lui Nicolae Ceaușescu, acesta a impus ca pentru fiecare emigrant evreu sau german să se achite sume de bani reprezentând o parte din cheltuielile statului pentru școlarizarea, formarea profesională, pentru îngrijirea sănătății și medicamentație, cheltuieli pe care statul român le suportase integral. Ceaușescu era de părere că România nu poate să ofere gratuit, unor state străine, forță de muncă deja calificată. Plecarea specialiștilor evrei și germani reprezenta, pentru stat, o pierdere importantă.

Absorbția forței de muncă înalt calificate de către statele cu un standard economic mai înalt („*the brain drain*”) este o problemă care a preocupat și preocupă multe țări care au investit pentru formarea acesteia.

Astăzi, statul român cheltuie aproximativ 10.000 de euro cu un tânăr până la vârsta în care ajunge să se angajeze, dacă are studii medii. Dacă urmează și studii superioare, statul cheltuiește 20.000 de euro pentru fiecare.

În perioada anilor 1960, 1970 și 1980, România a recuperat o parte din investiția făcută în cei care se pregăteau aici și plecau apoi în Israel sau în Germania. De altfel, familiile care formulau cereri de plecare în străinătate, așteptau mai întâi să termine copiii studiile, întrucât costurile școlarizării în Israel, în SUA și în Germania erau mari. În această perioadă a anilor '60, '70 și '80 însă, numărul evreilor care emigrau în Israel era mult inferior celui din perioada deceniilor 5 și 6. Perioadele de vârf ale emigrației evreiești din România sunt 1949-1952 și 1959-1962. Menționăm câteva dintre cifrele de evrei emigrați în Israel: în 1964, 26.000 de persoane, în 1968, 226, în 1970, 5.614, în 1971, 1.100, în 1972, 3.000, iar în 1973, 4.123. În total, în perioada regimului socialist au emigrat din România aproximativ 400.000 de evrei.

În iulie 1966, prin agentul român „Stănescu Eugen”, strecurat în Ambasada SUA la București, Securitatea a intrat în posesia unui document intitulat *„Evreii din România: o minoritate care dispare”*. Raportul, datat 26 februarie 1964, face o trecere în revistă a unor momente din istoria contemporană a evreilor, începând cu anii 1930. Privitor la anii războiului mondial, documentul nu vorbește nimic despre vreun presupus holocaust, ci arată în mod explicit că în România, în acea perioadă, *„evreii și-au păstrat cu tenacitate tradiția și specificul național, ieșind din război mai uniți în jurul propriei lor ființe”*. Raportul se referea și la perioada ulterioară războiului, a anilor '40 și '50. Iată un citat din acest Raport. *„În 1945, o mare parte a aparatului de stat și de partid era în mâinile evreilor, așa încât, în 1950, se ajunsese la o situație penibilă, în care poate 2% din populația țării deținea peste 25% din posturile cheie ale regimului. În această perioadă se povestea că singura deosebire între Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Economiei din Israel consta în faptul că în ministerul israelian se puteau găsi și câțiva arabi...”*

Documentul releva că prin reducerea drastică a numărului evreilor din România, comunitatea lor își pierde mult din specific, din importanță, din influență și din bogăție. Doar unul din cinci evrei mai vorbea limba ivrit, la ora redactării analizei.

Diminuarea comunității evreiești din România reprezintă o consecință a dorinței de emigrare a evreilor, dorință satisfăcută de statul român.

*

Emigrarea germanilor din România a avut multe elemente comune cu emigrarea evreilor, dar și aspecte specifice care o diferențiază de aceasta. Din cercetările unui autor german în Arhiva Federală de la Koblenz, rezultă că

primul document care vorbește despre tratative germano-române pentru emigrarea unor sași și șvabi în Germania datează din 9 decembrie 1954. Este vorba despre o informare făcută de Hans Androwitsch, reprezentant al Asociației germanilor originari din România, cu sediul la Viena. În informare, el se referă la tratative economice româno-germane, desfășurate la Stockholm, în cadrul cărora reprezentanți ai guvernului român, pe care nu îi nominalizează, au declarat reprezentanților guvernului Germaniei Federale că România este de acord să permită emigrarea germanilor, cu condiția ca pentru fiecare german să fie achitată o taxă de răscumpărare în valoare de 1.000 de dolari. Partea germană a declarat că Germania preferă să acorde României, aflată într-o situație economică foarte grea, un credit cu o dobândă foarte mică, de 1%. Din document rezultă că în anul 1954 autoritățile germane aveau cunoștință despre aproximativ 11.000 de sași și șvabi care ar fi fost îndreptățiți să emigreze.

În anul 1960, pentru scurt timp, România a deschis granițele de vest. Un mare număr de germani au plecat atunci din România, ceea ce a oferit ocazia să se ridice ulterior o problemă cu o deosebită rezonanță propagandistică, aceea a „reîntregirii familiilor” (*Familienzusammenführung*). Drept urmare, s-a declanșat procesul încheierii unor înțelegeri între România și Germania privind emigrarea legală a sașilor și șvabilor.

Primul acord secret scris între Germania și România care stabilea condițiile emigrării germanilor a fost încheiat în anul 1962 prin intermediul a doi avocați, Ewald Garlepp, din Stuttgart și Crăciun Șerbănescu. Negocierile nu au fost oficiale, ambele părți preferând acoperirea cu semnătura unor avocați. Începând din anii 1969-1970, Ewald Garlepp, cel care gestionase situația din partea germană, a fost înlocuit cu un alt avocat, Heinz-Günther Husch, care a rămas negociatorul acestui canal de emigrare a sașilor și șvabilor, până în anul 1989.

Perspectivile ca Germania să devină un partener economic important al României au înlăturat reținerile de natură ideologică față de problema emigrării germanilor. Germania Federală, aflată în plin avânt economic, importa masiv forță de muncă, mai ales din Turcia și Iugoslavia. Sașii, șvabii din România erau mult mai doriți. Acest lucru reiese cu claritate și dintr-un document din Arhiva Ministerului Federal de Externe, datat 25 noiembrie 1963, semnat de secretarul de stat Karl Carstens. Din document reiese că, la nivelul anului 1963, cifra germanilor din România care doreau să emigreze în Germania se ridicase

la 100.000. Carstens propunea guvernului Germaniei să ofere României suma de 100 de milioane de mărci, în schimbul acestor germani.

În același document, Karl Carstens atenționa că este important ca România să nu elibereze vize doar pentru vârstnici, Germania având nevoie de tineri apți de muncă. Din cercetările unor autori germani, la absolut toate întâlnirile germano-române, la diverse niveluri, partea germană a ridicat problema reîntregirii familiilor germanilor din România.

În perioada ocupației militare sovietice, germanii din România au suferit mult. Mulți germani au fost deportați în Uniunea Sovietică, pentru reconstrucția țării. Elitele economice au fost afectate de naționalizări și de confiscări de bunuri. Curentul general antigerman din zona sovietică de influență a lovit ființa națională a germanilor. Propaganda antigermană era fățișă.

În acea perioadă, germanii au trăit un sentiment de frustrare, care a catalizat dorința lor de a pleca din România în Germania. După ce nivelul de trai din Germania a crescut simțitor, această dorință s-a accentuat. „*Wenigstens dort sterben!*” („Măcar să murim acolo!”) a ajuns o adevărată deviză pentru foarte mulți germani. Germania Federală a dorit să recupereze o mare parte dintre germanii din România. Ei constituiau o forță de muncă bine calificată, disciplinată și loială statului german. În același timp, imigrarea unor germani ale căror părți de familie rămâneau în România se constituia ca un mijloc important de penetrare informativă a României, a „lagărului” socialist, în general și un mijloc de acțiune propagandistică în zona sovietică de influență.

România era interesată în cooperarea economică cu lumea occidentală, pentru a obține tehnologii moderne, iar Germania Federală era o forță în acest domeniu. Prin permisiunea de emigrare acordată evreilor, România câștigase o deschidere internațională foarte importantă. Extinzând această permisiune și asupra germanilor, România spera să mai facă încă un pas înainte pe linia consolidării unor cooperări care să-i ofere șanse economice mai mari.

Comunitatea germană din România simțea nevoia și dificultatea de a-și păstra identitatea națională, în mijlocul a 15 milioane de români și 3 milioane de alte minorități naționale. Tinerii germani erau tot mai greu de oprit de a se căsători cu români, unguri sau alți minoritari. Comunitatea germană simțea și credea că în Germania poate să-și apere mai ușor identitatea. Acesta a fost motivul inițial care i-a determinat să ceară emigrarea. La nivelul anilor 1960, mulți tineri germani din România visau la a se căsători cu cetățeni vest-

germani, tinzând la o viață mai îmbelșugată, liberă și în mijlocul marelui popor german. Cetățeni vest-germani care veneau în România, majoritatea originari din această țară, prezentau elogios situația din Germania Federală, posibilitățile materiale de acolo, libertatea de circulație în lume, săptămâna redusă de muncă, democrația, libertatea etc. Aceste discuții cu cetățenii germani care călătoreau în România au catalizat la maximum dorința germanilor de a pleca din România. Aspectele negative ale societății occidentale nu erau prezentate.

În anii 1960, cifrele de emigranți au fost mai mici. De exemplu, în anul 1969, au emigrat doar 7.861 de persoane, 2.581 de evrei și 3.439 de germani. În ianuarie 1978, la București, cancelarul Helmut Schmidt a semnat un acord secret cu Nicolae Ceaușescu, prin care cifra anuală de emigranți germani s-a stabilit la 11.000. Ca urmare a numărului mereu mai mare de cereri, această cifră a crescut. În 1980, au emigrat 15.700 de germani, în 1981, 12.000, în 1983, 15.000, în 1984, 17.000, iar în 1985, 15.000 de germani au părăsit România. Între 1986 și 1989, când situația social-economică a populației din România se degradase, au plecat din România 60.000 de germani și 6.000 de evrei. Prețul pe care Germania trebuia să-l achite pentru fiecare german care urma să emigreze se încadra între 1.800 și 11.000 de mărci, în funcție de vârstă și de calificare. Erwin Wickert, fost ambasador al Germaniei Federale la București, în perioada 1971-1976, scrie în cartea sa „*Die Glücklichen Augen*” („Ochii fericiți”), apărută în anul 2001, că în perioada când era ambasador la București sumele care se achitau pentru sașii și șvabii care emigrau în Germania erau următoarele: Categoria A (cazuri generale) = 1.800 mărci, Categoria B1 (studenți) = 5.500 mărci, Categoria B2 (studenți în ultimii doi ani de studiu) = 7.000 mărci, Categoria C (persoane cu studiu universitar încheiat) = 11.000 mărci, Categoria D (tehnicieni și muncitori calificați) = 2.900 mărci.

În cadrul unor negocieri purtate în anul 1969, s-a decis și „compensarea plecării germanilor din România și prin alte mijloace decât cele strict financiare”.

Întreaga activitate a Securității în domeniul emigrării germanilor din România s-a desfășurat sub conducerea organelor centrale și locale ale Partidului Comunist. Din această cauză, toate aprecierile unor pseudo-cercetători potrivit cărora Securitatea decidea, aresta, împiedica etc., sunt neavenite. Securitatea informa și făcea propuneri, conducerea politică decidea. Exact ca și astăzi!

Este evident și repetăm că emigrarea germanilor a fost o problemă de interes politic. Sumele încasate au reprezentat un aspect secundar, colateral, al acordării permisiunii de emigrare. Nu „vânzarea” îi preocupa pe români. Dacă facem o comparație între sumele încasate din emigrarea evreilor și a germanilor și veniturile generale ale României din perioada de referință, constatăm că aceste sume reprezentau un aport infim. Ca dovadă a faptului că România, ca și Israelul și Germania, au fost mulțumite de înțelegerile privitoare la emigrarea evreilor și a germanilor, toate trei statele au dorit să reînnoiască acordurile, până în 5 decembrie 1989, când România a reziliat unilateral acordul cu Germania.

Se pare că din perspectiva cetățenilor de rând care au emigrat din România, indiferent de etnie, nu a existat percepția că ei sau statele care au beneficiat ulterior de munca și priceperea lor, ar avea vreo datorie față de statul român, cel care i-a finanțat de la naștere și până la plecarea din țară. Cei cu studii superioare erau finanțați în jur de 25 de ani. Pentru muncitori, care terminau școala profesională la 16-17 ani, statul suporta de asemenea mari cheltuieli, legate de pregătirea profesională, cămin, cantină, haine (de vară și de iarnă) etc.

România nu putea să refuze Israelul și Germania în dorința lor de repatriere a etnicilor evrei și germani, dar pentru a ține în frâu procesul de emigrare, organele de Securitate au primit sarcina de a-i atenționa sau a-i avertiza pe cei care instigau la plecarea din țară a sașilor și șvabilor. De asemenea, persoanele care depuneau cerere de plecare definitivă din țară, erau invitate la conducătorii întreprinderilor sau instituțiilor în care lucrau și erau prelucrați, încercându-se influențarea lor pentru a nu pleca. Este evident că dacă România ar fi urmărit să-i „vândă la bucată” pe germani și pe evrei, cum susțin în mod fals unii propagandiști și pseudo-cercetători din țară și din străinătate, nu ar fi făcut nici un efort pentru a limita procesul de emigrare.

Așa-zisa „vânzare la bucată” a evreilor și a germanilor de către România este un neadevăr promovat din rațiuni de denigrare a politicii guvernelor de la București din perioada socialismului de stat.

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

„Afacerea Tănase” din perspectiva Monicăi Lovinescu

În numărul anterior al revistei noastre, într-un material despre „Grupul de la Paris”, am făcut referiri și la dispariția din Paris, în prima parte a anului 1982, timp de trei luni, a scriitorului Virgil Tănase, membru important al Grupului, dispariție care a fost pusă pe seama răpirii lui de către Securitatea română deoarece îl atacase, într-un articol, direct pe Nicolae Ceaușescu. În baza reperelor informative pe care le aveam încă din perioada respectivă, am concluzionat că, în fapt, DST (Direcția de Supraveghere a Teritoriului, serviciul francez de contraspionaj) l-a folosit pe Virgil Tănase pentru derularea unei operațiuni speciale vizând discreditarea regimului de la București. În cadrul acestei operațiuni au fost implicate prin dirijare operativă sau pur și simplu manipulate și unele personalități ale exilului românesc din Franța.

Întreaga „afacere” s-a întemeiat pe informațiile transmise DST de către Matei Pavel Haiducu (Hirsch) conform cărora, ca ofițer deplin conspirat al Securității, ar fi primit ordin direct de la Ceaușescu să-i omoare pe Paul Goma și Virgil Tănase.

Însemnările Monicăi Lovinescu pe marginea acestui caz, așa cum se regăsesc ele în „Jurnal”¹, sunt mai mult decât semnificative pentru înțelegerea scenariului acestei „afaceri”.

Fără alte comentarii, lăsăm cititorii să tragă concluziile.

Am păstrat cronologia din jurnal, deoarece consemnările blitz ale Monicăi Lovinescu par decupate din scenariul unui film de spionaj.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

27 ianuarie 1982

Au început atacuri împotriva „cultului” (la „Actualitatea românească”, N.C. Munteanu, ieri). Și ar fi trecut și fragmente din articolul lui Tănase (*Actuel*) împotriva familiei regale de ziua Elenei C.

10 aprilie 1982

Tănase a fost avertizat de DST că Ceaușescu trimite pe cineva să-l omoare (din pricina articolului din *Actuel*) și sfătuit să plece undeva la țară cu întreaga familie pe vreo trei luni. Și asta cât mai repede.

¹ *Jurnal, 1981 – 1984*, Ediția a II-a, Editura Humanitas, București, 2003

Flammarion i-a dat 20.000 de franci, *Actuel* îi caută refugiu. Secretul trebuie păstrat deoarece „sursa” din preajma lui Ceaușescu care a dat informația DST-ului nu trebuie compromisă. Facem, cam năuciți cu toții, un plan de război, căutăm soluții. Îi dăm lui Tănase un revolver cu gaz cumpărat după agresiunea mea din '77.

15 aprilie 1982

Goma, și el chemat la DST: un ucigaș vine de la București pentru el (același ca pentru Tănase). Vede mâine pe „marele director” de la DST. Încerc, fără să-i spun direct, să-l conving pe Tănase să ia contact cu el. E stupid să nu știe nimic unul de altul, noi, legați prin cuvânt, să știm de amândoi. Situația devine cel puțin incomodă. Spre deosebire de Tănase, Paul și Ana (Goma – n.n.) admirabil de calmi.

16 aprilie 1982

Ana ne aduce vești de la întrevederea cu DST. Top secret până la 1 mai. Omul trimis de Ceaușescu să-l otrăvească pe Goma s-a predat la poliție. Cu o otravă fără urme: mori ca de infarct.

18 aprilie 1982

Goma și Ana cu detalii: romanul polițist e de cel mai prost gust, dar e sigur macabru: cei de la DST vor ca Paul ... să organizeze (adică să inventeze) un cocktail în care ucigașul să se pefacă că-i dă un pahar pe care o agentă de-a lor să-l răstoarne. În așa fel, cel care s-a predat ar fi acoperit și ar încerca să-și aducă familia din România... Deci tăcerea ar trebui să fie respectată câteva luni de zile. Aberant... La DST au analizat otrava: într-adevăr nu lasă nici o urmă și are efectele crizei cardiace. Paul s-a interesat dacă suntem și noi pe listă: nu. Îi vor da un însoțitor lui Goma la conferința de presă de la München, după procesul lui Emil Georgescu. Cum Tribunalul a primit scrisori de amenințare, procesul produce vîlvă și gazetarii se precipită: azi la Goma a telefonat pentru interviu un gazetar de la NSD.

4 mai 1982

Tănase mă lasă să înțeleg că Ceaușescu va primi o mare lovitură în legătură cu atentatul împotriva lui. Misterios prin telefon. Nu insist. În orice caz nu mai pleacă cu întreaga familie. Au găsit (cei de la DST) altceva.

7 mai 1982

Rocambolesc, scenariul DST devine din ce în ce mai mult. Goma a trecut ieri să-mi spună data la care e fixată recepția cu mimarea otrăvii – la 18 mai.

Dar și mai exagerat e scenariul pentru Tănase. Vor să-l facă să dispară șase luni - în care timp agentul bucureștean să se întoarcă, să-și ia răsplata că l-a suprimat – și mama care e acolo, și să se întoarcă înapoi în Franța unde îi e restul familiei. (E ofițer de Securitate și naturalizat francez). Atunci ar reapărea și Tănase și ar izbucni scandalul, și al lui și al lui Goma. Ceaușescu ar fi direct pus în cauză...

Romanul polițist inventat de DST ni se pare (lui V² mai ales) șubred și primejdios. (Și dacă trimit pe altcineva să-l execute pe Goma?). Deocamdată lui T. i-au spus de G. dar nu și invers.

21 mai 1982

Disparația lui Tănase... Pe la 5-6 începe a doua afacere a zilei cu un gazetar de la *France Soir* cu o știre, încă incertă. Goma se precipită acasă la Tănase și nu găsește pe nimeni. Sosesc toți gazetarii. Iar la noi, cine nu telefonează! Cel mai mișcător Greg³... ne spune că noi și Goma trebuie să purtăm la noi un aparat care să ne semnaleze peste tot prezența. Știrea și toate jurnalele de radio și televiziune, cu fotografia lui Tănase în fundal.

23 mai 1982

La 12 telefon de la Goma: vine cu echipa de la *TF 1* aici, să găsim și pe alții (Mihnea – Berindei n.n.) să ne ia interviuri despre Tănase – situația din România. V., cu migrenă, nu vrea.

Înainte de sosirea lor, telefonează Sanda (Stolojan – n.n.)... fac prostia s-o invit. Sosește cu Vlad (Stolojan, soțul său – n.n.) după ce echipa instalase tot și face cea mai mare gafă cu putință: că Tănase i-a spus ei acum vreo două luni că nu-i merge material nimic, că nu poate face carieră, că e foarte deprimat și mai că s-ar întoarce în România... Suntem cu toții siderați. După filmare, Goma convinge pe gazetar să nu treacă acel fragment. Vlad, dar în afara înregistrării, completează și el tabloul: *Le Journal du Dimanche* ar fi spus că

² Virgil Ierunca, n.n

³ Posibil Alexandru Gregorian, pe atunci angajat la Europa Liberă – München, fost șef al Secției române.

Tănase e agent al DST-ului. Ridicăm din umeri, dar n-avem dreptate. Cella⁴ îmi telefonează de la post că o depeșă AFP susține același lucru, din „izvor bine informat”. „Izvorul” nu poate fi, prin persoane interpuse, decât ambasada, singura căreia îi convine versiunea. Și într-adevăr la A2, seara, afacerea Tănase e prezentată ca o luptă între „servicii secrete”. În ciuda eforturilor lui Goma și ale lui Mihnea (convinc pe Bousoglou, pe Poulet, pe Dupoy)⁵ cred că „*le mal est fait*” (răul e făcut – n.n.)

29 mai 1982

Telefon de la Sanda Stol.: l-a întâlnit pe Theo⁶ care i-a spus: „Uită-te în ochii mei, vei vedea că nu mint: nu fi naivă, nu te face de râs. Tănase e bine sănătos, pus la adăpost de DST (mi-au spus ei) până trece vizita lui Reagan, pe urmă va reapărea.

Telefenez imediat Anei (Goma): agramatul acesta vanitos, invidios și guraliv le distruge planul. Ana îi caută la telefon (pe cei de la DST – n.n.) și nu dă decît de o permanență. (Nefericiții, nu numai că dezvăluie astfel de secrete unor informatori netrebnci, dar mai și pleacă în week-end).

7 iunie 1982

Ultimele zvonuri: că Tănase, sub amenințări, s-ar fi auto-răpit și se ascunde, Doina (soția sa – n.n.) e în spital etc.

9 iunie 1982

Mitterrand în conferința de presă vorbește de V. Tănase ... Dominique Jamet a pus o întrebare cu Virgil Tănase. La care a răspuns Mitterrand: „*Je n'ai rien négligé de cette affaire, je la suis de jour un jour. Si quelque chose de grave se passait, si V.T. ne réparaissait pas cela changerait la nature des relations entre la France et la Roumanie*”⁷.

⁴ Posibil Cella Minart, în acei ani angajată la Radio France și colaboratoare a Europei Libere.

⁵ n.n. Jurnaliștii Amber Bousoglou de la *Le Monde*, Bernard Poulet de la *Le Matin*, Georges Dupoy de la *Quotidien*.

⁶ Posibil Theodor Cazaban, membru al „Grupului de la Paris”

⁷ „*N-am neglijat nimic din această afacere. Am urmărit-o zi de zi. Dacă se petrece ceva grav și dacă V.T. nu apare, aceasta ar schimba natura relațiilor dintre Franța și România*”.

29 iunie 1982

Mihnea (Berindei – n.n.) a primit un pachet de cărți, fără adresă de expeditor și, crezând că poate fi o bombă, a chemat DST-ul cu un „artificier”. Nu era nimic ...

28 iulie 1982

Mitterrand își anulează vizita în România din pricina „cazului Tănase”.

28 august 1982

Spre seară, un comunicat de la Elysée despre capturarea – prezentată ca foarte importantă – a doi teroriști străini. Totul învăluit în mister, chiar și reportajele de pe *TF1* și *A2* asupra capturării lor de la Vincennes. Ne petrecem seara întrebându-ne dacă e vorba de afacerea Tănase – Goma, umflată în așa fel încât să se laude cu ea noua echipă anti-teroristă alcătuită de Mitterrand (a cărui cotă scade în sondaje și care ar spera astfel „*redorer son blason*”⁸).

30 august 1982

Izbucnește – cu o zi înainte de data prevăzută – afacerea Tănase. Dimineață, V. aude la radio că teroriștii capturați sunt irlandezi. Nici-o legătură deci cu noi. La 12... la radio auzim că știrile încep cu vestea destul de completă. În același timp telefonează Goma care vine imediat și ne povestește în detaliu oribila izbucnire a lui Tănase, precedată de un telefon al Doinei acuzându-l pe el (Goma) că a dat știrea lui Poulet. După care Tănase i-a telefonat, insultându-l pe Poulet și amenințându-l că-l scoate din jurnalism. De ce? Pregătise un articol el însuși pentru *Actuel*, care apare abia miercuri (deci după *Le Matin*) și căruia îi rezervase *scoop*-ul (n.n. știrea-bombă). Mai pretextează că voia s-o trimită pe maică-sa în România mâine, înainte să se afle totul. E nebun?

31 august 1982

Conferință de presă Tănase-Goma – Spionul (Moțu Haiduc).

La Televiziune, B. Poulet a vorbit și de atentatul pregătit împotriva lui Goma și de cele care au mai avut loc (eu, Georgescu ...).

La *A2*, în cursul jurnalului de prânz, directorul de la *Actuel* îl atacă deșănțat pe B. Poulet și anunță conferință de presă la sediul revistei la ora 16.

⁸ „Să-și mai refacă imaginea” (Literal: „Să-și mai aurească blazonul”).

Îmbulzeală nemaipomenită de gazetari, radio, televiziune. E probabil prima oară când ziariștii sunt invitați să vadă în direct un spion. Deoarece Domnul Z (pe numele pe care nu și-l dă Moțu Haiduc – îl recunoaște în sală Cazacu) securist, fiu de ștab securist – în mijlocul celor două victime desemnate ale sale. Cel mai mult el va vorbi... Tănase mult mai potolit și măsurat decât ne așteptam (V. e aproape entuziasmat) - iar articolul din *Actuel* nu e al lui, ci al redacției.

1 septembrie 1982

Francezii nu mai dau comunicatul promis și întocmit de DST. De ce? Pentru că s-au făcut de râs cu „captura” a trei sub-teroriști irlandezi, prezenți ca mari personalități, și că toată presa râde acum de Elysée.

2 septembrie 1982

Ambasada dă un comunicat indignat (îndrăznește!), iar seara, la ultimele știri aflăm că ambasadorul Franței la București a fost chemat la Ministerul de Externe pentru explicații asupra campaniei de „calomnii” din Franța. Acum ar trebui să vină reacția oficială a Franței...

Presă mai slabă azi, începe să se răzbune pe Tănase (din pricina atacului împotriva lui Poulet). Spionaj prea rocambolesc, coincidență cu ieșirea cărții lui Tănase etc., etc. Iar în *Le Quotidien*, altă bombă: Pleșiță urma să ia marți avionul să se predea DST-ului, și l-a oprit publicarea articolului lui B.P. O fi agentul Haiduc megaloman pur? Mike (Mihai Cismărescu – n.n.) destul de agitat. F.E. asediat de telefoane de la toate agențiile. Îi explic rivalitățile pentru *scoop*...

Acasă seara târziu, telefon cu Tănase (întors la Paris), complet isterizat, vrea să-l bată pe Poulet (din cauza lui era să-și rateze mama lui plecarea, iar mama securistului sosirea ca și Pleșiță) ... Complet delirant. Îl calmez, îl calmează și V., dar tot nemulțumit e de tot ce s-a făcut pentru el.

3 septembrie 1982

Presă din ce în ce mai slabă. Se vorbește însă de o intervenție a lui Mitterrand, în cursul viitoarei sale conferințe de presă. Dar când va fi? Deocamdată se plimbă în Grecia... Sîntem pe cale de a pierde o bătălie ce fusese câștigată?

5 septembrie 1982

Goma pe la 3. Gazetarii de la *Paris Match*, care-l interviuevaseră, au revenit să-i aducă un *Journal du Dimanche* în care, cu detalii, se pretinde că M. H. lucra de 6 ani pentru DST și, în cursul unei călătorii în România aflând doar că se pregătesc „operații” în străinătate împotriva disidenților, DST ar fi montat atunci „ afacerea Tănase” pentru a ascunde o alta, mult mai importantă, de spionaj. Goma e destul de speriat la ideea că a fost „manipulat”...

11 septembrie 1982

Pentru *BIRE*, articolul lui Theo conchide că nu Securitatea e la originea proiectului de atentat Goma - Tănase. Nici Bucureștiul n-ar face mai bine. Theo e oare intoxicat sau – la urma urmei de ce nu – chiar agent...

10 octombrie 1982

Cu Lucian Pintilie o lungă convorbire telefonică ... După ce a sperat că „ afacerea Tănase” îl va răsturna pe Ceaușescu, Bucureștiul intelectual e acum dezamăgit. Cine să-l dea jos? Mitterrand? Nu, rușii.

26 noiembrie 1982

Ieri în *Le Monde* un interviu al lui Mitterrand. Întrebat asupra raporturilor cu România după „ afacerea Tănase”, răspunde: „*Je n'ai rien à dire de nouveau là-dessus. Le peuple roumain et le peuple français ont de solides liens historiques. Je m'attache à les préserver*”⁹.

1 ianuarie 1983

... Virgil Tănase care mă anunță că scrie o carte despre „ afacere”, „*où il règle les comptes*” (în care clarifică lucrurile, n.n.). Ce va mai ieși! I s-a comandat și un roman polițist pe bani grei (30.000 fr.), acum că e în materie.

8 ianuarie 1983

Mama lui Tănase a sosit în vizită la fiul ei (!) ... Cum i-au dat drumul, nu înțeleg...

3 aprilie 1983

Tănase i-a reproșat lui V., țipând la telefon, că-l susține pe Goma. V. i-a închis telefonul în nas. „Nu mai avem nimic să ne spunem”. Într-adevăr nimic.

⁹ Nu am nimic de adăugat la asta. Poporul român și cel francez au legături istorice solide. Eu mă străduiesc să le păstrez.

În plus, Tănase i-a declarat lui Polac (Michel, n.n.) că doar două persoane refuză pe platou: pe V. și pe mine (la o emisiune televizată, n.n.)... L-am suportat până acum pe Tănase pentru „cauză”. S-a terminat.

9 aprilie 1983

În sfârșit „*Droit de réponse*” („Drept la replică”, n.n.). Nici un semnal. Tănase și-a stăpînit furia. Afacerea Goma s-a despărțit de cea a lui Tănase (în sfârșit); primul credibil, crezut; al doilea, incredibil și infatuat.

14 aprilie 1983

Virgil Tănase a telefonat la F.E. că Goma a făcut-o pe maică-sa... securistă. Cred din ce în ce mai mult că ne putem aștepta la orice de la acest personaj.

28 iunie 1984

Am citit cu destul dezgust cartea lui Haiduc „*J'ai refusé de tuer*” (*Am refuzat să ucid*, n.n.). Primul dezgust: se laudă cu familia lui de comuniști fanatici și mari securiști (taică-său – Hirsch – adjunct al ministrului de Interne pe vremea mării Terori) și găsește că totul mergea strună pînă la Ceaușescu. (Al doilea). Găsește că a fi făcut spionaj în Franța era o dovadă de patriotism...

Nu pentru el scriu de fapt cronica (tot cu dezgust) ci ca să se mai vorbească odată de „afacerea Tănase – Goma” în care – din pricina unor articole din presa franceză – au ajuns unii să nu mai creadă chiar și la București.

Meditația transcendențială - Un punct de vedere : Paul Carpen

În legătură cu încercarea de a introduce Meditația Transcendențială și în România s-a scris destul de mult. Pe diferite tonuri: amenințător din partea unora și ironic din partea altora; pentru a scuza ori, dimpotrivă, pentru a acuza; cu înrâncenare sau cu detașare. Un excelent volum, apărut în Editura Humanitas în anul 2004¹ adună între copertile sale nu doar documente de maximă importanță – stenograma ședinței CPEX din 27 aprilie 1982 dedicată acestei „probleme”, materiale din arhiva aflată în administrarea CNSAS (note informative, rapoarte, planuri de măsuri etc.) – ci, lucru deosebit de interesant, mărturiile principalilor actori ai acțiunii, oferite prin interviuri realizate la 16 ani după experiențele traumatice prin care acestora le fusese dat să treacă.

Deși s-a scris mult, complexitatea întâmplărilor petrecute atunci nu a putut fi elucidată în totalitate. De asemenea, înșiruirea de întâmplări personale, de relatări și descrieri ale unor situații nu este întotdeauna de natură să conducă la esențe. În fine, așa după cum doamna Lavinia Betea releva într-un pertinent articol², „cartea Doinei Jela și a colaboratorilor săi, minuțios documentată în reconstituirea dramei individuale a participanților la nebuloasa ce a fost în epocă „Meditația transcendențială”, conține în literatura de profil ca magistral studiu de caz. A cărui încadrare în epocă n-a fost însă deocamdată operată. (...)De amintit ar fi, bunăoară, că în aceeași perioadă, în partea comunistă a Europei se petrec lucruri deosebite la nivelul elitelor”.

Iată, așadar, suficiente motive pentru a adăuga la cele scrise până acum încă un punct de vedere.

SUCCINTĂ PREZENTARE A ACESTEI MIȘCĂRI

Originile Meditației Transcendențiale (MT) se află în India, ceea ce nu este, dealtfel, prin nimic surprinzător. De acolo, un yoghin indian, pe numele său Maharishi Mahesh Yogi, a transplatat-o în Statele Unite, unde, inițial s-a bucurat de un mare succes. La acest succes au contribuit membrii formației

¹ Doina Jela, Cătălin Strat, Mihai Albu: *Afacerea meditația transcendențială*, Editura Humanitas, București, 2004

² Lavinia Betea: *Revoluția culturală - Afacerea "Meditația transcendențială"*, în *Jurnalul Național*, 18 August 2005 www.9am.ro/stiri-revista-presei/2005-08-18/revolutia-culturala...

Beatles, care au afirmat că, urmând tehnicile de relaxare propăvăduite de aceasta, au reușit să renunțe la consumul de droguri.

După un vârf înregistrat prin anii 1974-75 în privința numărului de adepți, interesul publicului se reduce.

În 1978, Curtea Federală a Statelor Unite a hotărât că MT este de natură religioasă și în consecință predarea ei în școli este interzisă (Decizia Curții Federale în cazul *Malnak contra Maharishi Mahesh Yogi*). Această decizie va limita și mai mult audiența publică a MT. În Europa, MT a deschis mai multe birouri, continuându-și activitatea de prozelitism.

CE S-A ÎNTÂMPLAT ÎN ROMÂNIA?

Ce legătură poate fi între o mișcare exotică, al cărei scop declarat era acela de relaxare spirituală și o instituție de vârf a statului român, așa cum a fost CPEX? Ce are a face una cu alta? De ce a fost nevoie să se ajungă la acea reacție supradimensionată, cu zeci de excluderi din partid, cu desființarea unui institut de cercetări, cu demiteri de miniștri, cu trimiterea „la munca de jos” a unor deținători de titluri de doctor în științe? Înainte de a formula un posibil răspuns, se impune să trecem în revistă, extrem de rezumativ, evenimentele care s-au petrecut în România în legătură cu mișcarea MT.

La începutul verii anului 1977, cetățeanul francez de origine română Nicolae Stoian a venit în România împreună cu soția sa, Murielle Eloy Stoian, chipurile pentru a-și petrece concediul în stațiunea Neptun. Nicolae Stoian era inginer electronist, fost angajat al Institutului de Proiectare pentru Automatizări până în 1969, când, în urma unei deplasări în Algeria, a refuzat să se întoarcă în țară, stabilindu-se în Marea Britanie. Cetățenia franceză a obținut-o prin căsătorie.

În acest „concediu”, Stoian a intrat în legătură cu foști prieteni, tatonând terenul pentru introducerea „meditației transcendente” în România.

Rezultatele par a fi fost pozitive, din moment ce, în vara aceluiași an, Nicolae Stoian s-a adresat Ambasadei României la Paris, cerând sprijin pentru organizarea la București a unor cursuri de „știința inteligenței creatoare”, o altă titulatură sub care acționa mișcarea. Atașatul cultural Stelian Oancea transmite propunerea la MAE. După ce obține avizul pozitiv al Ministerului Sănătății, MAE comunică Ambasadei noastre la Paris că Nicolae Stoian poate veni în țară pentru conferințe în fața specialiștilor români.

În luna decembrie 1977, Nicolae Stoian sosește în România, împreună cu soția, organizează conferințe pe tema Meditației Transcendente în incinta Spitalului „Gheorghe Marinescu” și susține primele ședințe de inițiere, cu ingineri și tehnicieni de la Institutul de Proiectări „Carpați”, folosindu-se pentru a pătrunde acolo de relațiile personale avute în Institut.

Unul dintre miniștrii adjuncți la Ministerul Educației și Învățământului era Petre Constantin. Soția lui lucra la Gospodăria de partid. Folosindu-se de poziția soțului, ea a intervenit la Oficiul Relații Externe și Studenți Străini (ORESS) din Ministerul Educației și Învățământului pentru a i se elibera lui Stoian un document prin care MEI să-și dea acordul pentru organizarea unui curs la care să participe 20 de specialiști. La 6 mai 1978, inspectorul Valeriu Bărbulescu emite o adresă către centrala MT din Elveția, prin care Nicolae Stoian este împuternicit să organizeze un curs de „dezvoltare a inteligenței creatoare”.

Ca urmare a acestei adrese, Nicolae Stoian revine în țară în lunile mai și august 1978 și prezintă memoriile către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Academia de Științe Sociale și Politice și altor instituții de profil care, în opinia sa, ar fi putut fi interesate de cursurile sale.

La solicitarea CNST, Institutul de Cercetări Psihologice și Pedagogice (ICPP) analizează propunerile și, în ianuarie 1979, avizează negativ acțiunea.

În noiembrie 1980, Nicolae Stoian a revenit la București și, printr-un memoriu adresat direct CC al PCR, a cerut oficializarea MT în țara noastră.

Noua solicitare de aviz, precum și persoanele care încep să roiască în jurul lui Nicolae Stoian îi sugerează lui Virgil Radulian, directorul ICPP, că este vorba de o sarcină de la CC și, în consecință, el aprobă desfășurarea unui experiment în localul Institutului între 13 și 18 ianuarie 1981. La experiment participă vreo 60 de persoane, majoritatea din „lumea bună” a intelectualității bucureștene. Lucrurile rămân fără efect vreme de un an.

În februarie 1982 izbucnește public scandalul.

Organele de partid desfășoară anchete peste anchete; într-o atmosferă apăsătoare, de teroare psihică au loc ședințe de partid, hotărârea de sancționare a celor incriminați cu excluderea din partid fiind luată dinainte; în final are loc o ședință specială a CPEX; este înlocuit prim-ministrul Ilie Verdeț și sunt destituiți cinci miniștri; toți cei implicați în afacerea MT sunt excluși din partid și trimiși la munca de jos. Institutul de Cercetări Psihologice și Pedagogice este desființat.

O PRIVIRE ÎN EPOCĂ

Oricine a analizat la vremea respectivă sau analizează acum cele întâmplate atunci nu poate să nu fie surprins de disproporția uriașă între faptele săvârșite și duritatea măsurilor luate. Șocul agresivității cu care activul de partid s-a năpustit asupra unor intelectuali s-a propagat în valuri asupra întregii țări.

Distanțarea în timp, desprinderea de atmosfera apăsătoare care domina atunci permit să privim astăzi lucrurile și dintr-un alt unghi. Apreciind că înțelegerea resorturilor ascunse ale acțiunii este posibilă numai dacă se readuce în memorie contextul acelor ani, punctăm câteva fapte care pot fi considerate determinante.

Analistii, specialiștii în istorie recentă sunt unanimi în aprecierea că Războiul Rece, început atunci când încă nu se stinsese glasul armelor pe frontul fierbinte al celui de al doilea Război Mondial, a constituit, pentru aproape o jumătate de secol, o realitate dureroasă a lumii în care trăim. În acest război, pe care Uniunea Sovietică și țările din sfera sa de influență l-au pierdut, cele două tabere opuse au folosit toate mijloacele disponibile pentru a-și slăbi adversarul și pentru a-și întări pozițiile proprii: mijloace politice, diplomatice, militare, economice etc. Un rol de maximă importanță în această confruntare a revenit serviciilor secrete, organelor de spionaj și contraspionaj.

Serviciile de informații din ambele tabere au acționat sub îndrumarea factorilor politici, cu scopul de a le oferi acestora argumente pentru a-și consolida poziția. Pentru realizarea acestui obiectiv, ele au avut datoria de a-și adapta permanent modalitățile proprii de acțiune, folosind succesele obținute pe plan politic, militar sau diplomatic de tabăra din care făceau parte.

Un exemplu, care poate fi considerat clasic pentru ilustrarea acestei afirmații, îl constituie modul în care serviciile occidentale au folosit Actul final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, semnat la Helsinki în 1975.

După promulgarea acestui document de către statele semnatare, Zbigniew Brzezinski, consilierul pentru Securitate Națională al președintelui Carter, a lansat, pentru instituțiile diplomatice, de propagandă, de informații și contrainformații, sarcina de a folosi Coșul III, drepturile omului, *drept „mijloc pentru a pune URSS în poziție de defensivă ideologică”*. Este evident că până în acel moment Uniunea Sovietică se aflate în ofensivă ideologică, promovând asiduu teme precum „lupta pentru pace”, „abolirea colonialismului și a neo-colonialismului”, „mișcarea țărilor nealiniat”, „coexistența pașnică” etc.

Consecințele strălucitei orientări strategice promovate de Zbigniew Brzezinski sunt, în unele cazuri, directe și imediate.

În ianuarie 1977, un număr de 242 de personalități ale intelectualității cehoslovace, printre care Vaclav Havel și Pavel Kohout, semnează Carta '77, document care critica guvernul cehoslovac tocmai pentru nerespectarea Coșului III. Reacția autorităților a fost dură, mergând de la scoaterea din serviciu sau interzicerea de a publica, până la arestări cu scop de intimidare.

La 16 octombrie 1978, Karol Wojtyła este ales Papă, cu numele de Ioan Paul al II-lea. Sprijinul moral acordat de acest papă polonez sindicatului Solidaritatea de la Gdansk, sub conducerea lui Lech Walesa, a reprezentat, alături de sprijinul material masiv acordat sindicatului de către Biserica catolică, un factor important în formarea și dezvoltarea Solidarității. Temându-se de avântul

luat de mișcarea protestatară, generalul Wojciech Jaruzelski decretează, la 13 decembrie 1981, Legea marțială în Polonia.

Iată așadar că în țări din apropierea noastră, în țări socialiste considerate până nu demult sigure, apar mișcări de opoziție, în primul rând în cadrul intelectualității, dar nu numai.

În România, o opoziție consistentă la adresa regimului nu exista. Iată de ce nu trebuie exclusă posibilitatea ca, sub acoperirea unei mișcări spirituale, atractive prin exotismul ei, să se fi încercat o coagulare a „lumii bune” bucureștene. Sincronizarea acestei tentative cu acțiunile protestatare din Cehoslovacia și Polonia cu greu poate fi considerată drept întâmplătoare.

Cine s-a aflat în spatele lui Nicolae Stoian? Cum de se bucura de o asemenea libertate de mișcare atât în exterior („concedii” după bunul plac), cât și în România, unde pătrundea în instituții ca la el acasă, de unde proveneau fondurile necesare pentru deplasarea sa, pentru ședere în țară, pentru cadouri etc., sunt întrebări legitime.

Anchetele desfășurate de partid în legătură cu mișcarea MT au fost de o superficialitate ridicolă. Tocmai de aceea se poate aprecia că măsurile dure luate în urma lor nu au avut alt scop decât intimidarea. Ele au urmărit – și au reușit – să genereze teamă, au descurajat eventualele aspirații la organizarea în România a unor acțiuni similare cu acelea care aveau loc în cele două țări menționate.

Chiar dacă acțiunile de atunci nu au condus la structurarea unei opoziții a intelectualilor, ele au avut totuși un efect: au creat un trecut glorios, de „opoziționist”, unor oameni care imediat după schimbarea regimului au devenit ministeriabili. Este mai mult decât evident că existau specialiști mult mai îndreptățiți să preia conducerea ministerelor de Externe, al Culturii sau al Educației și Învățământului, decât cei cărora le-au fost încredințate aceste înalte demnități. Dar Biblia spune că „*Cei din urmă vor fi cei dintâi și cei dintâi vor fi cei din urmă, pentru că mulți sunt chemați, dar puțini sunt aleși*” (Matei 20, 16; 22,14). Așa că, și în acest caz, a fost necesar să vină „cei aleși”.

Mai există încă un aspect care arată că s-a făcut mult zgomot pentru (aproape) nimic, numai și numai cu scopul de a-i speria pe intelectualii tentați să urmeze exemplul confrăților lor din Polonia sau Cehoslovacia. În iunie 1982, când încă nu se așternuse praful după cavalcada glorioasă a bonzilor din partid, a avut loc *Congresul culturii și educației socialiste*. Unde nu s-a suflat o vorbuliță despre grava erezie în care lunecaseră 110 membri de partid, dintre care unul singur nu era intelectual.

Paul Carpen

Securitatea și Meditația Transcendentală

Scrierile și discuțiile referitoare la episodul trist al încercării de a introduce Meditația Transcendentală în România au făcut referire și la rolul jucat de Securitate în toată acea mascaradă. Unii autori au făcut-o cu detașare, căutând să stabilească eventuale conexiuni, alții au găsit cu cale să folosească și acest prilej pentru a-și acorda glasul astfel încât să se poată alătura corului care tună și fulgeră pe mai multe voci împotriva **vinovatului de serviciu** pentru toate relele abătute în anii regimului comunist asupra oamenilor acestei țări. Vinovat care, au stabilit ei cu de la sine putere, nici nu poate fi altul decât Securitatea. Astfel procedează chiar și cartea „*Afacerea meditația transcendentală*”¹, cea mai completă și documentată lucrare publicată pe această temă. Și vom prezenta, dintr-un bun început, un citat din concluziile finale ale lucrării:

„Vinovată în termenii unei cât de aproximative morale de toate aceste fărâdelegi este, desigur, Securitatea, indiferent dacă Afacerea MT a fost inventată pentru a-și dovedi utilitatea și a mai obține o prelungire de contract, sau pentru a plăti cuiva, din propriul aparat sau din alte aparate, niște polițe. Dar nici partidul nu poate fi inocentat, în situația aceasta în care s-ar fi produs o inversare de roluri, el devenind comanditarul Securității, unealta ei manipuloare și diabolică.”

Cât de corect și logic sau cât de absurd și fantasmagoric este acest raționament, lăsăm pe fiecare să aprecieze.

Din fericire pentru posteritate, cartea menționată adună laolaltă mărturiile principalilor actori ai întâmplării, mărturii făcute în anii post-decembriști și în fața reprezentanților unei edituri a cărei orientare este mai mult decât clară. Persoanele respective, victime ale unui adevărat uragan politic, nu aveau nici un interes să elimine Securitatea din rândul celor care le-au pricinuit suferințe. Ba, poate că oamenii aceștia ar fi avut chiar de câștigat pe planul imaginii personale, dacă ar fi amplificat tabăra celor care i-au năpăstuit, incluzând acolo și Securitatea. Dar ei s-au dovedit a fi, o dată în plus, corecți, cu verticalitate.

¹ Doina Jela, Cătălin Strat, Mihai Albu: *Afacerea meditația transcendentală*, Editura Humanitas, București, 2004

Mărturiile lor spun cu totul altceva. Și nu doar pentru a contrazice această concluzie, nu pentru a dovedi cum se poate face manipularea datelor, ci pentru că relatările oamenilor târâți în acel dezastru sunt ilustrative pentru a desena corect tabloul unei epoci, vom prezenta în continuare largi extrase din spusele lor.

Irina Holdevici, doctor în științe, era asistent universitar la IEFS, catedra de Psihologie. Relatările sale sunt pline de viață, dovedind o persoană tonică, lipsită de inhibiții, deschisă, spontană. Iată ce spune dânsa:

„(...) După trei săptămâni vine o nouă ședință de partid. Colegii se uitau la mine cu ochii cât sarma. Șopteau speriați că le pare rău. Materialul era standard, deja venit: tovarășa a participat la o sectă neonazistă, împotriva intereselor statului. Adică urma Jilava. Ce să mai zic? Speriată, înnebunită, desfăcut contractul de muncă cu articolul 130, litera i. Deci eu, asistent universitar, doctor în științe, cu lucrări, mă trezesc dintr-o dată cu o abatere groaznică de la disciplina muncii. Eram complet speriată: femeie singură, mama amărâtă, bani nu prea. Trece vreo săptămână. Țâââr, telefonul. «Tovarășa cutare?» «Da» «Aici tovarășul maior Nu-știu-cum. Vă rugăm să vă prezentați la Rahova. La Direcția de Cercetări Penale». M-am prezentat la Rahova. A trecut mult timp, am uitat, dar atunci... Acolo era un cetățean în jur de 50 și ceva de ani, micuț și mai puțin elevat, și altul tânăr și frumos, îmbrăcat cu o haină așa, un vișiniu.” (Pag. 77)

Urmează ancheta propriu-zisă, încheiată cu o depoziție scrisă. După care urmează „o discuție mai colocvială”.

„(...) Am stat de vorbă despre una-alta. «Nu vă supărați, tovarășu’ ofițer, pe mine m-au dat afară din serviciu, din partid. Nu vă supărați, explicați-mi și mie ce am greșit. Că eu aș vrea să mă corectez». Eram tânără, speriată. Face un gest. Probabil că era înregistrată convorbirea. După care zice: «Tovarășa, dumneavoastră n-ați fost vigilentă. Știți că dușmanul de clasă se poate ascunde oriunde. N-ați fost vigilentă», și-mi face cu ochiul. M-am mai liniștit, recunosc, la gestul ăsta. După care ieșim pe sală din biroul ăla cu gratii. Și omul ăla, era mai mărunțel, așa, mă ia după umeri și-mi spune: «Fetițo, îmi pare rău de ce ți s-a întâmplat. Dar nu te pot ajuta cu nimic. N-am ce-ți face. Și te sfătuiesc, ca pe copilul meu, du-te unde te trimit ăștia, că se diluează în timp. Și ceea ce pot să-ți spun este că nu va fi proces penal». (Pag. 78)

În calitate sa de director în funcție al Institutului de Cercetări Psihologice și Pedagogice, **Virgiliu Radulian** era, în consecință, unul dintre principalii „vinovați”. Iată un fragment din relatarea lui:

„V-am spus de întâlnirea cu generalul Vasile. După ce mi-a spus că «treaba este pur ideologică și o lămurii cu tovarășii de la secția de propagandă a CC», pentru mine asta a fost o ușurare, pentru că, dacă era o chestie de Securitate și de complot împotriva statului, puteam fi puși la zid, nu? Puteam fi executați. Or, am aflat că Emil Bobu, care era al doilea sau al treilea după soții Ceaușescu în ierarhie, în ședința Comitetului Politic Executiv i-ar fi propus lui Ceaușescu să fie executați Radulian și Nica și «o să vedem cu restul ce se va face». (Pag. 108)

(...) Când a avut loc acea anchetă la partid, am știut că Securitatea s-a desprins de această problemă. Și asta a rezultat din convorbirea pe care am avut-o cu generalul Vasile. Și știți ce mi-a spus în final? Că noi fuseserăm acuzați că am vrut un guvern mondial, că am vrut să scoatem România din Tratatul de la Varșovia, adică se vedeau niște nuanțe foarte primejdioase. Și el mi-a spus clar: «Domnule Radulian, problema nu este de resortul nostru. Nu s-a comis ceva care să fie împotriva securității statului». Cuvinte spuse chiar de generalul Vasile.

(...) Ei, la Securitate, au avut o poziție mai corectă decât ticăloșii de la partid”. (Pag. 250)

Alexandru Radulian, fratele directorului ICCP, Virgiliu Radulian, a întocmit în 1982 un soi de memoriu, pe care dânsul l-a numit „Document despre ceea ce nu trebuie să se uite”.

(...) „El (documentul – NN) mi-a fost solicitat de organele de Securitate unde, după ce l-au studiat, am avut o discuție sinceră, care a evidențiat – am mai spus-o – corectitudinea acestor organe, spre deosebire de cele ale partidului sau ale justiției. Îmi mențin această părere, în ciuda sau poate tocmai datorită faptului că mi s-a atras atenția că aș putea deveni deținut politic dacă aș transmite materialul „afară”. Evident, se naște întrebarea: care lege îți interzice să scrii despre faptul real pe care îl faci cunoscut lumii? Dacă măsurile luate au fost în spiritul adevărului și dreptății, dacă demnitatea și cinstea n-au fost lezate, de ce atâta grijă pentru a ascunde adevărul? Căci

nici un moment nu mi s-a spus că n-aș avea dreptate, că lucrurile s-ar fi petrecut altfel, ci doar atât... nu cumva să comunic străinătății! (Pag. 399)

(...) Din spirit de onestitate, îmi fac datoria de a remarca, din nou că, spre cinstea lor, lucrătorii Ministerului de Interne, indiferent de nivelul la care s-au discutat aceste probleme, au dovedit mai multă receptivitate și considerație pentru știință decât cei care răspund direct de destinele culturii românești. Această considerație, ca și corectitudinea lor, a făcut ca Ministerul de Interne să nu se alăture înscenărilor puse la cale”. (Pag. 400)

Unii dintre cei intervievați au subliniat că **dacă a existat un scenariu în legătură cu afacerea MT, apoi acesta a fost pus la cale la partid**. Spune **Virgiliu Radulian:**

(...) „Toți (cei din aparatul de partid – n.n.) au jucat cum li s-a cântat, dar primele lor mișcări au fost dezordonate și stângace. Această nepricepere vine din faptul că tot scenariul s-a pregătit la Secția de Propagandă, care a pus problema în capul Securității. Pentru că Securitatea nu era chiar atât de nepricepută când trebuia să pregătească un scenariu. Adică ei n-au avut ce face când a spus Ceaușescu, domne, intrați în acțiune. Dar scenariul nu l-au montat ei. Pentru că ei îl montau mai profesionist. Chiar dacă și din Securitate au fost pe urmă dați afară, a fost un scenariu politic. Trebuia speriată lumea.” (Pag. 251)

Mihai și Mihaela Jigău, cercetători la ICCP au trimis la Europa Liberă o scrisoare de 17 pagini, în care au relatat pe larg istoria pe care o trăiseră ei și colegii lor. Au descris ședințele de partid, atitudinea activiștilor, dizolvarea Institutului și trimiterea cercetătorilor „la munca de jos”. Au descris cum, în cadrul anchetelor desfășurate pe linie de partid, activiștii îi amenințau pe cei audiați cu Securitatea, care – spuneau ei – ar avea un comportament mai dur decât cel al lor. (Pag. 206)

Irina Holdevici opinează că dacă Securitatea ar fi dorit să facă vreun experiment privind tehnica de relaxare promovată de MT, „ar fi făcut totul în cerc închis, închis de tot. Nu transpira, nu se ajungea la partid, cu care securiștii nu se înțelegeau. Și vreau să spun că erau un pic mai deștepți decât ăia de la partid. Că eu am fost chemată și la partid. Iar la ăia era ceva îngrozitor. Dacă ăla de la Securitate mai citise și nu zbiera la mine, despre ăia de la partid nici nu vă puteți imagina. Odată mi-au dat un pumn în nas” (Pag. 254)

În legătură cu poziționarea Securității față de Meditația Transcendentală, acestea ar fi câteva citate semnificative din declarațiile oferite de cei nemijlocit implicați. Nimic nu conduce la concluzia autorilor menționată în debutul articolului. Nimic nu conduce nici la o altă concluzie, de-a dreptul năucitoare, prezentată în capitolul final al lucrării, intitulat „Încheiere”: „*Naziștii nu și-au distrus niciodată propria țară, iar comuniștii au făcut-o*”. (Pag. 369)

Probabil că autorii acestei concluzii trăiesc în lumea falsă atât de măiestrit prezentată în „*Sechestrații din Altona*”, probabil că pentru dumnealor Germania în luna mai 1945 era un colț de rai și nu un imens câmp de dărâmături, iar cele 20 de milioane de victime din rândul germanilor nu erau altceva decât o închipuire a presei subvenționate de Aliați. Cum poate cineva să afirme, în România zilelor noastre, că „naziștii nu și-au distrus niciodată propria țară”?

Noi nu dorim să predăm lecții nimănui, dar a ajunge ca, în furibunda campanie anticomunistă, să evidențiezi superioritatea nazismului este, credem, prea de tot. Dacă ideologia nazistă a „spațiului vital”, a „superiorității rasei ariene”, a „soluției definitive” pentru evrei, a războiului și terorii ca mijloace de promovare a concepțiilor proprii etc. pare uitată de unii, atunci măcar sacrificiul milioanele de ostași sovietici, americani, britanici, francezi și ai tuturor celorlalte națiuni participante la efortul de îngrădire a ciumei brune nu ar trebui uitat.

În luptele de la Stalingrad sau Berlin, de pe plaja „Omaha” sau din munții Ardeni, de la Varșovia sau Debreczen au murit tineri chemați să înfrângă o mașină de război pusă în mișcare de o ideologie dementă. Germanii de astăzi, ei înșiși resping cu vehemență nazismul. Și vin unii români să-i releve superioritatea?

Paul Carpen

Fostul procuror Ioan Dan a descoperit teroristii din Decembrie 1989?!

De curând, am găsit în librărie cartea generalului (r) magistrat Ioan Dan intitulată *Teroriștii din '89. Probe prezentate și comentate de un fost șef al Procuraturilor Militare*. Titlul este incitant pentru mulți cititori, cu atât mai mult pentru unul ca mine, cercetător al istoriei contemporane și recente, inclusiv al evenimentelor din decembrie 1989. Cu fiecare pagină pe care am citit-o, hotărârea mea de a așterne pe hârtie câteva din impresiile lecturii a devenit mai mare. Cartea este dificil de încadrat tipologic. Nu este nici carte de istorie, nici roman, nici memorialistică, nici carte de drept, iar despre cercetare științifică, nu poate fi vorba. În final, autorul ne spune că această carte este una de memorialistică profesională. Este o carte polemică. Sunt înfierate instituții întregi, în bloc, în totalitatea lucrătorilor, cum ar fi Securitatea, Miliția, Trupele de Securitate, Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă, Partidul Comunist Român. De asemenea, sunt înfierați ofițeri din Gărzile Patriotice, despre care Ioan Dan afirmă că nu aveau nimic în comun cu Armata. În carte sunt inserate și diverse păreri personale ale autorului despre momente din istoria României (despre sistemul penitenciar, Stalin, Dej, Canalul Dunăre-Marea Neagră etc.), prezentate simplist. De asemenea, sunt criticați unii colegi procurori militari, unii ofițeri de armată din Gărzile Patriotice și unii ofițeri de armată, bănuți de autor că ar fi avut legături cu Securitatea și Miliția și că i-ar fi favorizat în anchete pe unii securiști și milițieni.

Totuși, îi acordăm atenție acestei cărți datorită extrem de importante teme pe care o abordează și datorită funcției importante pe care a deținut-o autorul, respectiv cea de procuror militar și, pentru câțiva ani, de adjunct al șefului Procuraturilor Militare din România. Funcția sa ar fi trebuit să fie de mare utilitate socială în contextul în care evenimentele din decembrie 1989 au fost însoțite de o mulțime de acțiuni sângeroase și terorist-diversioniste pe care autoritățile române, în primul rând Procuraturile Militare, nu numai că nu le-au soluționat din punct de vedere legal, dar le-au și prezentat în mod fals, repetat, în variante diferite și derutante. După decembrie 1989, Justiția Militară din România s-a compromis grav, pe termen lung, prin modul în care a efectuat

cercetările, prin sentințele greșite pronunțate în mod repetat, glisând de la acuzații de genocid sau complicitate la genocid, la nevinovăție, în aceleași dosare, cu aceleași probatorii, pe aceleași declarații de martori etc. Ceea ce s-a petrecut în Justiția Militară este impardonabil, din aproape toate unghiurile de vedere. Doar ei, unii magistrați militari, și-au acordat circumstanțe atenuante, referindu-se la „capacitatea de a-și îndrepta propriile erori judiciare”, comise în primii ani de după evenimente, prin rejudecări și achitări. La această nereușită istorică a Justiției României post-comuniste a contribuit decisiv și Ion Iliescu, cel care a lansat teza falsă potrivit căreia „revoluțiile nu se anchetează”, astfel că mulți dintre criminalii acelor zile nu au fost niciodată judecați. Conform tezei domnului Iliescu crima nu mai este crimă dacă este comisă în intervalul 16 decembrie – 25 decembrie, când, după părerea domniei sale, ar fi avut loc o revoluție. Crimele au fost crime până în data de 15 decembrie 1989 și, din nou, după constituirea noului guvern FSN și încheierea „procesului revoluționar (?)”. După părerea mea, este o aberație. Crima este crimă, indiferent când a fost comisă, din ce motiv invocat și de către cine, în ce dată, la ce oră etc.

Aflarea adevărului despre evenimentele din decembrie 1989 de către opinia publică a fost un demers dificil, mereu împiedicat de toate forțele interne și externe care aveau ceva de ascuns privitor la propria implicare în acțiunile din acele zile. Chiar și astăzi, este necesară completarea bazei de date cu detalii, multe dintre ele încă necunoscute de marele public, care însă nu mai sunt în măsură să modifice axul central al desfășurării evenimentelor, ax care a fost deja dezvelit.

Apreciem că s-a clarificat în cea mai mare măsură faptul că lovitura de stat din România a fost atent și în detaliu planificată de serviciile secrete străine, sovietice, ale statelor socialiste aliate ale Moscovei, ca și ale Iugoslaviei, pe de o parte și ale mai multor state occidentale, dintre care cele mai active au fost, în principal, cele din Franța, din Marea Britanie, din Germania, din Olanda, dar și din SUA. Numeroase lucrări, inclusiv revista „Vitralii-lumini și umbre” nr. 10/2012, au abordat această problemă, insistând asupra proiectelor de dezmembrare a României, dar nu numai.

Astăzi, este de asemenea cunoscut cu certitudine că Ceaușescu a fost trădat de majoritatea comandanților din Armată, din Securitate și din Ministerul de Interne. Cu toate cele arătate mai sus, dl. avocat, fost procuror militar, Ioan Dan, publică lucrarea *Teroriștii din '89* și readuce întreaga

problematică la nivelul discuțiilor și tezelor care se vehiculau, în mod total fals, în anul 1990. Dl. Dan a rămas cu memoria încărcată și racordată total și definitiv la colosala manipulare din decembrie 1989, pe care o devarsă din nou asupra cititorilor. Eu regret că, prin rândurile de față, fac publicitate unei cărți care promovează manipulări împotriva cărora, ca profesor, cercetător și publicist, am luptat timp de 23 de ani, dar tema este prea importantă pentru a o trece cu vederea.

Conform tezelor lui Ioan Dan, întregul fenomen terorist din decembrie 1989 a fost „opera” Securității și Miliției. Chiar și atunci când unii criminali au fost dovediți ca fiind alții, aparținând altor instituții, mai ales din Armată, autorul caută conexiuni ale acestora cu Securitatea, chiar și numai posibile, ceea ce pentru domnia sa este suficient. Această „teză”, respectiv, mod de abordare, este susținută pe parcursul tuturor celor 429 de pagini ale cărții. Autorul afirmă că Armata nu a fost implicată cu nimic în fenomenul terorist, ci, din contră, a fost și este și astăzi, o victimă a Securității și a Miliției. De asemenea, după părerea autorului, nu au existat implicații străine în România, în decembrie 1989! Cu aceste afirmații, autorul Ioan Dan a coborât în ridicol, încremenind în ignoranță, ori într-o rea-credință, ambele greu de acceptat. Este înspăimântător pentru România și pentru cetățenii ei că în fruntea Procuraturilor Militare (ulterior denumite Parchete), timp de ani de zile, s-a aflat un om cu acest nivel de înțelegere a evenimentelor și fenomenelor cele mai importante ale epocii pe care o trăim. Și asta în ciuda faptului că s-a găsit pe un scaun de pe care accesul la esențial este foarte ușor de realizat.

Cartea nu a prevăzut bibliografie, dar se referă în cuprinsul ei la patru cărți, pe care le desființează în totalitate, ca nefiind adevărate și susținând că ar fi fost scrise cu un singur scop, acela de a dezvinovăți Securitatea și de a incrimina Armata, pentru ceea ce s-a întâmplat în decembrie 1989. Aceste trei cărți sunt *Crimele revoluției și Teroriștii printre noi*, autor Grigore Cartianu și *Fereastra serviciilor secrete*, autor Aurel Rogoian. De asemenea, Ioan Dan îl critică sever și pe cercetătorul Alex Mihai Stoenescu, fără să menționeze lucrarea acestuia, dar, desigur, se referea la *Istoria loviturilor de stat din România*, vol. al IV-lea. Nu am să mă refer la afirmațiile lui Ioan Dan privitoare la aceste cărți, pe care le cunosc. Totuși, sunt de părere că aprecierile autorului privitoare la acele cărți sunt subiective, neștiințifice și neadevărate.

Cartea reproduce o mulțime de declarații luate în zilele fierbinți din decembrie 1989 și ulterior, de la persoane participante la evenimente, care

aveau o perspectivă limitată în timp și spațiu asupra lor și care nu aveau acces la zona decizională. Din acest punct de vedere, cartea conține mult balast.

Argumentul cel mai important pe care-și bazează autorul acuzațiile este o declarație dată de general-colonel Iulian Vlad, fost șef al Departamentului Securității Statului, în 29 ianuarie 1990 (pp. 10-12). De la început, câteva aspecte care nu sunt „în regulă”, trebuie menționate. Declarația a fost dată de Iulian Vlad generalului Gheorghe Diaconescu, adjunct al procurorului general al României și șef al Procuraturilor Militare și nu a fost depusă la dosarul generalului Vlad, aflat atunci în curs de judecare, ci a fost ascunsă într-un fișet, la biroul șefului Procuraturilor Militare, unde a stat până în aprilie 1990, când, după destituirea generalului Gh. Diaconescu a fost găsită de proaspătul procuror militar Ioan Dan, care i-a luat locul. Nici dumnealui, autorul acestei cărți, și nici alți procurori nu au efectuat cercetări privitoare la declarația în cauză. Dumnealui, care era șeful structurii, afirmă că „nu am avut posibilitatea”, „dar alți procurori militari aveau datoria s-o facă” (p. 14)!? Păi, de ce? Procurorul Ioan Dan a fost acuzatorul generalului Iulian Vlad. Pentru a-l putea acuza (având doar gradul de colonel, care nu-i conferea dreptul de a cerceta un general) a fost făcut general, iar ulterior, ca recompensă pentru coordonarea întocmirii tuturor dosarelor „revoluției”, a primit și o a doua stea mare, în ciuda eșecului evident al soluționării dosarelor „revoluției”, eșec care este astăzi o realitate pe care nu o mai contestă decât puțini oameni. De ce s-a ținut ascuns acest document, într-o vreme în care se căutau cu lumânarea motive cât de mici, chiar neîntemeiate pentru a acuza Securitatea și pe unii comandanți ai ei, respectiv pe aceia care i-au slujit doar parțial pe conspiratori și pe puciști?

După 23 de ani, generalul Ioan Dan iese din nou la atac cu o frântură din acel document, pe care îl consideră argument suprem că Securitatea a fost organizatoarea și executanta acțiunilor teroriste din decembrie 1989. Declarația dată de generalul Iulian Vlad conține 10 pagini scrise mărunt și îngrijit, din care autorul ne-a prezentat doar un crâmpei cuprinzând structurile Securității care, **teoretic, ar fi putut** să efectueze activități teroriste, ca urmare a pregătirii de care dispuneau. De asemenea, sunt menționate și posibile cadre militare sau luptători ai Gărzilor Patriotice. Pornind de la acest „ar fi putut”, generalul Ioan Dan a reformulat în mintea dumnealui și afirmă cu tărie că acele unități și forțe ale Securității sunt autorii fenomenului terorist-diversionist.

Fiind un document pe care autorul îl consideră extrem de important, el avea datoria să-l publice integral. Așa ar fi fost deontologic. Citindu-l integral, puteam să ne facem o imagine completă și mai corectă asupra lui. Dintr-un document nu se extrage din context ceea ce îi convine unui autor pentru a formula o acuză preconcepută. Personal, am cercetat acest context al lunilor decembrie 1989-ianuarie 1990, în vederea redactării cărții *România în decembrie 1989. De la revolta populară la lovitura de stat*. Eu cred că declarația generalului Iulian Vlad trebuie să fie încadrată în contextul în care, la sfârșitul lunii decembrie 1989, chiar cei care au fost beneficiarii fenomenului terorist, respectiv noii „emanați ai revoluției”, în frunte cu Ion Iliescu, exercitau presiuni asupra generalului Iulian Vlad, formulând întrebarea semi-acuzatoare „cine a tras și cine mai trage?” În ultimele două zile de libertate, generalul Iulian Vlad a declarat generalului Nicolae Militaru că domnia sa îi va depista pe teroriști. Era o amenințare foarte mare pentru autorii diversiunii teroriste și pentru forțele străine implicate. Atunci, în 30 decembrie 1989, l-au arestat pe Iulian Vlad și au acuzat Securitatea ca fiind unica autoare a fenomenelor teroriste.

Citind *Teroriștii din '89*, am dorit să comentez unele dintre afirmațiile care, după părerea mea, nu se susțin, sau, mai grav, sunt total eronate. Atât de multe asemenea afirmații am întâlnit, încât sunt nevoit să mă refer doar la câteva dintre ele.

Privitor la morții din zona Intercontinental – Sala Dalles, autorul ne minte în față, afirmând (p. 15) că în acel loc militarii din Armată executau foc în plan vertical, în unghi de 45 de grade și, concomitent, se trăgea de la ferestrele hotelului Intercontinental și, probabil, afirmă autorul, din alte locuri. Cercetările au dovedit cu certitudine că, din ordinul lui Nicolae Ceaușescu și al generalului Vasile Milea, în seara de 21 decembrie 1989, Armata a atacat revoluția de la Intercontinental – Sala Dalles cu foc de arme automate executat în plan orizontal și a trecut cu tancurile prin baricada ridicată. Din mărturiile de atunci, despre care Ioan Dan se face că nu știe nimic, când se trăgea în demonstranți, executau foc câte 50 de pistoale-mitralieră în același timp. Cei mai zeloși au fost profesorii și elevii Academiei Militare, în număr de aprox. 800 militari. Oficial, au murit 50 de oameni și au fost răniți alte câteva sute. Neoficial, au mai fost numeroși participanți care nu au mers la spitale pentru a fi tratați, de teamă să nu fie notați în registrele de evidență și, răniți fiind, s-au

dus pe la casele lor și la cunoștințe unde și-au oblojit rănila cum au putut. Dl. Dan nu a scris în carte cum a anchetat acest presupus de domnia sa caz al focului executat din hotelul Intercontinental, în perioada când avea toată puterea de a deschide dosare, de a face anchete și de a aresta pe oricine. Au mai murit și agenți străini, deghizați în jurnaliști (ca de ex. Jean Louis Calderon - nume de împrumut) sau diplomați ale căror cadavre au fost recuperate de serviciile de care aparțineau.

Autorul cărții ne readuce în atenție zvonistica lansată în decembrie 1989 (p. 23), parțial de către conspiratorii din decembrie '89, iar parțial și de către structurile de profil din Ministerul Apărării Naționale. Readucerea în atenție a zvonurilor privitoare la coloanele de blindate ale Securității (!), aflate în mișcare, în 24 decembrie sub comanda generalului de miliție Constantin Nuță, care era deja asasinat, este nu numai desuet, dar sfidează și minima inteligență a cititorilor. Menționez și readucerea în atenție de către autor a anunțului privitor la otrăvirea apei. Dl. Dan ne sugerează explicit că ar fi fost un zvon colportat de o filieră securistă. Deci, Securitatea a lansat zvonul că Securitatea a otrăvit apa! Ne aflăm în inima ridicolului. Or, cercetările au dovedit că acest zvon, ca și altele, a fost ticluit la Televiziunea Română „Liberă” de către echipa de diversioniști coordonată de Silviu Brucan.

Privitor la uciderea recruților din Trupele de Securitate la Aeroportul Otopeni, dl. Dan afirmă (p. 24) că cineva i-ar fi spus dumnealui că acei copii-soldați ar fi fost împușcați de către proprii lor comandanți pentru că ar fi refuzat să tragă, fără să ne spună în cine. Această gogoriță a fost demontată în timpul anilor îndelungați de procese, când s-a dovedit că ei au fost uciși de forțele Ministerului Apărării Naționale care staționau la aeroport. Faptul că acele crime odioase sunt prezentate în acest fel după ce au fost elucidate, dovedește reaua credință a autorului.

Privitor la trecerea Securității în subordinea Armatei, dl. Dan ne minte din nou în față, declarând că aceasta nu ar fi avut loc (p. 28)! M-am întrebat: oare de ce să mintă dl. Dan în acest mod, privitor la acest fapt clarificat? Mi-am dat singur mai multe răspunsuri, dintre care cel mai plauzibil este posibilitatea ca dl. Dan, dând vina pe Securitate pentru fenomenul terorist care s-a derulat după 22 decembrie, să dorească să absolve superiorii din Armată, care comandau și Securitatea, de răspundere. Oricum, lipsa de logică a d-lui Dan este evidentă.

Autorul declară „apăsă că Revoluția nu a ucis pe nimeni”, iar acțiunile criminale au fost săvârșite de către cei aflați în slujba dictatorului și a Comitetului Politic Executiv (p. 34). Represiunea este socotită a fi fost „criminală”, autorul nedând nici o șansă militarilor care au respectat legislația și ordinele comandanților de atunci, ceea ce este în afara spiritului militar. Ioan Dan afirmă sus și tare că, după ieșirea din scenă a lui Ceaușescu, acțiunile criminale au continuat să fie executate de fideliul fostului regim în scopul de a limita transformările revoluționare pe care le cerea strada. Cu această afirmație am ajuns din nou în afara unei judecăți logice. Ceaușescu era arestat. Securitatea și Miliția, pe care le acuză fostul procuror militar, nu știau acest lucru? În folosul cui lucrau? Or, în 22 decembrie, la amiază, conducerea Securității i-a raportat lui Ion Iliescu că instituția este la dispoziția lui. Curând după acest moment, Securitatea a trecut sub conducerea și sub controlul Armatei. Un mare număr de ofițeri ai Ministerului de Interne a fost reținut în unități militare. Dacă ar fi așa, înseamnă că acțiunile terorist-diversioniste de după 22 decembrie au fost ordonate de Ion Iliescu și ceilalți „emanați” ai evenimentelor. Dacă ar fi așa, cum spune fostul procuror militar șef, de ce nu s-a sesizat din oficiu în acest sens? De ce nu i-a cercetat pe generalii de Armată Nicolae Militaru, Vasile Ionel, Marin Pancea, pe viceamiralul Ștefan Dinu, sau pe subordonatul lor, generalul M.Ap.N. Gheorghe Logofătu, cel care a preluat nemijlocit comanda Securității? Aceștia erau la putere după arestarea lui Ceaușescu și controlau toată țara. Nu, stimați cititori, nu este adevărat! Suntem din nou mințiți, iar minciuna pleacă din aceeași zonă.

Autorul vorbește și despre jafurile comise la Timișoara cu ocazia evenimentelor și de faptul că aceste jafuri nu au fost comise de „manifestanții pașnici” (p.46). Afirmațiile sunt efectiv gratuite. Odată ce nu a fost nimeni condamnat pentru jafurile masive comise, de unde știe dl. fost procuror că jefuitorii nu au fost din rândurile demonstranților? Apoi, manifestanții nu au fost deloc pașnici. Dacă autorul nu a reușit să afle adevărul datorită superficialității anchetei, a lipsei de profesionalism cu care a fost efectuată și a servilismului anchetatorilor față de noua conducere uzurpatoare, atunci are datoria să se documenteze din bogata bibliografie existentă. Pentru că ceea ce nu au făcut procurorii, au reușit cercetătorii și jurnaliștii de investigație. Autorul afirmă că după jefuirea magazinelor a început „măcelul”, sugerând existența unei legături între cele două acțiuni. Uită să ne spună că „măcelul” a fost săvârșit de Armată și

dacă exista o legătură cu posibili jefuitori care îndeplineau o misiune, aceștia ar fi fost categoric oamenii Armatei. Minciuna are picioare scurte și, în efortul de dezinformare, autorul își mai dă uneori autogoluri!

Autorul se declară nemulțumit de faptul că la represiunea de la Timișoara a fost implicată și Armata, când aceasta ar fi trebuit efectuată de Ministerul de Interne (p. 46-48, 57). Doresc să reamintesc cititorilor că legislația prevedea atribuții de restabilire și de menținere a ordinii publice și pentru trupele Ministerului Apărării Naționale. Este evident că Trupele de Securitate-Miliție, respectiv Batalionul Timișoara, nu a executat ordinele comandantului suprem și, la ordinul generalului Iulian Vlad, militarii conduși de colonelul Bunoaica au ieșit fără gloanțe în fața masei de revoltați conduși de provocatorii instruiți în Ungaria. Opoziția generalului Vlad, cel pe care Ioan Dan îl acuză mereu, a făcut ca Trupele de Securitate-Miliție să nu acționeze pentru reprimare. Generalul Vlad se baza la comanda Miliției pe generalul Romeo Câmpeanu, unul dintre adjuncții generalului Nuță, care era de fapt ofițer de Securitate și care a ordonat forțelor din subordine să nu folosească armamentul. Mă întreb retoric, oare dl. Dan, chiar nu știe nimic? Privitor la cine a organizat diversiunea de la Timișoara, dl. Ioan Dan răspunde fără ezitare: Securitatea și Miliția. Nu are nici o îndoială. Cu regret, trebuie să afirm că doar proștii nu au îndoieli.

Autorul consideră că ordinul lui Ceaușescu de a se executa foc cu muniție de război și numărul mare de morți în sine sunt argumente suficiente care să permită concluzia că la Timișoara Securitatea a tras în oameni (p. 52). Dl. Dan uită că a văzut cu ochii lui procesele verbale întocmite de reprezentanții demonstranților și ai Armatei care au inventariat armele și muniția la Securitatea din Timișoara și nu lipsea nimic, nici arme, nici cartușe. În același timp, Armata consumase cantități impresionante de muniție, care, la nivel de țară, se ridicau la milioane de cartușe.

Autorul arată că nu l-a arestat și nu l-a trimis în judecată pe directorul Spitalului Județean din Timișoara, dr. Golea, pentru complicitate la arderea unor cadavre de la morga spitalului întrucât i-a acordat circumstanța de *constrângere morală*, care înlătură caracterul penal al faptei (p. 53-54). În aceeași logică, autorul arată că procurorul militar șef general Gheorghe Diaconescu „nu avea cum să se opună unor ordine ale reprezentantului personal al lui Nicolae Ceaușescu...”, întrucât „procurorul nu era altceva decât

un funcționar-executant”. Dar, același procuror militar Ioan Dan nu a invocat *constrângerea morală* în cazul generalului Ion Coman, sau a altor personalități care erau, ca și dr. Golea, constrânși de Ceaușescu, Milea, Nuță și alții să participe la acțiunile de restabilire a ordinii publice, a neutralizării agenților străini care acționau la Timișoara etc. Aceștia se puteau opune lui Ceaușescu, dar procurorul general adjunct Diaconescu și doctorul Golea nu se puteau opune. Autorul a căzut din nou în ridicol, făcându-ne proba că, în situații similare, Justiția Militară, pe care o reprezenta, acționa în mod diferit.

Dl. Dan ne oferă și probe evidente, care îl contrazic și care dovedesc faptul că Securitatea a îndeplinit acțiuni informative și nu de represiune. La pag. 58 ne este dat un citat dintr-o agendă a unui ofițer de securitate care și-a notat ordinele date de dl. colonel Filip Teodorescu. Din ordinele date de domnia sa reiese cu claritate că toate erau de natură informativă și vizau cantitatea și calitatea informațiilor. Nici un ordin nu viza represiunea. Cu toate acestea, la p. 286, autorul invocă din nou acuzator ordinele de culegere de informații date de colonelul Filip Teodorescu. Același ofițer de securitate și-a notat și ordinele date de generalul Emil Macri (p. 59). Acesta, referindu-se la acțiunile informative întreprinse de ofițeri, a afirmat că nu se susțin „cu date acțiunile întreprinse”. Această exprimare este interpretată de dl. procuror militar Ioan Dan în felul următor: „probabil se referea la persoane care trebuiau lichidate”! (p. 59)

Autorul se referă și la faptul că Securitatea a făcut filmări, înregistrări, rapoarte etc., despre evenimentele din decembrie 1989, regretând nespun că astăzi ele nu s-au mai păstrat, pentru opinia publică și pentru anchetatori (p. 60). Or, toate probele au ajuns în mâna Armatei când aceasta a preluat Securitatea. Ulterior, în anul 1994, generalul Vasile Ionel, devenit consilier al președintelui Ion Iliescu, a solicitat din toată țara probe ale evenimentelor din decembrie 1989, rapoarte ale secțiilor S.R.I. despre evenimente etc. Generalul Vasile Ionel a cerut totul în original. Aceste probe (filme, rapoarte, declarații foarte importante, înregistrări etc.) au ajuns la Vasile Ionel și apoi au dispărut. Generalul Victor Atanasie Stănculescu susține că Vasile Ionel ar fi fost de fapt șeful rezidenței GRU la București și nu generalul Nicolae Militaru. Există și informații neoficiale potrivit cărora aceste probe foarte importante pentru istoria României ar fi fost distruse la Cotroceni. Alți martori susțin că ele ar fi fost arhivate în mare secret. Dar, ne întrebăm noi retoric, la timpul potrivit, în perioada anilor 1990-1994, cine l-a oprit pe procurorul militar șef-adjunct al României să

dispună predarea acestor probe către Procuratura Militară, cine l-a oprit să le confiște, să dispună cercetarea lor, chiar desecretizarea lor, ca apoi să deschidă dosare, să aresteze, într-un cuvânt, să facă Justiție?

Nivelul extrem de modest al procurorului militar Ioan Dan este reflectat și de sub-mediocritatea concluziilor pe care le trage. Referindu-se la anchetarea copiilor cuplului Ceaușescu, Ioan Dan scrie despre „bârfele” care ar fi circulat pe seama Zoei Ceaușescu, „bârfe” pe care i le-ar fi demontat soțul Zoei, inginerul Mircea Oprean.

În același mod tratează și problema acuzațiilor de genocid, care au fost de-a dreptul terifiante. El afirmă: „Toți ne dădeam seama că despre genocid nu poate fi vorba, motiv pentru care, în toate dosarele, s-a renunțat, până la urmă, la această încadrare juridică.” Despre răspunderea dumnealui și a celorlați procurori militari care au formulat acuze de genocid, au anchetat oameni pentru genocid și i-au condamnat pentru săvârșirea infracțiunii de genocid, cea mai teribilă acuzație din Codul penal, nu ne spune nimic. Cu seninătate, după ani de zile, s-a renunțat la acuzație. Cu ce tupeu mai poate dl. Dan să acuze regimul Ceaușescu de dinainte de '89, unde nu s-a pomenit o asemenea serie de erori judiciare bulversante?

Lucrarea încearcă să inducă, în mod repetat, un mare neadevăr și anume acela că Securitatea ar fi refuzat orice fel de colaborare, „activă sau pasivă”, cu persoanele care doreau schimbarea de la vârful puterii (de exemplu la pag. 299 și următoarele, 315 și următoarele și în alte locuri). Nu doresc să mai reamintesc toate argumentele faptului că Securitatea a contribuit decisiv la răsturnarea lui Nicolae Ceaușescu. În istoria viitoare, Securitatea va fi cu siguranță acuzată de trădarea legislației în vigoare și a ordinelor primite de la comandantul suprem, ca și de complicitate la arestarea și întemnițarea lui Ceaușescu, deci, de complicitate la lovitură de stat. Or, dl. Ioan Dan acuză Securitatea că l-ar fi susținut pe Ceaușescu „până la capăt”, ceea ce este de-a dreptul stupid.

După ce a contribuit mult la dezastrul Justiției Militare din România, dl. Ioan Dan vine acum să ne spună, cu tărie și o disimulată convingere, ceea ce nici unul dintre propriile lui dosare nu au dovedit niciodată: singurii teroriști din decembrie 1989 au fost securiștii... Mai trebuie făcută o precizare. Dl. Ioan Dan incriminează și Gărzile Patriotice, alături de Securitate, ca autori ai represiunii, ai crimelor și ai fenomenului diversionist-terorist. Privitor la Gărzile Patriotice, autorul afirmă, în mod neadevărat că ele erau sub controlul

Partidului Comunist și al Securității (p. 329) și nu aveau nimic în comun cu Armata. Autorul afirmă: „Deci, faptele comise de membrii acelor Gărzi nu pot fi atribuite Armatei, ci mai degrabă Securității” (p. 329). Este o dezinformare crasă, cu atât mai mult cu cât Gărzile Patriotice au fost implicate în decembrie 1989 în mai multe operațiuni importante, între care distribuirea de arme unor civili din rândul demonstranților (pe lângă angajați civili din unitățile MApN, care au primit și ei arme, dar din depozitele unităților MApN), deschiderea haotică a focului în diverse locuri din țară ș.a. Ofițerii de la Gărzile Patriotice erau ofițeri provenind de la diverse arme din MApN, nu din Ministerul de Interne. Pe timp de pace, Gărzile Patriotice se subordonau Secției Militare a CC al PCR. În decembrie 1989, această secție se subordona generalului Ion Coman, fost ministru al Apărării. După constituirea Comandamentului Unic, până în dimineața de 22 decembrie, Gărzile Patriotice s-au subordonat ministrului Apărării Naționale, generalul Vasile Milea. După rănirea lui Milea, Gărzile Patriotice s-au subordonat generalului Victor Stănculescu, iar din după-amiaza de 22 decembrie, când Comandamentul Unic s-a dizolvat, Gărzile Patriotice s-au aflat tot timpul sub comanda noului ministru al Apărării, generalul Nicolae Militaru. Dl. Ioan Dan ne-a mințit în față!

La încheierea lecturii, pentru orice cititor este evident că această carte a fost scrisă cu scopul unic de a plasa integralitatea vinovăției actelor terorist-diversioniste pe umerii Securității, Ministerului de Interne și Gărzilor Patriotice, în acest fel, fiind absolvite de răspundere toate celelalte forțe participante la evenimente (Armata, serviciile secrete străine, armata acoperită de agenți sovietici Spetsnaz și alții). De asemenea, în acest fel, sunt absolviți de răspundere în fața istoriei și nu numai, toți magistrații care au formulat acuzații false și au direcționat anchetele penale împotriva unui mare număr de cadre nevinovate ale Ministerului de Interne. „Vinovații de serviciu” din decembrie 1989, respectiv Securitatea și Miliția, sunt repuși în cauză, după 23 de ani. Toate reparațiile parțiale pe care instanțe militare și civile, cercetători, memorialiști și jurnaliști de investigație le-au adus, pe parcursul anilor, gravelor erori judiciare săvârșite de Justiția Militară în perioada imediat următoare lui decembrie 1989, se încearcă a fi anulate de către autorul cărții *Teroriștii din '89*.

Cartea degajă un aer de frustrare al autorului, care simte nevoia să apere cu disperare o cauză pierdută, privitor la o problemă pe care cercetarea a

clarificat-o în cea mai mare parte. Repunerea pe rol a situației de după decembrie '89, când autorii reali ai acțiunilor terorist-diversioniste erau prezentați în mod fals de către autorii loviturii de stat și complicitii lor, când totul era îmbrăcat în haina minciunilor emenate de Ion Iliescu&CO, este anacronică. Domnul Ioan Dan nu a înțeles că este prea târziu să mai încerce să ascundă adevărul din decembrie '89, mutând atenția opiniei publice de pe adevărații autori ai crimelor pe lucrătorii Securității și Miliției. Funcția pe care a ocupat-o i-a dat ocazia accesului la documentele și informațiile esențiale, inclusiv la cele ale fostei Securități, care au fost preluate de Armată. Ca urmare, eu nu cred că dl. Dan nu a înțeles, cu alte cuvinte, că ar fi un prost, ci cred cu convingere că este rău intenționat și că dorește să îngroașe rândurile celor care continuă să ne mintă cu nerușinare.

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Cameleonul

În ianuarie 1990, Gabriel Liiceanu a publicat un eseu, „*Apel către lichele*”, o scriitură care a fost în mare vogă la acea vreme. M-am întrebat de foarte multe ori pe cine l-a avut domnul Liiceanu drept model tipologic. N-am reușit să aflu un răspuns la această întrebare decât recent, când am citit o carte apărută la sfârșitul anului 2012 la editura Lucmann și intitulată pompos „*Teroriștii din 89*”.

Când am ajuns la finalul ultimei pagini și am închis cartea, totul a devenit limpede ca lumina zilei: muza lui Liiceanu trebuie să fi fost nimeni altcineva decât autorul acestei cărți, generalul magistrat (r) Ioan Dan!

Pe parcursul a 428 de pagini „magistratul general (r)”, minte și dezinformează cu maximă nerușinare, fabulează, instigă la ură și face o obsesie din fostul serviciu de informații al României.

Minte încă din debutul cărții, de la pagina 7, când își prezintă *pedigree*-ul. Mai precis, omite cu bună știință să prezinte adevărata față a Procuraturii militare, instituție care a copiat întru totul modelul sovietic și în care dânsul a lucrat timp de 38 de ani (1956-1994), ajungând să afirme, chiar pe pagina următoare, că în toți acești ani ar fi avut „*un comportament marcat, deseori, de reacții negative la ceea ce reprezenta comunismul*”! Așa dizident, mai zic și eu, coane Fănică, ar fi exclamat cineva.

Dar, din câte îmi aduc eu aminte, în anii 1956-1958 a fost destrămată gruparea lui Ioan Gavrilă Ogoranu, din munții Făgăraș, acțiune finalizată prin arestarea și condamnarea membrilor acesteia. La această activitate au participat cu avânt revoluționar și cu un profund devotament proletar și procurorii militari de la Sibiu și Brașov. Magistratul Ioan Dan, azi general în rezervă, lucra în acea perioadă la Sibiu, iar în 1958, afirmă el, a fost promovat procuror militar-șef adjunct la Brașov. De ce oare? Bănuiesc eu că nu pentru „reacțiile negative” pomenite la pagina 8.

De fapt, comportamentul abuziv și în total dispreț față de lege nu l-a părăsit pe Dan Ioan nici în 1987 la Brașov, și nici în 1989, când a participat direct la anchetarea familiei ciobanului din județul Arad care trecuse ilegal frontiera în Ungaria, cu turmă cu tot. Atunci, de față cu procurorul general al României, Nicolae Popovici, el ancheta familia împricinatului cioban

recurgând la injurii și violențe verbale, fiind nevoie de intervenția unui alt înalt demnitar, aflat de față, ca să-l potolească.

Minte cu nonșalanță când descrie confruntarea din noaptea de 21 decembrie 1989 de la Intercontinental, dar mai vârtos o face atunci când descrie așa-zisa reținere a generalului Marin Neagoe, fostul șef al Direcției de pază demnitari. Astfel, la pagina 21, paragraful al doilea, magistratul general (r) scrie: *„Până la urmă, am ajuns într-un apartament al unei case conspirative (toate elementele conduceau spre o asemenea concluzie), situate în apropierea sediului Comitetului Central al PCR. Aici se găsea o doamnă în vârstă de 40 de ani, plăcută la vedere. Din comportamentul generalului Neagoe, rezulta că aici se simțea ca acasă”*. Formidabil! În numai cinci rânduri, magistratul general (r) insinuează și lansează zvonul celebrelor case conspirative din care, peste câteva pagini, trăgeau teroriștii (securiști, bineînțeles). Nimic mai fals. Acolo își avea **domiciliul** o renumită doctoriță chirurg, prietenă de familie cu generalul Neagoe, văduva profesorului dr. Agrippa Ionescu, părintele microchirurgiei românești! Oare să nu se fi prezentat distinsa doctoriță Doina Ionescu atunci când i-a deschis ușa magistratului general (r)? Oare timp de 23 de ani nu s-a întâlnit Dan Ioan cu „marinarul revoluționar” Cico Dumitrescu, a cărui soție a devenit între timp doamna cea „plăcută la vedere”?! Nu cred.

La pagina 25, după ce descrie o misiune banală la o unitate militară din Făgăraș (atenție! era în anul 1958!), scrie : *„Am primit sarcina de a face un control la Penitenciarul de deținuți politici din Cetatea Făgărașului”*. Aici este *„profund marcat de ce vede”* și, deși el era în control, este împiedicat să-și realizeze misiunea de către un maior, bineînțeles de securitate. L-aș întreba: dacă a fost așa de impresionat de ceea ce văzuse, de ce nu și-a dat demisia? De ce a continuat să activeze în Procuratura militară încă 36 de ani? De ce nu spune și câte mandate de arestare a dat în perioada 1956-1964, și pentru ce fapte? Tare aș fi curios... Eu, pe vremea aceea eram elev prin clasele 1-7, magistrat general (r)!

La pagina 26, alin 2., autorul, magistratul general (r), recunoaște (din prostie sau din vanitate) că a fost *„implicat în operațiunile de arestare și cercetare a membrilor CPEx, precum și la audierea membrilor familiei Ceaușescu”*. Știm cu toții că reținerea și cercetarea timp de câteva săptămâni a celor menționați s-a făcut fără mandate de arestare preventivă, cu încălcarea grosolană a tuturor normelor procedurale, mod de lucru care caracteriza Procuratura militară încă de la înființarea ei (în 1949, parcă).

La pagina 34 paragrafele 2 și 3, autorul susține, după 22 de ani, că nu este de acord cu afirmația conform căreia în decembrie '89 nu au existat teroriști, ci, din contră, își acuză foștii colegi procurori militari că „*nu au vrut să prindă teroriști*”!

Să vedem cum i-a prins el, Dan Ioan. La pagina 35, face referiri la „*ancheta laborioasă efectuată de un mic grup de procurori militari, pe care a avut onoarea și bucuria să-i coordoneze*”, și se referă la procesul „Lotului Timișoara”, format din 4 demnitari comuniști, 19 ofițeri de securitate și miliție și doi angajați ai Administrației cimitirelor din București. Cu tupeu-i caracteristic, la pagina 35, ultimul paragraf, afirmă: „*Nu este niciun fel de lipsă de modestie, când afirm că a fost unul din cele mai bine documentate și finalizate dosare în legătură cu declanșarea și desfășurarea revoluției*”. Nimic mai fals! Rechizitoriul, întocmit de „profesioniștii” coordonați de magistratul general (r), învinuia 4 înalți demnitari, 12 directori și subdirectori din Ministerul de Interne, 7 ofițeri și doi civili, de săvârșirea infracțiunilor de genocid, complicitate și instigare la genocid, propunând ca martori ai acuzării: 6 gropari de la un cimitir din București, un șofer și două asistente medicale. Halal profesionalism!

Mai mult decât atât, deși la pagina 38 afirmă că a dispus arestarea „principalului actor al afacerii cu pașapoarte” – căpitanul Bucur Viorel, omite să spună că, fiind învinuit de complicitate la genocid, acesta a stat 717 zile în penitenciar, deși infracțiunea pentru care afirmă acum că l-a arestat fusese grațiată încă din 3 ianuarie 1990 de către FSN!

Omite cu bună știință să spună că la mai puțin de șase luni după ce începuse procesul Lotului Timișoara (din care două luni vacanță judiciară), **dosarul a fost restituit de către instanța de judecată** pentru completarea urmăririi penale, instanța menționând 103 probleme care trebuiau clarificate. Ăsta da profesionalism, coane Fănică! Apoi, pentru posteritate, enumeră „profesioniștii” pe care i-a coordonat cu onoare și bucurie, dar îl omite pe căpitanul procuror Anghel Adrian care, pe lângă încălcarea gravă a prevederilor CPP de efectuare a percheziției, **a furat din locuințe bunuri și obiecte personale** ale membrilor familiilor celor arestați. După multe reclamații, la nivelul Procurorului general, abia după circa un an și trei luni a fost acesta cercetat și trecut în rezervă, deși trebuia arestat pentru furt!

La pagina 42, paragraful ultim afirmă cu infantilism că: „*la Timișoara am reușit să stabilim că 35% din victime au fost ucise cu un singur glonț ochit în cap, iar alte 30% ucise tot cu un singur glonț, în torace*”.

Ordinară minciună. Precizez că în 18 decembrie 1989, din dispoziția Procurorului general adjunct și șef al Procuraturii militare, colonel Gheorghe Diaconescu, prezent din dimineața zilei de 17 decembrie în urbe, s-a început examinarea criminalistică a celor 45 de decedați prin împușcare aflați la morga spitalului județean Timiș. Activitatea desfășurată a fost condusă de doi procurori criminaliști sosiți de la București (unul dintre ei se numea Greblă), care au acționat împreună cu un medic legist și ofițeri criminaliști de la Miliție. La ora 13.00, din dispoziția aceluiași colonel procuror Gheorghe Diaconescu, a încetat activitatea de amprentare și identificare a cadavrelor. **Toate documentele și planșele foto au fost preluate** de col. N. Ghircoiaș, directorul Institutului de criminalistică al IGM **și distruse prin ardere** în 22 decembrie 1989. În acea noapte de 18 decembrie, 40 de cadavre au fost transportate la București și incinerate la Crematoriul Cenușa. Deci, de unde atâtea statistici, când se știe că Dan Ioan a venit la Timișoara și a preluat dosarul după 10 ianuarie 1990? Până în 22 decembrie au decedat 57 de persoane: 40 au fost duse la crematoriu, o parte înhumate în cimitirul săracilor, iar altele de familii până la 26-27 decembrie. Un singur decedat a fost exhumat pentru expertiză, Leia Sorin. Deci din ce joben ai scos, magistrate general (r), cifrele? Minți cu nerușinare și după 23 de ani!

Dar, autorul scriiturii citate mai are o calitate: este atoateștiutor și, fiindcă din 1956 a luptat pe baricadele Procuraturii militare, nu-i iese din cap dictonul leninist: „Cine nu-i cu noi, este împotriva noastră”. Astfel, procurorii militari care îl contrazic în problema existenței teroriștilor sunt incompetenți, nu au fost la Timișoara etc.

Ba mai mult, magistratul general (r) infirmă probe evidente ale împrejurărilor în care a fost ucis prin împușcare numitul Leia Sorin, în 18 decembrie, la Catedrala din Timișoara. Astfel, la pagina 44, paragraful 2 spune: „*Menționez că în acest timp unele TAB-uri ale armatei se aflau în partea laterală a Catedralei, iar soldații stăteau pasivi. Mai mult, unii manifestați le-au introdus flori pe țeava armelor*”. Incredibil! Acțiunea militarilor conduși de mr. Biriș Dorinel și supravegheată de generalul Chițac (al cărui apărător în instanță a fost nimeni altul decât avocatul Dan Ioan), a fost

filmată de ing. Popa, domiciliat vizavi de Catedrală, imaginile fiind de zeci de ori prezentate în diverse emisiuni TV din țară și străinătate. Mai mult, în Jurnalul de luptă al Diviziei 18 Timișoara, la ora 17,45, se notează: „În fața Catedralei au apărut manifestanți cu lumânări, care au refuzat să se împrăștie. Au fost somați, **s-a deschis foc către ei**, au fugit și s-au baricadat în Catedrală; ora 18,20 – mr. Biriș Dorinel a împrăștiat demonstranții, a folosit o grenadă cu substanțe toxice”.

Mai concret, în volumul 15 instanță, fila 498, se află declarația generalului Ștefan Gușă, care afirmă: „Am fost informat că în zona Catedralei au fost împușcați oameni. Cred că informația am primit-o de la generalul Chițac, care fusese civil în oraș”. Alte probe: martorul Cubeș Gheorghe (audiat în instanță), volumul II Macri, fila 467, zice: „În 18 decembrie, ajungând în apropierea Catedralei am auzit o somație și în același timp o rafală de armă automată dinspre Expresul din colț, unde era amplasată o amfibie blindată. Am fugit în Parcul Central. De atunci despre Mariusac (decedat n.n.) nu mai știu nimic”. No comment.

Obsesia paranoică împotriva fostului serviciu de informații al României îl domină pe magistratul general (r) pe tot parcursul scriiturii citate, dar atinge apogeul la pagina 48, paragraful 1, când afirmă: „În temeiul acestor fapte, mi-am format convingerea că **ședința CPEx din 17 decembrie 1989 a fost sugerată chiar de conducerea Securității...**(...) În context s-a urmărit implicarea directă, cu consecințele de rigoare, a ministrului Apărării Naționale, generalul Vasile Milea, tocmai pentru a șterge urmele adevăraților inițiatori ai masacrului de la Timișoara”.

Caragiale, dacă ar mai fi trăit, ar fi spus: Curat bolnav, coane Fănică...

(Va urma)

Col. (r) Radu Tinu

Procurorul - autor de maculatură

Anul 1989 rămâne în memoria mea ca anul în care s-au petrecut evenimente și realizări de înaltă demnitate națională în țara mea. Între acestea, lichidarea datoriei externe și căderea comunismului au fost incredibile. Atunci, prin natura destinului meu, am avut șansa, sau norocul, să mă găsesc într-o postură nevisată și cu risc maxim. Pentru mine acel an a fost unul care mi-a umplut ranița numai cu emoții și încercări.

M-au bucurat evenimentele petrecute în acel an, dar mai ales cele întâmplare în luna decembrie, întărindu-mi convingerea că riscul pe care mi l-am asumat nu a fost în zadar. Nu după mult timp însă, m-a întristat constatarea că tot ce s-a construit în România, de către generația mea – civilizația, cultura, școala, construcții, producția bunurilor industriale și de larg consum, morala individuală și colectivă etc., s-a distrus și se distruge într-un ritm galopant. Mă întristează și faptul că astăzi totul se întemeiază pe triumful imposturii, corupției, mediocrității și minciunii, care au devenit unicele criterii de promovare în țara mea.

La cei 23 de ani de la evenimentele din decembrie 1989 s-a vorbit și încă se mai vorbește, s-a scris și încă se mai scrie, s-a făcut și încă se mai face tot felul de comentarii și sunt lansate în mass-media tot felul de ipoteze despre ce s-a întâmplat atunci.

Zilele acestea, un fost camarad de arme, un om, fost comandant de excepție, m-a pus în posesia unei cărți având titlul incitant: „*Teroriștii din '89*”, scrisă de fostul procuror militar gen. Dan Ioan. Citind titlul am simțit în suflet o ușurare, zicându-mi în sinea mea: iată, totuși, după atâția ani de orbecăit prin desişul întâmplărilor din decembrie 1989, s-a găsit ceva să lămurească fantasmagoria diversiunii teroriștilor și o să aflu despre cine au fost aceștia: nume și prenume, originea statală și socială, acțiuni desfășurate și în ce locuri etc.

Am avut „determinarea și răbdarea” – mă felicit pentru aceasta – să parcurg până la capăt această lucrare (se poate zice și lucrătură) ca să constat că minciuna și ineptia în cazul evenimentelor din decembrie 1989, mai cu

seamă despre enigmaticul terorism, s-au adâncit mai abtîr decăt Groapa Marianelor din Oceanul Pacific.

Prima constatare: la toate căt_e s-au scris despre decembrie 1989, s-a mai adăugat o maculatură (epitetul aparține autorului respectivei cărți), care, în mod perfid și josnic, vădit intenționat, perpetuează „*o atmosferă de suspiciune generalizată, de paralizie a spiritului, de nesocotire a faptelor perfect demonstrabile*”, așa cum în mod just apreciază el însuși.

Această maculatură nu este altceva decăt un fel de elucubrație prin care autorul se descalifică profesional, moral și civic. Cauza stării jalnice în care a ajuns fostul procuror rezidă în trăsăturile sale de caracter dominate de patimă, ranchiună și răzbunarea care i-au inundat tot sufletul. Pot fi și alte cauze, precum cea medicală sau a interesului de grup.

Modul în care își expune ipotezele, varietatea de legături și conexiuni între faptele descrise, asocierile pe care le face, inclusiv istorice, ale trecutului cu prezentul (vezi Revoluția Franceză) și multe altele te conduc căt_e ideea că autorul maculaturii este lovit de sindromul Hubris, adică el are soluție pentru toate situațiile care s-au petrecut în țară, chiar pentru salvarea țării; el se consideră chiar instituția în care a lucrat; folosește pluralul în loc de singular; el poate totul; știe totul; el trebuie să aibă ultimul cuvânt; ceea ce nu știe el înseamnă că nu a existat; el cunoaște întotdeauna adevărul și el este chiar adevărul absolut; refuză orice corecție la viziunile sale; el este sigur că Direcția Procuraturii Generale Militare a început cu el și va sfârși tot cu el; permanent obsedat că cineva rîvnește la funcția sa.

Îmi susțin punctul de vedere prin căt_eva enunțuri ce îi aparțin: „*Aș fi primul care s-ar bucura dacă s-ar găsi cineva să-mi demonstreze că nu am dreptate...*”, „*(...) procesul comunismului a fost conceput de mine prin descoperirea crimelor (...)*”, „*(...) convingerile și dorințele noastre nu au mai coincis (...)*”, este vorba de procurorii militari care au avut alte opinii. „*Unii dintre foștii mei colegi, procurori, nu au depus efortul necesar pentru a identifica autorii actelor teroriste (...)*”.

El a fost singurul care i-a descoperit pe teroriști și sediul lor – Securitatea, fără însă a prezenta în detaliu și concret acțiunile și faptele acestora. „*Mulți dintre colegi au manifestat atitudine duplicitară față de mine,*

lăsându-mă să cred că, în perioada în care le-am fost șef (...)" ; „(...) cei patru ani în care am avut puterea de decizie (...)" ; „(...) din proprie inițiativă, fără a raporta superiorilor mei (...)" ; „(...) îmi revenea obligația de a verifica stadiul în care se aflau principalele dosare ale Revoluției și punerea lor pe făgașul firesc al unor cercetări cât mai cuprinzătoare, în scopul stabilirii adevărului – fără ură și fără părtinire" etc.

Despre care făgaș firesc al cercetărilor face referire trogloditul maculaturii? La care adevăr se referă? Cartea confirmă în mod magistral că pentru el aceste făgăduieli erau noțiuni abstracte. În activitatea de cercetare și judecare a evenimentelor și persoanelor din decembrie 1989, el și șeful lui, Dan Voinea, din punct de vedere concepțional, juridic, decizional și comportamental s-au situat în totală contrarietate cu legea, cu justiția și cu realitatea.

De fapt, el face o destăinuire... așa ca un fel de rugă, către cei care l-au perceput așa cum este: „*procurorul nu era altceva decât un funcționar-executant*". El și procurorul Dan Voinea au fost funcționarii-executanți cei mai băloși ai grupului de interese pentru ascunderea adevărului.

Împins de grupul de interese, recunoaște că a „*început să preia controlul asupra cercetărilor care se efectuau*" în țară, dar numai acolo unde acestea nu se desfășurau „*în direcția strict necesară*".

A sosit la Tg. Mureș, a frunzărit dosarul aflat în faza de 50%, și-a notat în propriul caiet ceea ce avea de mult stabilit, a dat indicații „prețioase” procurorului militar lt. col. Ciobotă Viorel, precizându-i și cine trebuie să fie vinovați pentru cei șase oameni uciși în ziua de 21 decembrie 1989 – Trupele de Securitate –, s-a urcat în mașină și a coborât la Cluj-Napoca.

Urmare a activității „rodnice și legale” desfășurată la Tg. Mureș, comandantul Batalionului 18 Apărare Teritorială (fost B. 18 Securitate), col. Cojocneanu Gavrilă, a fost trecut în rezervă și urma să fie arestat pentru genocid.

La Cluj-Napoca lucrurile erau mai complicate, deoarece șeful Procuraturii Militare, col. procuror Domșa Tit Liviu, dimpreună cu subordonații săi, lt. col. procuror Marinescu Sorin și cpt. procuror Tripon Teofil, în baza probelor, s-au abătut de la „direcția strict necesară” impusă de Procuratura Militară Generală, în sensul de a stabili ca unic vinovat Trupele de Securitate și Organele de Securitate, intrând astfel în conflict cu comandantul

Armatei a IV-a, cu Procuratura Militară Generală, cu Ministerul Apărării Naționale și cu grupul de interese care dăduse lovitura de stat.

Procurorii Dan Voinea și Dan Ioan s-au implicat în cercetarea de la Cluj-Napoca, intervenind direct în dosarul de cercetare, cu scopul vădit de a-i proteja pe adevărații vinovați, cei pe care eu îi nominalizasem în declarația depusă la Procuratura Militară Cluj-Napoca, în ziua de 7 ianuarie 1990, și care la final s-au dovedit a fi realii făptuitori.

Au făcut presiuni asupra unor martori cu scopul de a-i determina să-și reconsidere declarația anterioară, așa cum a procedat în cazul directoarei Hotelului Continental, împunându-i acesteia să declare că în Piața Libertății, acolo unde fuseseră împușcați 26 de tineri, au fost subunități din Trupele de Securitate.

Adevărata atitudine a Procuraturii Militare Generale, în frunte cu șefii Dan Voinea și Dan Ioan, față de (in)corecta și (i)legala cercetare a evenimentelor din decembrie, avea să și-o manifeste în ziua de 15 mai 1990, cu cinci zile înainte de alegerile parlamentare și prezidențiale.

În acele zile col. procuror Domșa Tit Liviu, la presiunea victimelor și a opiniei publice, a emis și pus în aplicare mandatul de arestare preventivă pentru trei ofițeri din Regimentul Florești și Someșeni. Ca urmare, asupra Procuraturii și a procurorilor a fost declanșată o dură ofensivă de amenințare din partea ofițerilor Armatei a IV-a în frunte cu comandantul ei, gl. lt. Paul Cheler, acesta avertizând că dacă ofițerii nu vor fi eliberați, va scoate în stradă două regimente și va ataca sediul Procuraturii Militare.

Față de situația creată, foarte tensionată, procurorul militar lt. col. Marinceanu Sorin, în după amiaza zilei de 15 mai 1990, a raportat situația la eșalonul ierarhic superior – Procuratura Militară Generală București, explicând că, dacă-i eliberează pe cei trei ofițeri, municipiul Cluj – Napoca va fi blocat de 300.000 de oameni și, ca urmare, situația va deveni alarmantă și de necontrolat.

Răspunsul Procuraturii Militare Generale a fost de-a dreptul înspăimântător: „*Pot să iasă, deoarece două regimente având glonțul pe țeavă, vor face ordine...*”. Replica îi aparține procurorului militar lt. col. Mugurel Florescu, piesă importantă în Procuratura Militară Generală.

La amenințarea comandantului Armatei a IV-a și sub presiunea unor ofițeri răniți la sediul procuraturii, procurorul lt. col. Marinceanu Sorin a fost

forțat să emită ordin de punere în libertate a celor arestați, document preluat chiar de către unul din ofițerii agresori, cu care s-a prezentat la arestul preventiv al Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, de unde i-a eliberat pe cei trei.

Evită intenționat să relateze despre amestecul politicului și al mai marilor Armatei în actul de justiție, mai cu seamă despre presiunile făcute de aceștia asupra unor procurori militari care nu se aflau „pe făgașul firesc al cercetărilor”.

La Cluj-Napoca, trimisul Procuraturii Militare Generale, procuror Scărlătioiu Grigore, dădea interviuri și comenta evenimentele la postul local TV dimpreună cu comandantul Armatei a IV-a, gen. col. Iulian Topliceanu, chiar din casa Doinei Cornea.

Apoi, în luna mai 1990, ministrul Apărării Naționale gl. col. Victor Atanasie Stănculescu, comunica imperativ procurorului general al României, Gheorghe Robu: „(...) *Consider imperios necesar și de maximă urgență ca procurorul Domșa Tit Liviu să fie trecut în rezervă, pensionat, iar ceilalți doi procurori militari proveniți de la M.I. să fie trecuți în rezervă (...). Totodată consider că este timpul și cazul ca față de gen. col. Topliceanu și mr. Carp să dea o soluție în cauză, în sensul scoaterii de sub urmărire penală (...)*”.

Față de acest brutal amestec în actul de justiție, Dan Voinea și Dan Ioan n-au mișcat în front, ei rămânând stană de piatră.

Asta a fost starea reală, sub acest climat s-au desfășurat cercetările evenimentelor din decembrie 1989. Acesta a fost rolul Procuraturii Militare Generale.

În cazul crimei de la Otopeni, situația este mult mai stranie. În prima fază cazul i-a fost încredințat pentru soluționare cpt. Mircea Tănase, procuror în cadrul Procuraturii Militare Generale. După o muncă laborioasă desfășurată într-o stare de tensiune fără margini, acesta ajunge la concluzia că masacrul a fost premeditat, stabilind, în principiu și vinovații. Despre tot ce s-a întâmplat pe Aeroportul Internațional Otopeni în dimineața zilei de 23 decembrie 1989, cpt. procuror Mircea Tănase mi-a relatat, mie, în luna octombrie 1990.

Întrucât concluziile cpt. procuror Tănase Mircea nu erau pe „direcția strict necesară”, cazul a fost preluat de col. Dan Ioan, Zeus-ul justiției militare, cel care în mod perfid subliniază în maculatura aruncată pe piață că „*tema Revoluției române impune o tratare în care actul de conștiință, mai ales al*

celor care pot să contribuie la aflarea adevărului, trebuie să fie prezent la cea mai mare intensitate și la cea mai mare profunzime”.

Sunt în posesia rechizitoriului (copie) întocmit de Dan Ioan, care în mod jenant, descalificant și aberant, prezintă ca probe unele scheme și ipoteze tactice de luptă sub nivelul cunoștințelor unui caporal. Spre exemplu: concluzionează că declanșarea focului de către militarii aflați în paza aerogării Otopeni s-a produs în momentul când cele trei autocamioane S.R – 132, cu care se deplasa compania de securitate, au luat forma în evantai, cu alte cuvinte, s-au desfășurat pentru atac. Ce ineptii poate să emită mintea încrețosată a unui colonel militar, atunci când trebuie să apere interese meschine! Și soldatul știe că atacul (ofensiva) se dă pe jos sau îmbarcat pe tehnică blindată.

Finalizarea cazului Otopeni a fost un fiasco justițiar, iar criminalii au fost salvați de slugarnicul executant Dan Ioan.

Nu pot să închei aceste rânduri până nu relievez și modul cum era percepută în exterior justiția română, atunci, în perioada cercetărilor galopante și abrutizante efectuate sub directa coordonare a Procuraturii Militare Generale, în frunte cu Dan Voinea și Dan Ioan.

În perioada 31 mai – 8 iunie 1991, aflat în componența unei delegații (4 ofițeri superiori) a Ministerului de interne, am făcut o vizită în Norvegia, la invitația Ministerului de Justiție din această țară. Tot programul s-a desfășurat după o eleganță tipic scandinavă, combinând în egală măsură solemnitatea cu simplitatea. Nimic nu părea artificial sau forțat. Totul curgea lin, în chip firesc și totodată nobil.

La întâlnirea cu ministrul justiției, o distinsă doamnă, pe tema drepturilor omului și a actului de justiție în derularea proceselor și procedurilor penale, aceasta avea să-mi producă o mare suferință morală.

La finele comentariilor purtate pe teme aflate în dezbatere, în mod auster, distinsa doamnă a conchis: „*Din punct de vedere al justiției, voi românii, vă aflați încă în Evul Mediu*”. Ca să-și susțină supoziția, a adus în discuție modul cum se efectuează cercetările evenimentelor produse în decembrie 1989 și despre odiosul proces de la Târgoviște din 25 decembrie a aceluiași an.

În primul caz, ministrul justiției a încercat să ne convingă de faptul că din Norvegia se vede limpede și în mod deslușit că cercetările se desfășoară

haotic și vădit contrar normelor de drept penal și civil, că în soluționarea cazurilor sunt în joc interese politice, pe care unii procurori le și sprijină.

În cazul procesului de la Târgoviște, sub formă interogativă, aceasta căuta să afle: „*Ce cod de procedură penală aveți?*”, „*Voi nu sunteți armonizați la legislația internațională?*”, „*La voi, magistrații nu au sentimente umane?*”, „*Cum a fost posibil ca doi oameni să fie acuzați pentru fapte care nici nu au fost probate, ca apoi, să fie condamnați la moarte, fără rechizitoriu?*”, „*Cum este posibil ca apărătorul să devină acuzator?*”, „*Cum a fost posibil ca, acum, la sfârșitul sec. XX, doi oameni să fie uciși în chip mișelesc, sub privirea procurorului, fără ca aceștia să fie condamnați definitiv și chiar în timpul derulării procesului?*”, „*Și în Evul Mediu condamnatul avea drept la recurs...!*”. Apoi a încheiat: „*În domeniul justiției aveți multe de rezolvat și o să vă confrunțați cu situații foarte grele. Voi urmări ce se va întâmpla cu procurorul acuzator, dar și cu militarii ucigași din procesul de la Târgoviște*”.

Abătut și supărat, chiar revoltat de raționamentul și de supoziția doamnei ministru, gândul mi-a fost translatat la perioada la care făcea referire – Evul Mediu. Revirimentul produs brusc în ființa mea, m-a adus cu picioarele pe pamânt, eu conștientizând că în cazul Târgoviște procedura a fost incalificabilă, artificială și năucitoare, iar procurorul militar mr. Dan Voinea și judecătorul col. Gică Popa au fost demni urmași ai inchizitorului spaniol Torquemada (1420-1498). Ceilalți asistenți la proces: gen. V.A. Stănculescu, mr. Mugurel Florescu, Gelu Voican Voiculescu, Virgil Măgureanu etc. făceau parte din Inchiziție, fiecare având rol și atribuții precise, iar călăul a fost gl. V. A. Stănculescu, ajutat de trei casapi: cpt. Boieru Ionel, plt. Cârlan Dorin și serg. maj. Gheorghiu Octavian, toți membri ai unui grup de cercetare-diversiune de la Boteni.

Mascarada judiciară întâmplată în cazarma de la Târgoviște a fost copie a proceselor de tip stalinist din URSS din perioada 1937-1938 și din România anilor 1946-1955: lipsa dosarului de cercetare; acuzații false; completul de judecată stabilit din ordinul celor care hotărâseră sentința dată dinainte; apărarea transformată în urlătoarea acuzării, etc.

Un principiu de drept precizează că dreptatea poate fi stabilită numai dacă judecătorul este un bun știutor de carte, dar și un om profund cinstit.

Cei care au făcut parte din Completul de judecată și cei care au avut roluri precise în crima de la Târgoviște și în masacrul de la Otopeni nu au ținut

seama de ceea ce spunea Diderot: „*Toate concepțiile etice din lume se reduc la un singur principiu – să iubești virtutea și să te ferești de viciu*”.

Doamna ministru, probabil, se uită și acum către România, fără a constata mari schimbări în justiție și fără a avea satisfacția morală în cazul procurorului Dan Voinea, pe care, între timp, mogulii l-au înaintat la gradul de general. Distinsa doamnă nu știe că la noi justiția este organizată și funcționează după alte principii și reguli și că la noi legea este emisă, aplicată și condusă în interesul găștii și al mogulului șef.

Regret profund faptul că, în cadrul Procuraturii Militare Generale au existat și indivizi care, din păcate, au fost îmbrânciți pe funcțiile cele mai înalte ale instituției și care prin atitudinea lor servilă și josnică au acționat împotriva legii și adevărului, prejudiciind grav, în țară și peste hotare, imaginea Justiției române.

Doresc să fiu perceput de către cititori drept un om cu principii raționale și sentimente sănătoase. Am fost, sunt și voi rămâne credincios deizei: „Să crezi ceea ce spui și să spui ceea ce crezi”. Aceasta mi-a fost deviza când m-am decis să scriu cele de mai sus.

Activitatea mea de peste 30 de ani de comandant la diferite eșaloane, exercitată în unități militare aflate în diferite garnizoane ale țării, mi-a prilejuit ocazia să cunosc foarte mulți procurori militari, oameni cu probitate profesională remarcabilă. La solicitarea mea, aceștia au dat curs invitației prezentând, în fața efectivelor, adevărate lecții de drept constituțional, administrativ și civic; prin aceasta, contribuind meritoriu la menținerea în unități a ordinii și disciplinei militare, cunoașterea și aplicarea legilor și regulamentelor.

Faptul că în evenimentele din decembrie 1989, dar și după, în acțiunile desfășurate pentru restabilirea ordinii publice, efectivele Trupelor de Securitate (jandarmi) nu au recurs la folosirea armamentului și munițiilor, respectând în mod magistral prevederile Decretului nr. 367 cu privire la regimul armelor, munițiilor și a materialelor explozibile, denotă înaltul grad de pregătire militară și legislativă a acestora, la care procurorii militari și-au adus o contribuție esențială.

Maculatura la care am făcut referire reprezintă o lucrare tipică de manipulare psihologică a maselor pentru denaturarea faptelor și evenimentelor, pentru discriminarea instituțiilor și persoanelor și pentru ascunderea

adevărului, iar autorul ei, un slujbaș slugarnic, un mercenar, unul care, pentru a-și satisface unele interese personale și de grup, și-a încovoiat coloana vertebrală precum a milogului aflat la poarta cimitirului – rușine.

Era să omit un lucru esențial. Individul, după ce i s-a dat brânci din procuratura militară, s-a cuibărit, unde credeți? În avocatură, acolo unde, așa cum chiar el spune – se plătește regește. A uitat să spună: și unde se minte îndrăcit și fără scrupule.

Autorul maculaturii este lovit și de sindromul Securității. Boală grea, greu vindecabilă nu doar pentru generalul magistrat Ioan Dan.

Gl. bg. (r) Vasile Mihalache

Falsificarea istoriei și unele aspecte ridicole ale ei (I)

Științele, în general, au această calitate deosebită de a crea referințe. În particular, Știința istoriei, prin permanenta căutare a adevărului istoric, are calitatea de a expune indirect impostura în privința trecutului și situațiile ridicole în care se așează falsificatorii istoriei. Abordarea evenimentelor din perioada 14 decembrie 1989 – 20 mai 1990 din România, care, din punctul de vedere al Științei istoriei, prin opera de cercetare a Istoriei recente, au constituit un proces revoluționar complex și suficient de bine definit în toate componentele sale, nu se poate sustrage contestării, mai ales din partea personajelor implicate într-o situație care a cunoscut pierderi umane și materiale. Este normal din punct de vedere subiectiv, mai ales că cercetările și expunerea izvoarelor în domeniul Istoriei recente din Știința istoriei are dezavantajul de a fi contemporană cu activitatea Justiției, atunci când aceasta este activă. Criteriul obiectivității în cercetarea istorică are însă menirea de a-l arăta și pe „regele gol”, uneori în forme atinse de umor.

Una dintre problemele metodologice și de fond ale cercetării evenimentelor recente istoric este depistarea construcției voite de izvoare principale (documente) și a izvoarelor secundare (mărturii), acestea din urmă fiind cele mai expuse falsului. Voi analiza pe rând câteva reacții la volumul IV (partea I și II) din tratatul „*Istoria loviturilor de stat în România*”, operă cu caracter profesionist, nelipsită de slăbiciuni, dar cel puțin inaugurală pentru studiul istoric asupra evenimentelor decisive din perioada revoluționară enunțată. Fac de la început precizarea că lucrarea nu susține nicăieri teza „loviturii de stat în locul revoluției”, care este o diversiune la realitatea demonstrată a existenței unei lovituri militare, ca secvență din interiorul procesului revoluționar. Întrebarea obsesivă: „Revoluție sau lovitură de stat?” aparține ignoranților, acelor care nu pot face distincția între cercetarea istorică și jurnalism, între critica izvoarelor și diferite opinii, păreri și bazaconii emise neîntrerupt de tot felul de amatori politici. Exploatarea diversionistă a acestei întrebări sub forma: „Stoenescu zice că a fost lovitură de stat, nu revoluție”, nu este o treabă de amatori, ci o acțiune deliberată a unor diversioniști ideologici

exersați. De ce ideologi? Pentru că proiecțiile lor slujesc o ideologie, falsă ca și așa-zisa lor legitimitate, ideologia “revoluției spontane”. Așa ceva nu există în Știința istorică; dimpotrivă, este o teză ridicolă.

*

A fost publicată în 2010 o lucrare polemică, fără caracter științific, semnată de Ion Iliescu și intitulată *După 20 de ani. 1989 – an de cotitură în istoria națională și în viața internațională* (Ed. Semne, București, 2010). Fondul acestei lucrări este ideologic, nu prin faptul imediat că este semnată de un om politic – personalitate care are viziuni politice, opinii și stereotipii inerente – ci prin faptul că ideologul Ion Iliescu nu apără doar teze politice; el se apără de realitatea a două situații concrete din decembrie 1989: lipsa de legitimitate și responsabilitatea, cel puțin politică, pentru moartea a aproape 1000 de oameni.

Cartea se deschide cu un enunț generos: „*A pune studiul și prezentarea revoluției din decembrie pe o temelie serioasă, bazată pe adevăr și pe o documentare cât mai completă este o datorie națională*” (p. 9), problema enunțului fiind aceea că n-are conținut, că lucrarea nu are nicio legătură cu el. Este o lozincă aruncată în aer, ca să dea credibilitate și „seriozitate” adunăturii de cuvântări teziste, de mărturii controversate și de documente selectate și prezentate diversionist din interiorul copertiilor. Cartea este, în fața analizei critice, un expozeu al mărturiei ideologice a lui Ion Iliescu despre evenimentele din decembrie 1989, nimic mai mult. Tocmai Știința istoriei, prin metodologia sa, identifică amatorismul.

Problema lipsei de credibilitate a unor astfel de texte ideologice amatoristice este absența coerenței compoziționale, venite în primul rând din incapacitatea de a controla informația istorică și de a percepe și analiza dezvoltarea cauzală și temporală a evenimentului. În al doilea rând, scopul precis al unor astfel de lucrări este acela de a compune sau întreține o legendă, o poveste imaginară, o mistificare, de cele mai multe ori din interes politic, ceea ce încalcă o lege a Științei istorice: să nu emiți o teză și apoi să o susții în lucrarea ta pentru a demonstra că ai dreptate. Principiul metodologic al istoriografiei spune invers: nu ai voie să slujești o teză, ci să îți conduci cercetarea independent de sentimente și opinii, în mod obiectiv, detașat de interese, până ajungi la sfârșit la concluzia pe care o expui documentat cititorului, atunci când poți, prin profesionalismul tău, să-l convingi asupra

adevărului istoric. Sau, dimpotrivă, prin lipsă de profesionalism, să eșuezi. Am menționat aici elemente de metodologie istorică, deși sunt aride și aparent neinteresante, tocmai pentru a se înțelege că nu opiniile subiective ale lui Ion Iliescu reprezintă cazul mistificării – este liber să lanseze orice opinie –, ci folosirea lor ca mărturie „profesionistă”, „serioasă” de istorie.

Ion Iliescu nu cunoaște, de exemplu, că „Mărturia ideologică” este o categorie a izvorului istoric secundar prin care personajul istoric implicat într-un eveniment dorește să sublinieze angajamentul său în eveniment **din motivații politice și cauze doctrinare**, la care se adaugă, de foarte multe ori, cauza publică; niciodată nu va recunoaște că a avut motivații personale, animozități și sentimente de răzbunare, dorința de putere. Ion Iliescu nu cunoaște nici faptul că în istoriografia mondială situațiile acestea sunt bine identificate și analizate și că din ele se formează texte de enciclopedii, afirmații din opere de istorie, subiecte de seminar și de cursuri universitare. Este motivul pentru care Ion Iliescu nu înțelege de ce toate, dar absolut toate textele importante ale universităților din Occident, ale Enciclopediilor și operelor profesioniștilor de Istorie recentă îl prezintă ca „vechi lider comunist”, nu ca revoluționar, democrat sau opozant, iar evenimentul este considerat o „lovitură de stat”. Iată câteva exemple traduse la noi:

Marea Enciclopedie de Istorie Universală a Italiei: „1989. Revoltă militară și populară împotriva dictaturii lui Ceaușescu și a familiei sale; dictatorul și soția sa sunt executați. Vine la putere I. Iliescu, *fost reprezentant al regimului comunist*, după ce se *autoimpune* la conducerea Frontului Salvării Naționale”¹.

O istorie a lumii moderne (1920-2000) a lui Paul Johnson face afirmația că „schimbarea din România, ca și cea din Bulgaria, s-au dovedit a fi mai mult de persoane decât de regim; în ambele țări vechea nomenclatură comunistă și-a păstrat puterea politică și militară, și-a schimbat titulatura și numele partidelor, a recâștigat controlul asupra posturilor de radio și televiziune și a ziarelor, și a înscenat «alegeri», în cursul lui 1990, care au menținut-o la putere”².

Potrivit **Tratatului de politologie al Universității din Paris**, întocmit de somități ale politologiei franceze și ruse – Dominique Colas, Anne Gazier, Georges Mink, Jean-Christophe Romer, Anatoli Vichnevski, Gérard Wild –, ceea ce învață studenții din întreaga lume despre evenimentele din România nu mai lasă loc de

¹ *Enciclopedie de Istorie Universală*, Ed. De Agostini și All, București, 2003, p. 1112.

² Paul Johnson, *O istorie a lumii moderne*, Ed. Humanitas, București, 2005, p. 736.

comentarii: „...regimul Ceașescu a fost răsturnat printr-o lovitură de stat condusă de comuniști, care n-au părăsit puterea decât în 1996, pentru a reveni în 2000 cu președintele Iliescu”³.

Ceea ce scrie **Dicționarul Oxford de Istorie Universală Contemporană** este devastator: „Iliescu a stabilizat noul regim, confirmat în urma alegerilor din mai 1990 cu o majoritate zdrobitoare de voturi, ceea ce a minimalizat ruptura cu regimul Ceașescu. Aparatul birocratic și administrația au rămas în mare măsură neschimbate și a continuat discriminarea împotriva minorităților naționale. Fosta poliție secretă a continuat să funcționeze în calitate de securitate a statului. În 1990 președintele Iliescu a chemat de trei ori mineri la București pentru a pune capăt cu brutalitate demonstrațiilor studențești și ale opoziției”⁴.

Pentru a nu mai insista asupra problemelor de metodologie a Științei istorice, voi menționa doar că Istoriografia italiană, de exemplu, studiază astfel de mărturii și lucrări ca ale lui Ion Iliescu în mod curent. Profesorul de istoriografie Marcelo Mustè, de la Universitatea „La Sapienza” din Roma, demontează toate metodele cunoscute de falsificare a informației istorice prin mărturii subiective, inclusiv ideologice, pentru a-l înarma pe studentul la istorie, pe cercetător și pe cititor cu protecția împotriva falsului istoric. Marele istoric Federico Chabod a identificat cu decenii în urmă mai multe categorii de motive pentru care s-au produs falsificări de izvoare istorice. Una dintre ele este: „*Finalitatea politică, din dorința de a susține o anumită teză politică, pentru a scoate în evidență sau, dimpotrivă, pentru a discredita un personaj sau un fapt anume*” (Federico Chabod, *Lezioni di metodo storico*, Ed. Laterza, Roma-Bari, 2000, pp. 88-90). Dificultatea cea mai mare cu care se confruntă istoricul de Istorie recentă este totuși capacitatea de disimulare a personalității istorice. Istoricul se află de multe ori în fața unui om care dorește să scoată în evidență anumite informații, să le ascundă pe altele sau să încredințeze informații cu caracter confidențial, cu cererea expresă ca acestea să nu ajungă la public. Acest ultim fapt este în contradicție totală cu scopurile istoriei. Nu odată, în cazul unor clase politice lipsite de experiență și a unor politicieni improvizați, istoricul se poate întâlni frecvent cu negarea declarațiilor făcute anterior și cu distorsionarea informațiilor furnizate, pentru a se proteja de

³ Dominique Colas (coordonator), *L'Europe post-communiste*, Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 2002.

⁴ Oxford. *Dicționar de Istorie Universală Contemporană de la 1900 până azi*, Vol. II, Ed. Oxford University Press/All, Oxford, București, 2005, p. 328.

consecințe pe care nu le-au intuit (J.-B. Duroselle, *L'Europe de 1815 à nos jours. Vie politique et relations internationales*, Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 1964, p. 12).

Așa cum arătam, amestecătura de texte din cartea semnată de Ion Iliescu își dezvăluie improvizația și mai ales inconsistența tezei ideologice. Ele ating acel aspect indirect al amatorismului: ridicolul situației. Situația cea mai penibilă este atunci când crezi că aduci argumente pentru „prezentarea revoluției din decembrie pe o temelie serioasă, bazată pe adevăr și pe o documentare cât mai completă”, iar teza pe care o susții este contrazisă de documente și mărturii cuprinse în aceeași lucrare. Voi lua doar câteva exemple. La un moment dat, Ion Iliescu afirmă că la Timișoara „*Armata s-a solidarizat cu populația și, pe 20 decembrie 1989, Timișoara s-a proclamat oraș liber*”. Din frază lipsește înadins partea care nu-i convine lui Ion Iliescu: pe 20 decembrie 1989, Timișoara s-a proclamat oraș liber *de comunism*. Apoi, este contrazis chiar de liderul revoltei de la Timișoara: **Lorin Fortuna**: „*Nu este adevărat! Conducerea Armatei a stat unde a stat. Conducătorii de plutoane și unul de tancuri, care au fost pur și simplu înconjurați, aceia au pactizat cu populația. Dar, până s-a anunțat fuga lui Ceaușescu nu am avut adevărul lor. La început a fost doar un gest individual*” (p. 36). De ce este veridică afirmația revoluționarului: pentru că Armata se afla și acționa sub ordin, generalul Gușă a decis cum să acționeze ea atunci (există ordinele, comunicațiile, le-am publicat), așa cum hotărâse și în noaptea precedentă de a scoate tancurile din mulțime, trecând peste ea! La București a fost la fel: ordinul de foc împotriva oamenilor, dat de generalul Vasile Milea în dimineața de 22 decembrie, era încă activ: Așa cum arată Registrul de note al Comandantului Armatei 1 (document istoric, nu poveste), la ora 06.20 se raportează că „*în urmă cu 20 min. s-a deschis focul la podul Vitan-Bîrzești*”, iar „*manifestanții se adună la crematoriu*”. Grupul de la Piața Chibrit (aprox. 1500 de oameni) este semnalat în deplasare spre Centru. La 07.45, generalul Milea ordonă deplasarea unor forțe ale Regimentului 1 Mecanizat, formate din **tancuri și trupe de infanterie**, spre întreprinderea Turbomecanica, unde se concentrase o mulțime agitată în față, pe bulevardul Armata poporului. Sigur, deschiderea focului la Vitan-Bârzești și trimiterea tancurilor la Turbomecanica erau gesturi de solidarizare” a Armatei cu manifestanții. Ridicol!

Altă afirmație falsă: mitingul din 21 decembrie 1989 „s-a transformat într-o mișcare de protest împotriva dictaturii” (p.16), afirmație care are menirea de a ocoli, de a ascunde faptul că mitingul a fost sabotat profesionist, că mărturiile participanților la el, oamenii obișnuiți, unii participanți ulteriori ca revoluționari, dar și persoane implicate în acțiune au făcut deja mărturii asupra situației. Iată un detaliu din mărturia revoluționarului Daniel Păcuraru (cel care a smuls drapelul de pe acoperișul CC, a distrus lozinca și apoi a participat la formarea primului Comitet revoluționar din sediu):

DP: Da. În părculețul acela s-a format un gard viu de oameni căzuți la pământ. În acel gard viu erau și colegi, colege de-ale noastre ... îi trăgeam de mâini, de picioare. Acolo era căzut și directorul nostru, un tip dur, Stăncescu, care striga de jos: „Eu sunt directorul, nu mă călcați”. În momentul în care noi încercam să-i scoatem pe ai noștri din mormanul ăla, am auzit clar un cuvânt în rusește.

AMS: O să vi se spună că în momentele acelea de tulburare puteați să auziți orice.

DP: Nu, eu am rămas lucid, pentru că eu am fugit liber, fără să fiu călcat în picioare și văzusem și directorul ăla pe jos... mie îmi venea să râd. Am auzit clar strigându-se în rusește, cum să vă spun, ca la meci... hai, pe ei! Nu vorbesc rusește, dar este imposibil să nu recunoști așa ceva.

AMS: V-ați uitat să vedeți cine strigă?

DP: Da. Erau doi tipi, unul lângă altul. Erau în apropiere. Unul dintre ei, n-am uitat, unul dintre ei semăna cu campionul ucrainean la categoria grea... cum îl cheamă?

În legătură cu implicarea la mitingul din 21 decembrie, colonelul Andrei Păsăreanu, care recunoaște într-o lucrare proprie că a contactat serviciile sovietice în vederea acțiunii (pp. 238-243), a precizat: „*Mitingul am căutat să-l boicotăm, să creăm acolo debandadă. Am avut echipe de 3-5 oameni cu misiunea de a crea bătăi și țipete, să urle și să creeze debandadă. Atunci am constatat că nu sunem numai noi, că mai sunt și alții. Era vorba de folosirea unei tehnici de vârf pe care o dețineau numai americanii*”. Andrei Păsăreanu aduce mai multe amănunte: „*S-au organizat echipe formate din 3-5 bărbați care să pătrundă în rândul participanților la miting și în momentul începerii mitingului să provoace scandal și dezordine, simulând bătăi între ei, angrenând și alte persoane din jur, să se împingă, să cadă, să strige, să fluiera, producând debandadă, iritând și agitând mulțimea și determinând-o să nu asculte cuvântarea lui Ceaușescu (...) Cele 3 echipe au intrat prin partea de Nord – Calea Victoriei, Atenee Palace, restaurant Cina – și au ieșit prin zona*

*Biserica Bucur (probabil Crețulescu n.a.), Romarta. Pentru a mări panica și dezordinea s-au folosit și câteva «pocnitori» confecționate artizanal ca cele folosite de revelion»⁵. În final, Andrei Păsăreanu nu poate evita subiectul: „...boicotarea mitingului s-a făcut prin suprapunerea unor acțiuni de destabilizare ce făceau parte din planul general de înlăturare a regimului de dictatură condus de Ceaușescu»⁶. Sigur, nu va găsi nimeni astfel de mărturii în cartea lui Ion Iliescu, cum nu vom găsi nici cauzele imediate ale „revoltei muncitorilor de pe platformele industriale ale Capitalei” (p. 16), din dimineața de 22 decembrie 1989: anunțul „Europei Libere” că la Timișoara au fost masacrați 4500 de oameni, că la București a fost un alt masacru (s-a vehiculat cifra de 10.000 de morți) la Universitate sau faptul că, cel puțin în două cazuri bine documentate, muncitorii de la „23 august” – ale căror Gărzi patriotice tocmai participaseră la represiunea de la Universitate! – au fost mobilizați de revoluționarul Dan Iosif, unul dintre purtătorii informației false cu 10.000 de morți, iar muncitorii de la Uzinele „Grivița” au fost mobilizați de revoluționarul Sergiu Nicolaescu, așa cum a descris chiar el în detaliu – atât lipsa de reacție a muncitorilor, cât și intervenția lui. Despre ședințele de „înfierarea acțiunilor huliganice” ținute în toate întreprinderile, și la Timișoara, și la București, la care au participat **toți** muncitorii „revoltați”, nu?, ce să mai vorbim!*

Ridicolul tezei susținute de Ion Iliescu în carte continuă cu alte mărturii. Gl. Kemenici declară: „Acum pot spune că pe data de 22 decembrie, la ora 18.30, Ceaușescu nu a mai reprezentat nimic pentru România, după ce a intrat în cazarmă” (p. 33). Interesant! Cum explicăm 924 de morți după ce „Ceaușescu nu a mai reprezentat nimic pentru România, după ce a intrat în cazarmă”? De ce a fost asasinat Ceaușescu, dacă nu mai reprezenta nimic? Răspunde sincer Gelu Voican Voiculescu: „În sfârșit, până la urmă, s-a găsit soluția procesului, care era **o execuție** într-o formă cât de cât legală. Un jurist i-a spus că dânsul (Ion Iliescu) în calitate de șef al statului, încă din noaptea de 22, când citise acel comunicat pe care se afla nominalizat pe ultima poziție, dar de facto **fîind acceptat de noi toți în mod tacit ca șef al CFSN**, are acest drept” (p. 37). Cum adică execuție, cum adică acceptat de noi toți? Care noi

⁵ Andrei Păsăreanu, *Demers către adevăr. România decembrie 1989 – o altă analiză a evenimentelor*, Ed. Speteanu, București, 2008, p. 79.

⁶ *Ibidem*, p. 78.

toți? Lucrarea nu precizează că „noi toți” erau toți reprezentanții ministerelor de forță: MApN, Minister de Interne, Justiție, Procuratură și Departamentul Securității Statului la întâlnirea de la sediul MApN de la ora 16.00 din data de 22 decembrie 1989, unde Ion Iliescu a fost desemnat de aceștia drept succesor al lui Nicolae Ceaușescu. Ora 16.00, nu ora 22.00, când Ion Iliescu a citit la Televiziune un comunicat lipsit de valoare juridică. Până la el mai fuseseră cel puțin patru Programe revoluționare... Nu mai insist.

Mai departe, Ion Iliescu respinge teza implicării străine, mai ales sovietice, dar tot în mod diversionist, pentru că el transformă termenul „implicare”, folosit și demonstrat de mine, în „acțiune decisivă”, „Revoluția făcută de servicii”, „revoluția făcută de KGB și GRU” și alte diversiuni pe care nu le-am afirmat niciodată, dar Ion Iliescu o face pentru a ocoli și ascunde elementele importante ale „implicării”. De aceea, ridicolul din lucrarea dumasiană „După 20 de ani...” intervine aproape imediat, ca o fatalitate. Contraamiralul Ștefan Dinu, șef al DIA în decembrie 1989, adică nu oricine și nu oricare autor de opinii, contrazice tot ce spune Iliescu: URSS a folosit în România „*unități de cercetare-diversiune în dispozitivul inamic*” și „*La noi s-a întâmplat următorul fapt, pe care noi nu vrem să-l înțelegem sau, din ignoranță, refuzăm să-l înțelegem: ei nu au venit cu alte misiuni decât să ridice populația la răscoală. Populație care era, într-adevăr, ajunsă la punctul de fierbere, la punctul exploziv*” (p. 91). Hai nu mă-nnebuni! S-a dus și cu teza „revoluției spontane”, iar misiunea lor cică nu s-a oprit: „*După 22, după fuga familiei Ceaușescu, ați văzut că a fost o pauză până la ora 19. A fost perioada când s-au revizuit misiunile pentru o nouă situație. Care era situația următoare? Era alegerea noii conduceri. Și sigur că erau interesați să aleagă o conducere care să fie acceptată de toată lumea pe plan internațional*”. Îți vine să te contorsionezi, după o astfel de mărturie prezentă – foarte corect, liber – în chiar cartea ta. Ridicolul situației este să-l citezi la „proces” pe un martor al apărării, și acesta să te acuze (nicio legătură cu „avocatul” lui Ceaușescu de la proces). Să ne înțelegem: astfel de informații trebuie supuse criticii izvoarelor, analizei, și i se pot aduce contraargumente, dar acestea, dacă vrem „adevărul” și „seriozitate”, trebuie să fie tot profesioniste, tot probe. Ion Iliescu răspunde: „*Fără a contesta prezența, întotdeauna acolo unde au loc tensiuni și stări conflictuale, a serviciilor de*

*spionaj, este însă **exagerat** și lipsit de temei să se **atribuie** acestora înfăptuirea unor **transformări** de o asemenea amploare*” (p. 150). Limbaj tipic diversionist, care ocolește esența subiectului și deviază tema de la problematica ei, și tocmai de aceea am subliniat cuvintele cheie: 1. Ion Iliescu folosește cuvântul „prezența” serviciilor de spionaj, adică numai prezența, ca observatori, ca să poată informa, dar afirmația contraamiralului Dinu este cu totul contrară: misiunea lor a fost să ridice populația la revoltă. Cum? Prin „prezență”. Dacă nu râdeți la chestia asta, iertați-mă, aveți probleme medicale; 2. Faptul că serviciilor de spionaj li se „atribuie” înfăptuirea unor „transformări de o asemenea amploare” este o altă diversiune, pentru că atât în ce mă privește, cât și în cazul prof. Virgil Măgureanu, care s-a pronunțat asupra situației, nu a fost vorba niciodată de ideea că „serviciile” au făcut „revoluția”, că ele au produs transformările. Transformările au fost produse de deciziile lui Mihail Gorbaciov și ale partenerilor săi occidentali, care au fost decizii politice de rang internațional și de valoare istorică. Serviciile secrete sunt organisme executive, lucru pe care Ion Iliescu îl știe foarte bine, încă din perioada când, în calitate de lider județean comunist, conducea o structură locală a Securității.

De altfel, o scenă la fel de ridicolă este cea în care Ion Iliescu ne prezintă felul în care îl urmărea Ceaușescu prin intermediul Securității: „*La Timișoara, inspectorul șef de la Interne, Viorel Tăurescu, a ținut să mă avertizeze, încă din primul an, în mod confidențial: «Fii atent: ești urmărit, pas cu pas. Ai microfoane în casă, la birou și ești supravegheat pentru fiecare întâlnire pe care o ai; dar nu o facem noi, cei de aici, de la județ. Aceștia de la centru au o unitate specială care te supraveghează»*” (p. 47). În urma acțiunii criminale a Securității, supravegheatul este avansat în ierarhia politică și numit prim-secretar la Iași. Hai că e tare! În continuare, parcă înadins, răspunsurile la tezele ideologice ale lui Ion Iliescu se găsesc chiar în carte. Mărturia lui Sergiu Nicolaescu, președinte al Comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989, arată astfel: prin Ordinul 39 de la ora 13.30 al gen. Stănculescu „*armata îl părăsește pe Ceaușescu, care câteva ore mai târziu era prizonier la Târgoviște*” și mai și întărește cerințele teoretice ale lui Ion Iliescu: „*Toate acestea sunt fapte. Fapte dovedite*” (p. 59). Or fi fapte constatate pe bază de **documente** și **mărturii sub jurământ** la Comisia senatorială pe care a

condus-o? Păi, cum se numește părăsirea șefului statului de către Armată sau ținerea lui prizonier de către Armată într-o unitate militară? Cozonac de stat?

Cineva a încercat să-l ajute pe dl. Ion Iliescu și i-a șoptit că trebuie să pună niște documente în carte, ca să dea credibilitate, adică, vezi doamne, teoriile politice (leniniste) pe care le tot propag eu aici se sprijină pe probe. Dimpotrivă, Anexa documentară a cărții (D) este o catastrofă metodologică și încă un act ridicol. Organizată neprofesionist, în mod dogmatic selectiv – ceea ce este interzis de Știința istoriei -, Anexa documentară este compusă din documente care convin, dar fără ca cineva să-și dea seama că unele chiar nu convin. Lipsește proclamația FSN de la Iași din 14 decembrie (FSN înainte de FSN!?), lipsesc decretele din Monitorul Oficial, acte cu caracter legislativ, juridice, Proclamația Frontului Democratic Român de la Timișoara din 20/21 decembrie 1989 este așezată după Comunicatul către țară din 22 decembrie (în matematica doctrinei leniniste a „*revoluției spontane*” 21 vine după 22), apoi cele 10 puncte considerate „*idealurile revoluției din decembrie 1989*” conțin punctul 9: „*Vom respecta angajamentele internaționale ale României și, în primul rând, cele privitoare la Tratatul de la Varșovia*” (p. 261) – cât de credibil este acest „ideal” al revoluției în fața românilor? -, ca să nu mergem mai departe de (Doc 5.) Hotărârea CFSN: „*CFSN constituit prin voința poporului român la 22 decembrie 1989*” (p. 266), cu toate că mai devreme, cum am văzut, Gelu Voican spunea altceva: „*de facto fiind acceptat de noi toți în mod tacit ca șef al CFSN*”, și în sfârșit Comunicatul (doc. 6) tot de la p. 266 care anunța în ziua de 26 decembrie 1989 că „*continuă acțiunile teoretice ale unor elemente izolate*”, deși, după 20 de ani, dnul Ion Iliescu ne spune că, în urma executării lui Ceaușescu la 25 decembrie, *acțiunile teroriste au încetat, asta fiind și motivul pentru care l-au omorât.*

Vine apoi replica la mărturiile lui Virgil Măgureanu din cartea *De la regimul comunist la regimul Iliescu*. Nu voi insista, pentru că ar trebui să pun sutele de pagini de mărturii ale lui Virgil Măgureanu lângă replicile iritate ale d-lui Iliescu. Textul polemic dezvăluie caracterul doctrinar politic al pozițiilor lui Iliescu: „*Stoenescu, ideolog al dreptei, în calitate de membru fondator și lider al UFD*”, adică eu am scris volumele despre Revoluție „din poziția doctrinară de dreapta”, nu din calitatea de istoric. Problema cărții de interviuri cu Virgil Măgureanu este una singură: ideologul dreptei (adică eu) l-a „păcălit”

pe ideologul lui Ion Iliescu, profesorul și mentorul său, Virgil Măgureanu, inocentul șef al SRI numit de Ion Iliescu, profesorul universitar naiv de sociologie și autor-poet de cărți de specialitate, care „se cuplează fără rețineri la toate insinuările și textele pretins teoretice ale protagonistului unei veritabile campanii de contestare a revoluției din decembrie” (p. 148). Dom’ne, nu știam că sunt atât de bun! Apoi, sigur, ideologul dreptei, are obsesii. Om politic versat și intelectual incontestabil, Ion Iliescu se face că nu înțelege, alege disparat câteva afirmații din interviurile dlui Măgureanu și zice că răspunde la ele: la mărturia fundamentală a lui Măgureanu despre implicarea Cancelariilor europene în debarcarea lui Ceaușescu, care este de ordinul evidenței, nu mai trebuie „demonstrată” de istoric, el răspunde cu... un citat din poetul Evgheni Evtușenko. Ce vrei: *nostalghia*, *nostralghia*! Mai dau un citat, pentru că este semnificativ la procedeul diversiunii: „*Poziția lor (adică a ideologului de dreapta și a ideologului lui, n.a.) de contestare a caracterului profund popular al revoltei declanșate de timișoreni este de-a dreptul jignitoare și capătă un caracter denigrator, antinațional*” (p. 150).

Să nu vă mirați: nu există nicăieri, nici acolo, nici în altă carte de-a mea așa ceva; este o invenție menită să impresioneze, să acuze pe cei care îi pun întrebările cele mai grele în față. Nu explică, tocmai el, martorul ideologic, ce se înțelege prin „caracterul profund popular”. Răspund eu: este teza „revoluției spontane”, a „istoriei făcute de masele în mișcare și care ridică pe reprezentanții ei legitimi, partidul bolșevicilor, la puterea politică” (V. I. Lenin), singura care poate susține, debil și ridicol, un singur lucru: „emanația”. Fără „caracterul popular”, Ion Iliescu nu are cum să explice practic, nu ideologic, felul în care „voința poporului” (doc.5) l-a pus la conducerea statului. Unde mai pui că revoluționarii spun cu totul altceva, că ar fi dat „o lovitură de stat”. Ai naibii antinaționali! Disimilarea tezistă, bălălia propagandistică, și să nu uităm că Ion Iliescu a fost șeful ei în regimul comunist, și tentativele disperate de a decredibiliza și compromite opera de cercetare care dezvăluie falsul nu poate evita actul obiectiv al cunoașterii. Ion Iliescu, în calitate de personaj istoric, are în realitate două probleme grele, grele de tot. Deși a afirmat în repetate rânduri că „și-a asumat răspunderea” pentru preluarea puterii și conducerea țării în seara de 22 decembrie 1989, au urmat două situații istorice grave: (1) Au murit aproape 1000 de oameni nevinovați și

(2) În timpul responsabilității lui și a calității lui de șef al CFSN, putere provizorie instalată – cum afirmă Gelu Voican în cartea dlui Iliescu: *„în calitate de șef al statului, încă din noaptea de 22, când citise acel comunicat pe care se afla nominalizat pe ultima poziție, dar de facto fiind acceptat de noi toți în mod tacit ca șef al CFSN”* – s-a cerut oficial intervenția unor trupe străine în România. Ambele sunt infracțiuni aflate în Codul Penal și nemodificate de timpul istoric, deși în decembrie s-au produs „transformări de o asemenea amploare”.

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

O Lege strâmbă: OUG NR. 24/2008

Nu ne propunem o analiză în termeni juridici a textului acestui act normativ și nici o istorie a instituției – respectiv CNSAS – care practic sucombuse, dar pe care această ordonanță a readus-o la viață, ci ne vom rezuma la o trecere în revistă a unor argumente de bun simț (în sens de „common sense”), a unor raționamente făcute de pe poziția unei persoane mai puțin avizate în problematica deconspirării fostei Securități.

O fugitivă privire retrospectivă ne arată că, la cucerirea puterii, fiecare nou regim, fiecare nou conducător și-a creat legi pe măsura concepțiilor proprii și, simultan, instituții de forță menite să aplice legile cu caracter represiv. Alegând un exemplu doar pentru sonoritatea sa aparte, pentru rezonanța sa în mentalul colectiv, putem afirma că așa a dispărut Ohrana țaristă și a apărut CEKA lui Felix Edmundovici Dzerdjinski.

Legile cu caracter represiv au fost și sunt întodeauna îndreptate împotriva cuiva: obiectivul avut în vizor a putut fi „dușmanul de clasă”, o anumită minoritate etnică (legile rasiale de la Nürnberg), adepții unei credințe religioase ori politice etc.

Pentru a pregăti și susține lupta pentru combaterea acestui „inamic” se alcătuiește un complex eșafodaj propagandistic, menit să justifice necesitatea respectivelor măsuri cu caracter represiv. Trezirea senzației de frică în rândul populației joacă în acest efort propagandistic un rol esențial.

Acceptând aceste adevăruri simple, putem afirma că apariția legii privind CNSAS nu constituie un lucru extraordinar, drumul urmat fiind unul tipic: stabilirea unui dușman, alimentarea propagandei, trecerea la măsuri represive.

ÎNTREBAREA NUMĂRUL 1: CINE ESTE „INAMICUL”?

Revoluțiile socialiste și-au îndreptat ascuțișul armelor juridice și instituționale împotriva claselor avute, împotriva celor care, deținând puterea economică, puteau influența evoluția politică, se puteau opune schimbărilor preconizate de aceste revoluții.

Legile naziste adoptate în 1935 în Germania au avut drept țintă populația de origine evreiască, vizând înlăturarea acesteia din viața economică,

științifică, artistică a țării, ca un prim pas pentru a se trece mai apoi la „soluția finală”, respectiv exterminarea fizică a acestei populații.

Reglementările legale din țara noastră cunoscute sub denumirea de OUG 24/2008, aprobată prin Legea 293/2008, au avut ca obiectiv instituția Securității.

Deposdarea forțată a unor categorii sociale de bunurile aflate în proprietate (naționalizări, confiscări, cote obligatorii etc.) în contextul revoluțiilor socialiste crea maselor largi, sărace, speranța unei vieți mai bune. „Răul” era reprezentat de cei care dețineau în proprietate individuală mijloace de producție, instituții bancare, pământ etc.

Legile rasiale naziste induceau amăgirea unei purificări a societății. (Una dintre cele trei legi rasiale adoptate în 1935 chiar se intitula *Blutschutzgesetz* – „Legea pentru apărarea sângelui”). „Răul” în acest caz era reprezentat de nearieni, de populația evreiască.

Reglementările vizând așa-zisa demascare a Securității apelează la spiritul immanent de dreptate, de justiție. „Răul” este instituția Securității.

Cum de s-a ajuns ca pentru toate aspectele negative care, indiscutabil, existau în societatea românească în anul 1989 să fie descoperit, să fie selecționat, să fie sancționat acest vinovat unic?

Răspunsul este departe de a fi simplu. Cu toate acestea, se poate afirma că analizele efectuate de-a lungul a 24 de ani de către persoane competente în materie – politologi, sociologi, jurnaliști de investigație – converg către aceeași concluzie: teoria „vinovatului unic” este simplistă și simplificatoare. Este simplistă întrucât este evident pentru oricine că o instituție singură nu poate fi responsabilă pentru toate erorile unui regim, pentru toate racilele unei societăți. Fiind simplificatoare, ea poate fi însă ușor acceptată, digerată și urmată.

Din aceasta se desprinde o concluzie clară: a avut loc o manipulare amplă, concepută și dirijată de profesioniști, o deturnare a opțiunilor și aspirațiilor populare. Această manipulare a reușit cu succes întrucât ea convenea tuturor celorlalte componente ale ansamblului social care aveau partea lor de vină în susținerea vechiului regim: aparat de partid, foruri legiuitoare, Justiție, Armată etc. Arătând cu degetul către un așa-zis vinovat, ele se puteau deroba de răspundere în fața Istoriei.

Acuzând, ele își clădeau un paravan de protecție.

Mergând mai departe pe linia evidențierii unor asemănări și deosebiri cu situații de aceeași natură din trecut în scopul de a înțelege mai bine realitatea anilor pe care i-am trăit, se impune a fi relevat și un alt aspect.

La instaurarea regimului comunist, foștii ofițeri SSI sau din Siguranța Statului nu au avut o viață câtuși de puțin ușoară. Unii dintre ei au ajuns în închisori, au avut domiciliu obligatoriu, au fost anchetați periodic, urmăriți informativ etc.

Dar nu au fost singurii care au împărțit această soartă. Aceeași cale au urmat-o nu doar ei, ci și principalii politicieni, conducătorii partidelor politice altele decât cel comunist, ziariștii de frunte, diplomații, mulți generali și ofițeri superiori ai Armatei române etc. Niciuna dintre categoriile reprimare nu a fost în postura de vinovat unic.

Să ne amintim că, la schimbarea de regim de după război, un ziarist de frunte, precum Pamfil Șeicaru, a fost condamnat la moarte pentru articolele sale anticomuniste și antisovietice. La schimbarea de regim din 1989 aprigul susținător al stalinismului în presa română – Silviu Brucan – a devenit unul dintre cei mai importanți lideri politici ai țării, extrem de influent în stabilirea direcției de mișcare a noului stat românesc.

Să ne mai amintim și de faptul că ani mulți după 1945 copiii provenind din familii mai avute erau considerați ca având „origine nesănătoasă” și lor li se limita dreptul de a accede în învățământul superior, de a ocupa funcții pe măsura pregătirii lor în cazul în care absolviseră deja studiile superioare. Spre deosebire de aceasta, după 1989 fii ai unor generali sovietici, fii sau gineri ai unor lideri comuniști din primul eșalon au ocupat poziții de frunte în aparatul de stat, în sistemul de propagandă anticomunistă. Volodea Tismăneanu sau Horia Patapievici, ai căror tați fuseseră înhămați la carul sovietic care răspândise comunismul în Europa, s-au cocoțat în postura de mentori spirituali ai noii societăți românești.

Departa de noi intenția de a sugera că ar fi trebuit ca și după 1989 să se fi răspuns cu aceeași monedă. Nu! Ceea ce trebuie subliniat este faptul că teoria „vinovatului unic” este o aberație. A crea norme legale împotriva acestei unice categorii profesionale – ofițerii de Securitate – este o greșeală care se impune a fi îndreptată.

ÎNTREBAREA NUMĂRUL 2: ACTIVITATEA DE INFORMAȚII ESTE UN „PĂCAT CAPITAL”?

Încă din zorii civilizației omenirii au fost stabilite reguli general valabile, o listă de fapte care trebuie sau care, dimpotrivă, nu trebuie făcute. Spre exemplu, cărțile sfinte ale celor trei religii – *Tora* pentru iudaism, *Biblia* pentru creștinism și *Coranul* pentru islamism – se referă la „Cele zece porunci”; Papa Gregorie cel Mare a întocmit în secolul al VI-lea o listă a celor șapte păcate capitale etc.

Esența care trebuie reținută este aceea că o instanță superioară, o autoritate recunoscută stabilește „ce e rău și ce e bine”.

La noi, guvernul a stabilit – și Parlamentul a consfințit – că folosirea anumitor mijloace ale activității informativ operative (agentură, TO, filaj etc.) înainte de 1989 reprezintă o încălcare a unor drepturi și libertăți individuale. Pe cale de consecință, acele persoane care au dispus sau efectuat asemenea activități sunt chemate în fața instanței care decide asupra calității de lucrător sau colaborator al Securității a persoanei respective.

Caracterul eronat al acestei norme devine evident prin reducerea ei la absurd.

Dacă trebuie dezavuată activitatea desfășurată de ofițerii și de colaboratorii fostei Securități, care, să nu uităm, era o instituție a statului român, atunci activitatea similară desfășurată, în aceeași perioadă de agenții români care acționau în favoarea unor puteri străine poate fi lăudată? Nu cumva se întorc lucrurile exact pe dos? Cum a putut președintele României să acorde cea mai înaltă decorație a statului nostru unei persoane care a fost filmată în momentul în care copia informații secrete, care a fost prinsă în flagrant la predarea acestor informații secrete reprezentanților unui stat străin, o persoană care și-a recunoscut faptele și a avut parte de un proces corect?

Cum a fost posibil ca ofițerii angrenați în descoperirea acestui caz de trădare de țară să fie chemați în justiție pe motiv că „au făcut poliție politică?”

Un al doilea aspect: dacă folosirea unor mijloace ale activității informative împotriva anumitor cetățeni ai României contravenea unor tratate internaționale la care țara noastră era parte și, în consecință, asemenea acțiuni sunt considerate acum, după un sfert de secol și mai bine, drept ilegale, atunci folosirea lor astăzi cum este?

Pentru că să nu afirme cineva că astăzi nu sunt interceptate convorbirile telefonice, că nu se efectuează filaj, că nu există informatori! Ar fi împotriva evidenței înseși. Iar dacă, spre exemplu, acum se aplică un alt sistem de aprobare a interceptărilor, detaliul nu este semnificativ. Legea nu se referă la cine, cum și în ce condiții poate da asemenea aprobări, ci se referă la principiu în esența sa.

Mai mult, nu se poate afirma nici că marile democrații, țările către care suntem îndrumați să privim cu admirație, nu folosesc astăzi, chiar în clipa când citiți aceste rânduri, aceleași mijloace! Și, pentru a fi corecți în exprimare, trebuie spus că folosesc același tip de mijloace, dar cu mult mai perfecționate și pe o scară mult mai largă.

ÎNTREBAREA NUMĂRUL 3: ESTE POSIBIL CA MINCIUNA SĂ AIBĂ PICIOARE LUNGI?

La mai toate popoarele există proverbul conform căruia minciuna ar avea picioare scurte. Un alt proverb ne învață că adevărul iese întotdeauna la suprafață, ca untdelemnul deasupra apei. Cu tot respectul pentru înțelepciunea populară, nu putem să nu constatăm caracterul contemplativ, demobilizator al acestor proverbe. Este un soi de *wishful thinking*. Pentru că viața ne arată că sunt minciuni care dăinuie secole de-a rândul, după cum există și adevăruri care rămân pentru totdeauna ascunse sub o mie de peceteți și lăcate.

Și dacă în problema dezbătută nu se face nimic pentru a mai scurta din picioaroangele minciunii, dacă nu se rostește clar și răspicat adevărul, atunci riscăm să ne zbatem la nesfârșit într-o mlaștină fetidă.

De ce această afirmație?

În societatea românească revine periodic ecoul unei monstruoase minciuni: lozinca „Securiști-Teroriști”, lansată în zilele aceluia frământat decembrie 1989. S-au făcut analize, pe ore și minute, asupra evenimentelor sângeroase din acele zile, asupra evenimentelor care au condus la crime pentru care marii vinovați nu au răspuns.

Cercetătorii nu par însă a fi de acord cu momentul în care a fost lansată această bombă și cine a făcut-o primul. A fost generalul Militaru? Au fost noii lideri care se înghesuiau pe micul ecran sub regia lui Teodor Brateș? Au fost generalul Stănculescu și șeful DIA, contraamiralul Ștefan Dinu?

Greu de dat un răspuns. Or, tocmai aici poate fi găsită o cheie. Faptul că toți au vorbit despre același lucru, accentuând un detaliu sau altul – luptători fanatizați, care trag din toate pozițiile, care otrăvesc rețelele de alimentare cu apă, care ascund pistoale în colivă și câte și mai câte aiureli – indică o partitură unică. O partitură scrisă de maeștri ai manipulării maselor. Maeștri care au știut, prin oamenii lor, să facă aceste aiureli credibile. Iar acești oameni au rostogolit primii bulgări din care s-a declanșat mai apoi o uriașă avalanșă.

Faptul că Armata a căzut în capcana acestei mari minciuni este explicabil. La aceasta a împins-o nu doar educația în spiritul supunerii necondiționate la ordinele venite pe linie de comandă, ci și slaba pregătire a ofițerilor și a trupei în ceea ce privește războiul psihologic, diversiunea, mijloacele tehnice moderne de inducere în eroare a adversarului. Dar dacă acest fapt poate fi (cu greutate) înțeles, ce explicație logică s-ar putea găsi pentru un altul, pentru acela că izbucnirile violente, deschiderea focului cu muniție de război împotriva unor inamici imaginari au apărut fie sub bagheta unui general înlăturat din armată pentru legături cu ofițeri de informații sovietici – ne referim la Nicolae Militaru – fie exact acolo unde pe pozițiile de șefi ai forțelor armate locale s-au erijat persoane înlăturate din DIA întrucât erau suspectați că pe vremea cât s-au aflat la post în exterior întreținuseră unele legături neortodoxe?

Este cazul generalului Pancea la Brăila, al colonelului Stepan la Reșița.

Lozinca „Securiști-Teroriști”, cu tot cortegiul ei de închipuiri, care mai de care mai fantasmagorice, a avut succes. Dovadă sunt zecile de ofițeri și subofițeri de Securitate și Miliție uciși la Sibiu, în fața Ministerului Apărării, la aeroportul Otopeni, în secuime. Dovadă stau răzbunările ai căror autori pot constitui mai degrabă obiectul unor cercetări psihiatrice: cadavre decapitate, profanate în fel și chip, tăierea membrelor, scoaterea ochilor. Dovadă stă isteria indusă pe scară largă, care a condus la detenția fără mandat, în condiții umilitoare, a zeci de ofițeri de Securitate în bazinul de înot de la Sibiu, lipsirea de ajutor medical a celor răniți, refuzul îngropării în cimitire a unor morți etc. etc.

Tragic este că lozinca „Securiști-Teroriști” încă mai răzbate din minți înfierbântate sau lipsite de o minimă cultură.

Ecoul ei îl reprezintă și hăituirea ofițerilor de Securitate și a colaboratorilor lor prin CNSAS. Hăituire pentru a dovedi ce? Pentru a dovedi că acum 30 sau 40 de ani ei au făcut ceea ce se face și azi, în țara noastră și în

alte țări considerate la fel sau chiar mai democratice decât România: interceptarea convorbirilor, filaj, investigații etc.

Și pentru a preîntâmpina o eventuală punere la punct în sensul că acum este un alt cadru legal, o altă procedură, alte obiective urmărite, subliniem că OUG 24/2008 incriminează folosirea acestor mijloace în sine și nu faptul că nu s-au respectat niște legi ale țării. Ba, mai mult decât atât, s-a dat și o explicație juridică:

*Față de cele arătate, se impune următoarea precizare: definiția legală a noțiunii de lucrător nu presupune situațiile în care respectivele persoane (ofițeri, subofițeri) încălcau întregul sistem juridic în vigoare înainte de 1989, ci doar cazurile în care aceștia suprimau sau îngrădeau „drepturi și libertăți fundamentale ale omului”. Din punctul de vedere al legiutorului, **este irelevant dacă aceste încălcări sau limitări aveau susținere legală sau regulamentară.** (Sublinierea noastră). Altfel spus, un angajat al Securității, care respectând instrucțiunile din acea vreme ar fi instrumentat un dosar încălcând, pe motive politice, drepturi și libertăți fundamentale stipulate de Constituția de la acea dată, precum și de pactele internaționale la care România era parte, respectivul se înscria în sfera lucrătorilor Securității, în sensul OUG nr 24/2008 cu modificările și completările ulterioare.*

Pe Internet circulă de ceva timp un „**Raport despre starea CNSAS**”, lansat de către câteva persoane mai mult sau mai puțin cunoscute în spațiul public. Ce se reproșează acestei instituții? Faptul că „*nu a identificat nici o crimă și nici un abuz al Securității care să merite atenția Parchetului în cei 24 de km de arhivă, în 13 ani de funcționare*”.

Până aici, așa e. De 13 ani numeroși angajați ai statului scormonesc prin dosarele fostei Securități căutând ceea ce nu poate fi găsit pentru simplul motiv că nu există. Soluția logică s-ar impune de la sine: trecerea instituției în componența Arhivelor Naționale, astfel încât fondul documentar existent și cercetătorii experimentați pe care și i-a creat să poată fi folosiți în interesul dezvoltării studiilor de istorie recentă și de sociologie, pentru mai buna cunoaștere a unei epoci din istoria țării, pentru descifrarea resorturilor mecanismului complex reprezentat de regimul existent până în 1989.

Dar nu! Autorii „Raportului” sunt de altă părere. Pentru eficientizare, dâșii propun ca în locul Colegiului de conducere a CNSAS, alcătuit din 11

persoane, să se aleagă un director general. Motivul? Asupra celor 11 se exercită influența politicului. Se omite însă un adevăr foarte simplu: o singură persoană este mai ușor de influențat decât 11. Politic sau pe alte căi.

O altă măsură propusă în Raport este extinderea zonei de căutări și asupra liderilor cultelor religioase, probabil în ideea absolut aiuritoare că acolo ar putea fi găsite cazurile demne de „atenția Parchetului”. Iată textul, redat în ortografia autorilor:

„Avînd în vedere problemele cu care se confruntă instituția este absolut necesară modificarea legii și schimbarea la vîrfurile CNSAS. Cerem, printre altele, ca dosarele liderilor cultelor religioase să intre în categoria celor care sunt verificate din oficiu de către CNSAS.

Cea mai importantă piedică în funcționarea instituției o reprezintă organismul de conducere, Colegiul, format din 11 demnitari. Colegiul și-a dovedit inutilitatea și incapacitatea administrativă, dublate de costuri mari de funcționare, lipsă de eficiență și imixtiunea politicului. Colegiul trebuie desființat și înlocuit cu un director general ales prin concurs”.

După difuzarea „Raportului” s-a produs încă un eveniment: deschiderea, în incinta Parlamentului, a unei expoziții intitulate „Securitatea – instrument al dictaturii”. Organizator: CNSAS.

S-ar putea spune, recurgînd din nou la înțelepciunea populară, că instituția CNSAS „și-a trăit traiul și și-a mâncat mîlaiul”. Iar dacă acest fapt devine tot mai evident, la fel de clar devine și acela că există cineva care încearcă să o resusciteze. Cineva vrea să îi facă respirație artificială „gură la gură”. Sau „bușon la bușon”, cum zicea Veta lui Nea Mărin!

Paul Carpen

„Deconspirarea”: Cinci ani de abuzuri

Recent, s-au împlinit 5 ani de la elaborarea și intrarea în vigoare a **noului cadru legal al „deconspirării”**¹ Securității (OUG nr. 24/05.03.2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/28.11.2008), după ce cel anterior (Legea nr. 187/1999) fusese declarat neconstituțional prin Decizia nr. 51 din 6 februarie 2008 a Curții Constituționale.

Pentru a „salva” procesul deconspirării, stopat datorită constatării neconstituționalității suportului său legal, clasa politică a încropit în doar o lună un alt text de lege, **care - pe fond - nu modifică caracterul abuziv, discriminatoriu și neconstituțional al reglementării anterioare**, limitându-se la a muta în justiție verdictul deciziilor în materie. Prin această inovație legislativă, unică în întreg arealul ex-comunist central și est-european, **i s-a conferit acestui cadru legal o pronunțată coordonată traumatizantă**, având în vedere impactul psihologic al chemării în fața instanțelor de judecată, **și, totodată, un accentuat caracter de lapidare**, prin expunerea publică.

O altă inovație adusă de noua reglementare, **care a indus procesului deconspirării valențe suplimentare de excese și abuz, o reprezintă înlocuirea criteriului de bază al deconspirării** de la „apartenența la structurile de poliție politică ale Securității” la „desfășurarea de activități (informative – n.n.) prin care a suprimat sau îngădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului”. În locul criteriului „apartenenței la structurile de poliție politică”, care s-a dovedit a fi generator de abuzuri din partea CNSAS, în condițiile nedefinirii clare a sintagmei „poliție politică”, a fost introdus criteriul suprimării sau îngădirii drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în condițiile în care legiuitorul nu a pus în corelație aceste încălcări ale drepturilor omului, cum ar fi fost normal și se întâmplă în toate țările democratice, cu baza legală și justificarea operativă din punct de vedere a intereselor de securitate/siguranță națională a activității informative în perioada comunistă.

Acest viciu grav al actualei reglementări în materia deconspirării a permis o conduită abuzivă din partea CNSAS, care a incriminat în notele de

¹ Ghilimele semnifică faptul că, în accepțiunea noastră, o adevărată deconspirare trebuie să ia în considerare abuzurile Securității ținând cont de baza legală și justificarea operativă din perspectiva apărării intereselor de siguranță/securitate națională ale activității informative din perioada comunistă.

constatare, ce stau la baza inițierii acțiunilor de constatare în justiție a calităților de „lucrător” și „colaborator al Securității”, activități informative care aveau caracter legal și justificare operativă.

În mod normal, suportul legal al activității informative din perioada comunistă este singurul care poate constitui temei pentru stabilirea unei responsabilități individuale. Cadrele de informații, asemenea tuturor cetățenilor, pot fi trase la răspundere pentru faptele lor profesionale doar în măsura în care au încălcat legea ori au aplicat-o abuziv. Pentru faptul că legislația care guverna activitatea informativă a fost, în anumite perioade și pe diferite segmente, excesivă ori represivă, responsabil este regimul politic care a elaborat-o.

Neluarea în considerare de către OUG nr. 24/2008 a justificării operative din punct de vedere al securității naționale a activităților informative incriminate a permis CNSAS să inițieze acțiuni în justiție privind activități informative circumscrise extremismului politic, etnic, religios, revizionismului teritorial, subminării economice a statului, contraspionajului și antiterorismului.

Acest viciu de reglementare i-a pus în dificultate și pe unii magistrați de la Curtea de Apel București și Înalta Curte de Casație și Justiție, care judecă pe fond asemenea cauze, respectiv recursurile. După o perioadă de 2-3 ani în care cei mai mulți judecători s-au conformat cadrului legal lacunar și au acceptat interpretările abuzive ale CNSAS, unii judecători, mai ales dintre cei cu experiență și probitate profesională, au început să ia în considerare și justificările operative ale activităților informative incriminate și cadrul legal al acestora, prezentate de pârâți ori de avocații lor. Astfel, au fost respinse, din aceste considerente, acțiuni în constatare a calității de „lucrător al Securității” în sensul dat de OUG nr. 24/2008 care priveau activități informative circumscrise antiterorismului (ex. sentința civilă a CAB nr. 6044/19.10.2011 în dosarul nr. 2598/2/2010, validată de ÎCCJ la recursul introdus de CNSAS), contraspionajului (ex. decizia ÎCCJ nr. 5761/30.11.2011 în dosarul nr. 113/2/2010), securității economice (ex. deciziile ÎCCJ nr. 5646/15.12.2010 în dosarul nr. 19932/3/32008 și 5361/11.11.2011 în dosarul nr. 2774/2/2010), extremismului politic de factură legionară (ex. decizia ÎCCJ nr. 5359/11.11.2011 în dosarul nr. 683/2/2010).

Modul lacunar și confuz în care este reglementată deconspirarea generează dificultăți de interpretare și funcționarilor CNSAS. Sunt ilustrative unele afirmații făcute public de doamna Germina Nagâț, șefa Direcției de Investigații a CNSAS. Într-un interviu publicat de cotidianul „România liberă” la 27.03.2012, vorbește despre faptul că „vinovăția este

întotdeauna individuală și că se prezumă nevinovăția, până la proba contrarie”, aspecte de care instituția pe care o reprezintă ar ține cont în activitatea de întocmire a notelor de constatare, în fapt a „rechizitoriilor” adresate justiției. Această afirmație vine în contradicție totală cu o declarație făcută cu un an înainte, la 03.05.2011 într-un interviu apărut în „Revista 22”, conform căreia „o notă de constatare nu se face pentru a incrima pe cineva, ci pentru a prezenta o situație arhivistică. În esență, scopul (deconspirării – n.n.) este cel de a permite cunoașterea și înțelegerea modului în care a funcționat sistemul”.

Această interpretare diferită a scopului deconspirării am întâlnit-o și la unii judecători.

Spre exemplu, în Decizia ÎCCJ nr. 5359/11.11.2011 dată în dosarul nr. 683/2/2010, se consemnează că „pentru a stabili calitatea de lucrător instanța are obligația legală de a stabili vinovăția persoanei respective, pe baza materialului probatoriu depus de CNSAS”. În același timp, în sentința civilă a CAB nr. 4186/27.10.2010 luată în dosarul nr. 1781/2/2010 se precizează că „...rolul instanței judecătorești investite cu soluționarea unei acțiuni în constatarea calității de lucrător sau, după caz, colaborator al Securității, nu este acela de a stabili vinovății sau de a le comensura, de a aplica pedepse și de a le individualiza, instanța nerealizând o justiție retributivă, ci de a verifica... întrunirea cumulativă a condițiilor prevăzute de lege pentru existența calității în discuție” (că o fost ofițer și că a desfășurat activități informative prin care a suprimat sau îngăduit drepturi și libertăți fundamentale ale omului – n.n.).

Dacă lucrurile ar sta așa, și deconspirarea ar urmări doar consemnarea publică a unor abuzuri ale Securității, de ce s-a optat pentru o procedură în justiție personalizată, care implică responsabilitatea individuală, când în fapt se vizează deconspirarea sistemului ?

Legislația actuală a deconspirării promovează și o bizarerie juridică, după cum a calificat-o un avocat reductibil în pledoaria făcută în apărarea unuia dintre clienții săi, fost ofițer de informații. Calificarea se referă la faptul că OUG nr. 24/2008 promovează concomitent o răspundere sui generis imprescriptibilă și o răspundere stabilită de o instanță judecătorească, printr-o hotărâre, între două părți aflate pe poziții contrare, într-o procedură contradictorie. O asemenea abordare nu poate răspunde exigențelor juridice, deoarece o conduită responsabilă din punct de vedere juridic comportă o răspundere prescriptibilă. Ori noi suntem astăzi la 23-30... de ani de la faptele ce se impută foștilor ofițeri de informații.

Construcția juridică a legislației deconspirării în vigoare are și alte puncte slabe, care, prin posibilitățile de interpretare extensivă, permite și alte abuzuri în aplicarea ei.

- Unul dintre aceste puncte slabe se referă la **suportul legal al inițierii acțiunilor de constatare în justiție**. OUG nr. 24/2008 stipulează la art. 1 alin 7) că *„persoana, subiect al unui dosar din care rezultă că a fost urmărită de Securitate, are dreptul, la cerere, să afle identitatea lucrătorilor Securității și a colaboratorilor acesteia care au contribuit cu informații la completarea dosarului, și poate solicita verificarea calității de lucrător al Securității pentru ofițerii sau subofițerii care au contribuit la instrumentarea dosarului”, dar nu stabilește și modalitatea în care să fie formulată cererea de verificare*. Mai mult, la alin. 8) adaugă că de drepturile de mai sus beneficiază (și) soțul supraviețuitor și rudele până la gradul al patrulea inclusiv ale persoanei decedate ori moștenitorii săi testamentari, ceea ce lărgeste exagerat aria celor care pot depune cereri în baza cărora să fie intentate procese în justiție în baza acestei proceduri. De menționat că, și la acest capitol, legea română a deconspirării este cea mai permisivă în arealul ex-comunist european.

Este evident că se impuneau prevederi concrete privind modul de formulare a cererii de verificare a calității de „lucrător al Securității”, care reprezintă temeiul legal al inițierii acțiunii de constatare în justiție, prin efectul exercitării dreptului de acces la propriul dosar. În lipsa acestora, CNSAS a instituit o procedură care îi permite să obțină semnături de la persoane care beneficiază de dreptul de acces la dosarele de securitate fără ca acestea să fie în cunoștință de cauză că astfel conferă temei legal declanșării unui proces. Dovadă sunt declarațiile făcute ulterior de persoane din această categorie, dintre care unele au acceptat să depună mărturie în acest sens în instanță.

În context, **vom prezenta și alte abuzuri pe care CNSAS le face la acest capitol:**

- În condițiile unei legislații foarte generoase în ce privește dreptul de acces la dosarele de securitate și, implicit, de formulare a cererii de verificare, CNSAS nu a respectat ordinea în care acestea își pot exercita dreptul respectiv (întâi titularul, apoi soțul supraviețuitor, după care rudele până la gradul IV în ordinea proximității legăturii de rudenie) și nici exigența legală ca rudele de același grad să beneficieze de dreptul de acces în mod egal.

Totodată, CNSAS a încălcat, în mod repetat, prevederea legală conform căreia verificarea calității de „lucrător al Securității” poate fi cerută doar împotriva ofițerilor care au contribuit la instrumentarea dosarului celui care a

formulat cererea, introducând în probatoriu documente din alte dosare, ale căror titulari nu depuseseră cerere de verificare. Mai mult, a insistat obsesiv asupra ideii că „răspunsul la o cerere de verificare se raportează la întreaga activitate a persoanei verificate, astfel cum este ea reflectată în documentele din arhiva procesată, iar nu numai la dosarul petentului” (cererea de recurs a CNSAS nr. DJ357/02.02.2012 în dosarul nr. 295/2/2011).

În momentul în care instanțele de judecată – de fond și de recurs – au fost mai atente și la acest capitol, au apărut numeroase hotărâri judecătorești de respingere a acțiunilor în constatare inițiate de CNSAS pentru interpretarea eronată a dispozițiilor art. 1 alin. 7) și 9) din OUG nr. 24/2008 privind legalitatea verificării și a sesizării instanței de contencios administrativ. Un complet de judecată de la ÎCCJ a dat o replică clară și explicită acestui abuz de interpretare în Decizia nr. 3283/27.06.2012 luată în dosarul nr. 11372/2/2010: *„Legea în materie a statuat că verificarea calității de lucrător al Securității se face numai cu privire la ofițerii care au contribuit la instrumentarea propriului dosar al solicitantului, iar nu și la instrumentarea dosarelor altor persoane care nu au cerut verificarea, nefiind prevăzută posibilitatea extinderii verificărilor calității de lucrător al Securității cu privire la alte persoane decât solicitantul, presupuse a fi fost subiecte ale unui dosar întocmit de Securitate, dacă aceste persoane nu au formulat o cerere în acest sens”*. Cu motivări similare și-au susținut hotărârile de respingere a acțiunilor în constatare inițiate de CNSAS și alți judecători (ex. sentințele civile ale CAB nr. 6043/19.10.2011 luată în dosarul nr. 12504/2/2010 și nr. 6331/01.11.2011 în dosarul nr. 295/2/2011, precum și deciziile ÎCCJ nr. 2553/24.05.2012 în dosarul nr. 10269/2/2009, nr. 2891/08.06.2011 în dosarul nr. 11054/2/2010 și nr. 2976/13.06.2012 în dosarul nr. 6436/2/2010).

- Revoltător este faptul că, în pofida prevederii OUG nr. 24/2008 conform căreia, în cazul lucrătorilor decedați, Direcția de comunicare a CNSAS va informa petentul despre imposibilitatea stabilirii calității de lucrător, „CNSAS a inițiat acțiuni în constatare împotriva unui număr mare de persoane decedate (58 după datele noastre, dintre care 43 privesc ofițeri și 15 colaboratori), unele dintre acestea decedând cu mai mulți ani în urmă. De menționat, în context, că 12 dintre persoanele învinuite (11 ofițeri și un colaborator) au murit pe timpul derulării proceselor. Evident că aceste acțiuni în constatare au fost respinse de instanțele de judecată pentru lipsa capacității

procesuale active a pârâților ori au fost retrase de reclamant, însă asemenea abuzuri ale CNSAS rămân de neînțeles.

- **O altă fisură a legislației privind deconspirarea o reprezintă faptul că aceasta nu protejează interesele terților**, ale celorlalte persoane care sunt menționate în dosarele de securitate. Singura reglementare în acest sens pe care o conține OUG nr. 24/2008 se referă la anonimizarea informațiilor care pot afecta o terță persoană pe copiile eliberate din dosarele de securitate (art. 1 alin. 11). În nici o altă țară nu se citesc documentele în original, ci pe xerocopii, pe care se acoperă numele de persoane și alte informații care nu privesc persoana în cauză ori care trebuie protejate.

De asemenea, Legea română nu conține nici o prevedere care să reglementeze regimul de publicare a documentelor obținute în xerocopie de la CNSAS. Ca urmare, au fost publicate numeroase asemenea documente în care apar ofițeri de informații și colaboratori cu privire la care justiția nu s-a pronunțat sau chiar a respins acțiunile în constatare inițiate de CNSAS. Ce rost mai au atunci procesele în justiție? Mai corect ar fi fost, din această perspectivă, ca deconspirarea să se fi făcut și în România, ca în Germania, Polonia, Cehia și Ungaria, prin publicarea unor liste, documente, lăsând publicul să-și formuleze propria opinie.

În susținerea concluziei privind faptul că legislația referitoare la deconspirare este profund deficitară vine și faptul că magistrații care judecă acțiuni în constatare inițiate de CNSAS au abordări și dau soluții divergente, chiar diametral opuse pe destule chestiuni procedurale și de fond, ceea ce face ca în 5 ani de aplicare a acesteia să nu se fi conturat încă o **practică judiciară coerentă**.

Nu putem încheia analiza critică a **actualului cadru legal al deconspirării** fără a sublinia că acesta **menține caracterul discriminatoriu al reglementării anterioare**.

a) Acțiunea de deconspirare a „permanentei terori împotriva cetățenilor țării, a drepturilor și libertăților lor fundamentale”, cum se susține în preambulul OUG nr. 24/2008, vizează exclusiv Securitatea, făcându-se abstracție de faptul că aceasta era o instituție a statului aflată sub controlul partidului comunist și își desfășura activitatea specifică în limitele reglementărilor constituționale și legale elaborate de clasa politică.

De asemenea, din sistemul represiv al României din perioada comunistă făceau parte și organele de justiție, procurorii care instrumentau urmărirea penală a infracțiunilor împotriva securității statului și judecătorii care aplicau pedepsele.

Având în vedere aceste aspecte, este inexplicabil de ce deconspirarea se limitează doar la activitatea informativă și nu se aplică același tratament clasei politice, magistraților și altor persoane implicate în activități represive.

b) Discriminatorie este reglementarea deconspirării și în ce privește categoria colaboratorilor. Sunt vizați - și prin aceasta expuși oprobiului public – numai colaboratorii serviciului național de informații din perioada comunistă, nu și persoanele, cetățeni români, care au colaborat cu serviciile de informații străine, fie ele sovietice, ungare, ale unor state din NATO ori ale oricui. De ce?

În mod evident, **procesul deconspirării are un pronunțat caracter politic**, caracter care este recunoscut și de Curtea Constituțională care afirmă în unele din deciziile sale că OUG nr. 24/2008 și Legea nr. 293/2008) răspund unor comandamente politice ale momentului.

În același timp, în Decizia ÎCCJ nr. 4186/27.10.2010 pronunțată în dosarul nr. 1781/2/2010 se consemnează în susținerea hotărârii de constatare că „rațiunea legii și rolul instanței fiind (sunt – n.n.) în acord cu principiile stabilite atât prin Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1096/1996 privind demantelarea fostelor regimuri comuniste...”

Reamintim, în context, că membrii Colegiului CNSAS, organism care hotărăște cazurile care sunt trimise în justiție, sunt aleși de Parlament la propunerea președintelui țării (1), primului ministru (1) și grupurilor parlamentare ale partidelor politice (9).

În aceste circumstanțe, o întrebare se impune de la sine: de ce este amestecată justiția în rezolvarea unei probleme de ordin politic?

Unii dintre susținătorii deconspirării invocă valențele morale ale acesteia. Și în această situație se ridică întrebarea: ce are justiția cu rezolvarea problemelor de ordin moral?

În contextul unei reglementări legale profund deficitară din punct de vedere juridic și marcată de comandamente politice interne și externe și al unei conduite a CNSAS marcate de excese și abuzuri în aplicarea ei, **în cei 5 ani** de la intrarea sa în vigoare, **au fost inițiate în justiție 2040 de procese**, dintre care 60% privesc ofițeri și 40% colaboratori.

Din total, **1440 cazuri au fost soluționate definitiv prin constatarea calității de „lucrător al Securității”** (659) și de „colaborator al Securității” (476), iar **alte 234 prin respingerea acțiunilor de constatare inițiate de CNSAS** (88 privesc ofițeri și 146 colaboratori). La acestea se adaugă **70 de**

cauze privind pârâți decedați, care au fost respinse/retrase fără a se judeca pe fond și 1 caz care privește o persoană ce nu mai are domiciliul în România.

La data de 1 martie a.c. erau **încă pe rol 600 procese**, dintre care 239 recursuri.

O imagine și mai clară privind modul de soluționare a acestor acțiuni în justiție **o oferă convertirea acestor cifre în procente:**

- Hotărârile judecătorești de respingere a acțiunilor CNSAS reprezintă doar 11,5%, respectiv 7% la ofițeri și 15,8% la colaboratori.

- Acțiunile respinse ori retrase de CNSAS datorită constatării decesului pârâților ating procentul de 3% din total (3,5% la ofițeri).

- Deciziile instanțelor de judecată de constatare a calităților de „lucrător” sau „colaborator al Securității” se ridică la 54% (54,5% la ofițeri).

În anii 2008 – 2010, numărul/procentul soluțiilor definitive favorabile pârâților (ofițeri și colaboratori) era și mai mic. Creșterea dorinței acestora de a-și apăra onoarea și demnitatea, inclusiv prin angajarea unor avocați cu personalitate, precum și adoptarea unei conduite mai aplicate profesional din partea judecătorilor, numărul acestora a început să crească, trend care se menține constant. Semnificativ în acest sens este și faptul că, începând cu anul 2011, numărul pârâților care au atacat cu recurs hotărârile judecătorești de constatare pronunțate de CAB a depășit procentul de 50%, iar cel al ofițerilor 64%.

În rest, am semnala **descreșterea constantă în ultimii ani a numărului acțiunilor intentate în justiție de CNSAS** (315 în 2011 și 216 în 2012, față de 560 în 2009 și 559 în 2010, trendul menținându-se și la începutul acestui an), ceea ce semnifică o scădere a interesului față de acest gen de deconspirare.

În ce ne privește, încă de la declanșarea celei de-a doua etape a așa-zisei deconspirări a Securității prin trimiterea în justiție a foștilor ofițeri de informații care au lucrat (și) în perioada comunistă, **ACMRR din SRI a fost preocupată de a identifica și pune în aplicare modalități de acțiune pentru a-i stimula și sprijini pe aceștia să-și apere demnitatea, onoarea și statutul profesional.**

- În primul rând, au fost folosite contactele avute cu factorii responsabili în stat pentru a releva caracterul abuziv, discriminatoriu și anticonstituțional al cadrului legal în materie.

- În aceeași direcție s-a acționat și în plan mediatic, fiind folosite paginile revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, întâlnirile cu cititorii ale membrilor redacției și intervențiile avute de conducerea și alți membri ai Asociației în presa scrisă și la posturi de televiziune centrale și zonale.

- La 21 iunie 2012, ACMRR din SRI a trimis Parlamentului o informare scrisă privind aceste aspecte, prin care se solicită modificarea cadrului legal al deconspirării. Spre informare, textul acestui demers a fost înaintat la Președinție, Guvern, Ministerul Justiției, Avocatul Poporului și Curtea Constituțională.

Criticile aduse de noi, în mod repetat, la adresa cadrului legal privind deconspirarea și a modului în care acesta este pus în aplicare, nu au rămas singulare.

- Curtea Constituțională a constatat, în sfârșit, neconstituționalitatea unei prevederi a OUG nr. 24/2008. Este vorba de sintagmele „indiferent sub ce formă” și „relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității” din cuprinsul art. 2 lit. b) teza întâi, declarate ca neconstituționale prin Decizia nr. 672 din 26 iunie 2012, întrucât încalcă dispozițiile art. 21 alin 3 și art. 24 din Constituție.

- La rândul său, Avocatul Poporului, în răspunsul la petiția Asociației noastre, a precizat că în Raportul de activitate al acestei instituții pe anul 2012, înaintat Parlamentului, „au fost cuprinse propuneri pentru modificarea prevederilor art. 2 lit. a) și b) din OUG nr. 24/2008, în sensul reglementării unor repere/criterii pentru identificarea acelor activități prin care au fost suprimate sau îngădite drepturile și libertățile fundamentale ale omului, de natură să permită delimitarea abuzurilor organelor Securității de simplele operații care confirmă apartenența la activitățile serviciilor Securității, și în funcție de care să se realizeze constatarea calității de lucrător sau colaborator al Securității”.

- Mai mulți exponenți ai societății civile, ONG-uri și personalități, au redactat un „Raport despre starea CNSAS” și un Apel prin care solicită Parlamentului modificarea legii de organizare și funcționare a CNSAS, documente publicate în nr. 616/Martie 2012 al „Observatorului cultural”.

Inițiatorii demersului sunt Asociația Mișcarea Civică Miliția Spirituală și 6 istorici, iar între susținători figurează Asociația Pro Democrația, Grupul de Investigații Publice, Centrul pentru politici durabile – Ecopolis, Centrul de resurse pentru participare publică și politologi, istorici, scriitori și jurnaliști, printre care Cristian Pârvulescu, Dorin Tudoran, Liviu Antonesei și Liviu Mihaiu.

Raportul despre starea CNSAS este un veritabil rechizitoriu la adresa acestei instituții. Lista acuzelor fiind lungă, ne rezumăm să prezentăm doar câteva:

- „Colegiul CNSAS și-a dovedit ineficiența managerială ..., a săvârșit abuzuri ..., este politizat ..., nu este format în majoritate din specialiști în cercetare istorică, cum ar fi normal ..., nu conferă o garanție morală”.

- „CNSAS nu a identificat nicio crimă și nici un abuz al Securității care să merite atenția Parchetului”.

- „Tranzacționarea cu informații din dosare care circulă în presă și în mediile politice înainte ca documentele să ajungă la instanța de judecată...”.

Acuze tranșante la adresa cadrului legal al deconspirării și a modului de aplicare a acestuia sunt formulate și în luări de atitudine individuale ale unor personalități reprezentative ale societății civile. Astfel, în Cuvântul înainte la recent publicata sa lucrare „Cărturari, opozați, documente – Manipularea Arhivei Securității”, Ed. Polirom 2013, Gabriel Andreescu face afirmații de genul:

- „... de mai bine de un deceniu, oprobiul public s-a concentrat asupra Securității, doar una dintre instituțiile ... subordonate partidului și statului, și mai ales, într-un mod cel puțin illogic, asupra colaboratorilor Securității ... Uriașul aparat dogmatic și administrativ al comunismului este în afara acestei reglementări ... Legislația deconspirării a creat o lentilă ce a deformat pe termen lung etica și politica memoriei în România”.

- „S-au adăugat gravele greșeli, falsificările și abuzurile CNSAS”.

Din rațiuni de spațiu editorial ne oprim aici cu exemplificări de acest gen.

Aspectele prezentate în această analiză conduc la **concluzia că procesul deconspirării nu poate fi derulat în continuare în acești parametri. Responsabilitatea de a reanaliza cadrul legal al deconspirării revine clasei politice. Sperăm că va face acest lucru cu o mai mare aplecare decât în 1999 și 2008 spre luarea în considerare a tuturor componentelor acestui deosebit de complex proces, îndeosebi a celei juridice.**

Gl.bg. (r) Vasile Mălureanu

Note de lectură¹

Iată ca poate ! de Paul Carpen

Cu câțiva ani în urmă am început să scriu romane de tip „*policier*”, plasând acțiunea în mediul atât de fascinant al activității de informații externe. Când am purces pe această cale nu îmi dădeam seama că mă angajam într-un demers înfiorător de greu. Nu publicasem până atunci nici măcar o nuvelă, iar tehnicile creației literare îmi deveniseră amintiri șterse de vreme. Începeam să scriu la o vârstă când alții își rânduiesc pe rafturile bibliotecilor volumele publicate, la o vârstă când ceea ce îndeobște numim „*putere de creație*” se rânduia cuminte pe ceea ce militarii numesc „*ramura coborâtoare a traiectoriei*”.

Și mai era ceva. Îmi stătea în cale încă un impediment. Un impediment major: cunoașterea unui număr suficient de cazuri concrete care să permită acea sublimare artistică capabilă să dea valoare creației literare.

Nu am calculat obstacolele dinainte, nu am făcut, așa după cum se obișnuiește acum „un studiu de fezabilitate”, ci am plonjat „*head-first*” în vârtoarea plină de bulboane, de vârtejuri, de capcane a presei post-decembriste. Simțeam că sunt obligat să fac aceasta când observam delirul în care se cufundau unii atunci când aruncau cu lăturile din propria ogradă asupra Securității ca instituție. De ce am făcut-o eu, atunci când șefii Securității tăceau? Grea întrebare. Eu pot să spun de ce am scris. Dânșii ar trebui să explice de ce tac.

¹ Pe marginea volumului „*Amorsarea*” revoluției – *România anilor '80 văzută prin ochii Securității*”, editor Florian Banu, Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012

Am crezut și cred că adevărul trebuie rostit. Confruntarea dintre punctele de vedere diferite trebuie să se facă cu calm, pe bază de documente, de fapte verificabile și nu prin invective, prin excomunicări, prin răbufniri umorale.

Ar fi multe de spus și de scris, dar trebuie să rămânem la obiectul acestui articol. La urma urmelor, timpul va decide dacă am reușit sau nu în demersul meu. Oricum, un critic, de regulă destul de aspru, a elogiat activitatea mea menită „a demitiza activitatea de informații”.

Ajungem astfel la ultimul impediment din sumara și limitata enumerare făcută mai sus: documentarea. Pentru a scrie ceea ce am scris, am discutat cu mulți ofițeri de informații externe. Știți care era principala grijă a dâșilor? Să nu deconspirăm cazurile, să nu facem publice mijloacele și metodele activității informativ-operative! Un general cu multe realizări la activ îmi reproșa chiar: „Cum poți dumneata să vorbești cu atâta larghețe despre agentură, despre scoateri definitive, despre filaj sau investigații?” Argumentul că alții fac asta de multă vreme, că scriitorii și *film-maker*-ii americani și englezi au creat eroi iubiți de public, al căror nimb își revarsă lumina asupra instituțiilor de spionaj din țările respective, nu părea să reziste. Atunci i-am prezentat un manual de filaj și investigații recent scos spre vânzare pe piața liberă.

Am crezut și cred că oamenii au dreptul să cunoască realitățile, să cunoască faptele, să cunoască trecutul nostru recent. Un om informat valorează cât doi! Un om corect informat poate fi mai greu păcălit, manipulat, mințit. Să oferim oamenilor date, informații, cunoaștere! Atitudinea pe care fiecare o va adopta față de aceste date și informații este o problemă strict personală.

Acesta este palierul pe care mă întâlnesc, ca atitudine și numai ca atitudine, cu domnul Florian Banu, autorul volumului analizat aici. Pentru că în ultima sa carte, dânsul prezintă fapte, documente și-l lasă pe cititor să le citească și să își formeze propria opinie. De aceea este salutară apariția volumului **„Amorsarea” revoluției – România anilor '80 văzută prin ochii Securității**.

În ceea ce mă privește, reamintesc faptul că am criticat legea strâmbă, făcută în grabă, după care funcționează CNSAS. Am criticat îngrâncenarea cu care CNSAS înțelege să se războiască cu oameni care au depășit 75-80 de ani, hăituindu-i și mânădu-i în fața unei justiții sufocate de maldăre de dosare și poate de aceea grăbită. Mi-am exprimat dezgustul față de plăcerea sadică cu care unii angajați ai acelei instituții terfelesc nume de glorie ale artei românești, acuzând de „colaboraționism”, termen odios, scos din arsenalul propagandei

negre, actori pe care poporul nostru îi va venera multă vreme după ce CNSAS nu va fi decât o amintire urâtă.

Am afirmat în repetate rânduri: Ajunge! Închideți robinetele urii, dacă vreți să construiți o țară nouă! Arhivele fostei Securități trebuie folosite pentru a cunoaște o epocă, cu bunele și mai puțin bunele ei, nu pentru răfuieli mărunte, pentru întunecarea imaginii unor personalități care strălucind prea tare pun în umbră pigmei intelectuali cu pretenții de giganți.

Poate că nu sunt pe deplin de acord cu autorul, domnul Florian Banu, asupra unor termeni, asupra unei formulări sau asupra uneia sau a alteia dintre concluziile la care ajunge domnia sa. Dar acestea sunt detalii, sunt aspecte minore.

Cu ceea ce sunt însă total de acord, aspectul pe care îl consider într-adevăr important, este faptul că volumul editat de domnul Florian Banu prezintă publicului larg documente ale fostei Securități. Fără ură și fără teamă. Documente reale, cu semnături, cu număr de înregistrare și dată, cu rezoluții. Cea mai mare parte dintre ele sunt documente secrete. Documente care, înmănunchiate, se constituie într-o reală radiografie a societății românești, o radiografie pe care nicio altă instituție a vremii nu a fost în stare sau nu a avut curajul să o facă.

Care era scopul acestor documente? Să aducă la cunoștința acelor foruri care conduceau țara situația reală prin care trecea națiunea.

De aici decurge o concluzie cât se poate de firească: Cum a fost posibil ca după decembrie 1989 Securitatea să devină vinovatul de serviciu pentru toate relele societății de până atunci, iar cei care aveau datoria de a lua măsuri – aparatul de partid central și local, forul legiutor, justiția – cei care deși, iată, erau încunoștințați, să fie absolviți de orice răspundere? Nu cumva s-a realizat o abilă, dar mârșavă, deturnare a cursului logicii firești?

Iată o parte dintre subiectele pe care le abordau *Notele* întocmite de Securitate:

- *Grave deficiențe înregistrate în cadrul Combinatului Siderurgic Galați, ce puteau conduce la evenimente cu consecințe materiale și umane deosebite;*
- *Insuficiența unor produse medicamentoase în sistemul sanitar și comentariile generate de aceste lipsuri în rândul pacienților și al personalului medical;*
- *Deficiențele înregistrate în sistemul energetic național și necesitatea suplimentării importurilor de energie electrică;*

- *Nemulțumirile și comentariile populației în fața deficiențelor în aprovizionarea cu produse alimentare de bază (carne, lactate, zahăr, ulei, legume);*
- *Nemulțumirile provocate de deficiențele în livrarea de agent termic în rândul locuitorilor din București, Tg. Jiu și Zalău;*
- *Comentariile negative ale unor cadre active și de rezervă din Ministerul de Interne;*
- *Starea profundă de nemulțumire a populației din București provocată de dificultățile în procurarea pâinii;*
- *Starea de nemulțumire din rândul unor țărani cooperatori și cadre tehnice din zootehnie din județele Botoșani, Buzău și Ialomița generată de neplata retribuției;*
- *Presiunile exercitate de Ministerul Industriei Alimentare asupra unităților de industrializare a cărnii din subordine pentru introducerea făinii de soia furajeră în fabricarea preparatelor de carne;*
- *Situația aprovizionării Capitalei cu produse agroalimentare.*

Acestea sunt câteva dintre titlurile celor 141 de documente reproduse în volumul editat de domnul Florian Banu.

Care este imaginea României anilor 1980-1989, așa cum este ea „văzută prin ochii Securității”? Citind volumul nu putem ajuge la o altă concluzie decât aceea că imaginea prezentată este cea reală la momentul respectiv. În ce măsură documentele respective sunt veridice și credibile, atitudinea editorului este clară: „În opinia noastră, documentele întocmite de organele de securitate cu privire la starea de spirit a populației, la deficiențe și stări de pericol din economie, dar și referitoare la acțiunile cu caracter politic, anticomunist sau pur și simplu neconforme cu exigențele ideologice ale epocii sunt prea puțin susceptibile de a conține date ireale sau denaturate în mod conștient”.

Consider că lucrarea domnului Florian Banu – ca și lucrările altor cercetători corecți de la CNSAS – relevă, *avant la lettre*, direcția principală pe care trebuie să se deplaseze această instituție: studierea trecutului recent al țării, ajutându-i pe cetățenii României să își înțeleagă mai bine prezentul.

Fără a fi de acord cu unele dintre concluziile la care ajunge autorul studiului și nici cu titlul dat cărții, titlu care induce o speranță falsă, îndrăznesc să constat că de la CNSAS pot veni și lucruri bune.

Iată, așadar, că se poate!

Paul Carpen

*In Memoriam***In memoriam: Prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu**

Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații și Colegiul de redacție al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” anunță cu profund regret și aduc un pios omagiu profesorului universitar doctor Gheorghe Buzatu, distins membru al Consiliului științific al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, trecut în neființă la 20 mai a.c.

Profesorul Buzatu s-a stins din viață la onorabila vârstă de 74 de ani, acolo unde și-a petrecut cea mai mare parte a vieții și carierei sale: în sala de lectură a bibliotecii.

Născut la 6 iunie 1939 în Sihlea (Vrancea), Gheorghe Buzatu a absolvit cursurile Facultății de Istorie a Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași (1956-1961), în anul 1971 obținând doctoratul în istorie la aceeași facultate.

După absolvirea facultății, a fost cercetător științific la Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” al filialei Iași a Academiei Române (1961-1992), apoi cercetător științific principal I al „Centrului de Istorie și Civilizație Europeană al Filialei din Iași a Academiei Române” (1992-1997). A fost, de asemenea, profesor universitar de „Istorie Contemporană și Relații Internaționale” la Universitatea din Craiova (începând din anul 1997), iar ulterior profesor consultant la Universitatea „Ovidius” din Constanța.

În paralel, a îndeplinit și funcțiile de secretar științific al Institutului „A. D. Xenopol” din Iași (1975-1990) și de director al „Centrului de Istorie și Civilizație Europeană” al Filialei Iași a Academiei Române (din 1992).

Bogata activitate științifică a profesorului Gheorghe Buzatu s-a materializat în 55 cărți publicate sub nume propriu, 70 volume coordonate sau în colaborare, peste 500 de studii și micromonografii, articole, eseuri, prefețe, note etc. Colecția „*Românii în istoria universală*”, coordonată de profesorul Buzatu, totalizează 163 volume. În iunie 2007, senatul Universității „Ovidius” din Constanța i-a decernat titlul de Doctor Honoris Causa, iar în decembrie 2008 „Academia Oamenilor de Știință din România” l-a ales membru corespondent.

Gheorghe Buzatu a militat pentru combaterea anti-românismului și cunoașterea corectă a unora dintre perioadele controversate ale istoriei naționale, lansând, în 2001, „Liga pentru Combaterea Anti-Românismului – LICAR”. Între anii 2000 și 2004 a fost senator de Iași, ales pe listele Partidului „România Mare”.

Majoritatea istoricilor români, și nu numai, îi apreciază opera și mai ales dăruirea cu care și-a dedicat întreaga carieră în slujba apărării și promovării intereselor naționale, prin scoaterea la lumină și valorificarea documentelor istorice autentice.

A-ți iubi țara, valorile și tradițiile naționale nu înseamnă altceva decât promovarea unui naționalism de bună calitate, pe care orice națiune modernă sau postmodernă îl practică nu numai cu mintea, dar mai ales cu sufletul oamenilor săi de cultură, printre care s-a numărat și profesorul Buzatu.

Profesorul Gheorghe Buzatu ne-a fost alături din primele momente ale lansării revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, iar îndemnul și încurajările domniei sale ne-au fost sprijin în activitatea noastră, determinată de dorința de a pune în fața oamenilor faptele istoriei așa cum au fost, *sine ira et studio*, principiu care i-a călăuzit întreaga viață și activitate.

Dumnezeu să-l odihnească!

Colegiul de redacție

Din activitatea ACMRR-SRI

- **Adunarea Generală a ACMRR-SRI** a avut loc la 19 aprilie, în sala mare a Centrului cultural „Mihai Eminescu” al Ministerului Administrației și Internelor, cu participarea a peste 300 de delegați reprezentând toate sucursalele Asociației. Au participat, de asemenea, Gl. bg. Adrian Popescu, Secretar General al Serviciului Român de Informații, precum și cadre de conducere din structurile instituției ale căror domenii de activitate sunt de interes pentru membrii Asociației.

În cadrul Adunării Generale s-a dat citire *“Mesajului Directorului Serviciului Român de Informații adresat cadrelor în rezervă și retragere”* (al cărui text este prezentat în paginile acestui număr al revistei), precum și Raportului de activitate al Consiliului Director, Planului de activități pe anul 2013, Raportului privind activitatea financiară și Raportului Comisiei de Cenzori.

Documentele au fost dezbătute de participanți, care au formulat observații pertinente și au contribuit cu propuneri la îmbogățirea listei proiectelor preconizate de Asociație pentru viitor. După aprobarea documentelor, Adunarea Generală l-a reales pe dl. col. (r) Filip Teodorescu în funcția de președinte al ACMRR-SRI pentru următoarea perioadă de doi ani. A fost ales, de asemenea, noul Consiliu Director care, în prima sa ședință, a desemnat membrii Comitetului Executiv.

Reuniunea a constituit un moment de bilanț și analiză a activităților desfășurate și a celor preconizate, precum și un excelent prilej de socializare pentru membrii Asociației.

- După constituire, noul Comitet Executiv al Asociației a dedicat ședința sa din luna mai măsurilor organizatorice, destinate să asigure o mai bună realizare a sarcinilor rezultate din Planul propriu de activități și din Statut, astfel încât obiectivele stabilite să fie realizate eficient și la parametri calitativi. Au fost regândite cele șase comisii de lucru, completate și

actualizate atribuțiile lor funcționale, fiindu-le fixate sarcini și responsabilități noi, sporite în raport cu cele din mandatul anterior. Totodată, au fost stabilite Sucursalele Asociației, situate pe zone geografice, care intră în responsabilitatea vicepreședinților desemnați să sprijine și să orienteze activitatea lor.

- Cu prilejul **Zilei Veteranilor de Război, președintele Asociației**, colonel (r) Filip Teodorescu, împreună cu alți membri ai Comitetului Executiv al Asociației, a depus, în ziua de 29 aprilie a.c., o coroană de flori la Monumentul Ostașului Necunoscut din Parcul Carol I.
- **Sucursala Bihor** a marcat aniversarea a 23 de ani de la înființarea SRI prin organizarea unui concurs de tir la Baza Sportivă Dinamo din Oradea, la care au participat peste 60 persoane, membri ai sucursalei și rezerviști din MApN și MI. Concursul a fost urmat de o festivitate în cursul căreia au fost înmânate premii și diplome câștigătorilor. Aniversarea SRI a fost marcată și de **Sucursala Dâmbovița**.
- Cu ocazia zilei de 8 Martie, **Sucursala Arad** a organizat o festivitate dedicată doamnelor din organizație, prilej cu care acestora le-au fost oferite diplome aniversare și flori. Evenimentul a fost apreciat de participante ca o inițiativă binevenită și un prilej de revedere și socializare. Festivități similare au fost organizate de **Sucursala Iași**.
- Sărbătoarea Unirii principatelor a fost marcată de **Sucursala Neamț** prin participarea la simpozionul pe această temă organizat de Complexul Muzeal Județean din Piatra Neamț sub genericul „*Unirea, Națiunea a făcut-o!*”
- Peste 100 de membri ai **Sucursalei București**, care au întâmpinat împreună noul an 2013, au stabilit să se întâlnească o dată pe lună, colegi și soții, menținând astfel vii legăturile sufletești dintre cei care au reprezentat o părticică din sistemul imunitar al țării noastre.
- **Sucursalele Asociației** au organizat și în acest trimestru frumoase momente festive pentru cadrele militare în rezervă și în retragere ajunse la vârste începând cu 65 de ani, în semn de apreciere și respect pentru activitatea depusă în serviciul Patriei. Ca întotdeauna, întâlnirile dintre foștii camarazi au constituit minunate prilejuri de bucurie, dar și de readucere în memorie a unor fapte și evenimente la care au participat, precum și acțiuni întreprinse vizând apărarea intereselor Patriei. Participanții și-au manifestat dorința, dar și încrederea că vor fi prezenți și la următoarele întâlniri.

În sprijinul culturii de securitate

- Președintele **Sucursalei Argeș**, col. (r) Dumitru Șovar, a acordat un amplu interviu revistei cotidianului „**Gherila**”, publicat la sub titlul „*Tinerii au sentimentul patriotic în sânge, numai că acesta trebuie dezvoltat și amplificat*”. Materialul face ample referiri la activitățile ACMRR – SRI și ale Sucursalei Argeș, de promovare și dezvoltare a culturii de securitate, îndeosebi în rândul tinerei generații.
- În cadrul unei manifestări dedicate aniversării unirii Basarabiei cu România, organizată de Consiliul Județean și Biblioteca Județeană, gl. bg. (r) Adrian Prundurel, președintele **Sucursalei Dâmbovița**, a susținut o prelegere intitulată „**Serviciile secrete din România în primul război mondial și aspecte inedite privind unirea Basarabiei cu România**”.
- **Sucursala Neamț** s-a aflat printre organizatorii unei manifestări culturale ce a avut loc la sediul „Asociației Învățătorului” la 12 martie, în cadrul căreia a fost lansat romanul „**Secretele Schinducului sau dialoguri ghilimelate**” semnat Ghev Maler (pseudonimul unuia dintre colegii noștri). Lucrarea beletristică este inspirată dintr-un caz real – la care a lucrat și autorul – prin a cărui rezolvare au fost protejate rezultatele unor cercetători români, autori ai unei invenții din domeniul industriei chimice.
- **Sucursala Buzău** a inițiat un parteneriat cu publicația „*Amprenta*”, ce apare sub egida IPJ Buzău, în cadrul căruia în fiecare număr al revistei urmează să fie inclusă o rubrică intitulată „**Din viața și activitatea ACMRR din SRI – Sucursala Buzău**”.

NOI APARIȚII EDITORIALE

- Colegul nostru **Vasile Dumitru-Fulger** publică la editura „Lumea-Magazin”, în co-autorat cu Ioan Gatea, volumul „**Secrete de familie ale unor dictatori comuniști – despre copiii lor teribiliști**”.

Cartea, care fără îndoială va trezi interesul cititorilor, cuprinde aspecte inedite din viața familiilor liderilor comuniști Iosif Vissarionovici Stalin, Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu, reliefând „*relația dintre părinți și copiii*”

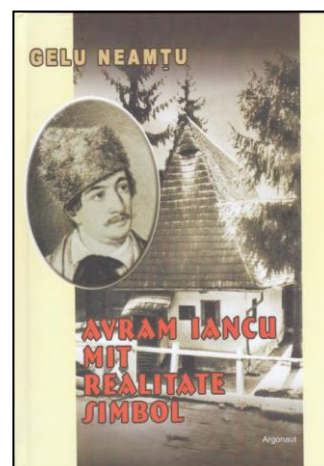
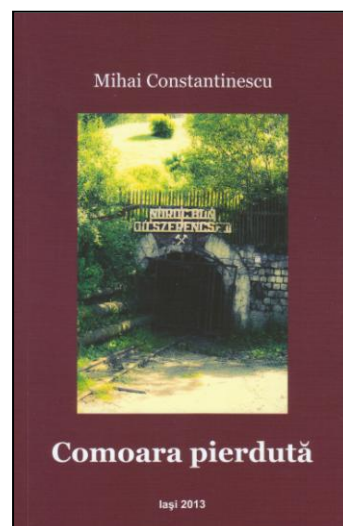
acestora, încercarea celor trei de a-și modela odraslele după propriile lor calapoade, dar și refuzul acestora din urmă de a se lăsa manipulați”.

- După primele două cărți („Adâncuri tulburate” și „Muntele Bălai”), colegul nostru **col. (r) Mihai Constantinescu**, președintele **Sucursalei Iași**, revine în atenția cititorilor cu „**Comoara pierdută**”, care „surprinde amintiri, unele romanțate, despre ceea ce au fost Minele Bălan, amintiri depănate de oameni care au trăit pentru ele, oameni care încă mai speră la revigorarea lor, nostalgici după anii tinereții, cheltuiți pentru a scoate cuprul din adâncurile tulburate ale Muntelui Bălai”.

Lucrarea, ca de altfel întreaga trilogie, scrisă „din dorința «ca să se știe», după cum spunea Miron Costin”, este dedicată de autor „orașului Bălan și tuturor celor care i-au dăruit măcar o zi din viața lor”.

- La editura „Muntenia” a apărut lucrarea „**Mișcarea legionară în Dobrogea anilor 1932-1940 în documente**”, realizată de colegul nostru, dr. ist. **Puiu Dumitru Bordeiu** din **Sucursala Constanța**. Autorul ne trimite într-o lume a documentului autentic, oferind cititorului accesul la surse inedite, dar verificabile, și mai ales evitând subiectivismul și perspectiva politic-negativistă cu care este îndeobște tratată tematica Mișcării Legionare.
- Editura „Argonaut” din Cluj-Napoca publică lucrarea distinsului istoric **Gelu Neamțu** intitulată „**Avram Iancu – Mit, realitate, simbol**”.

Lucrarea aduce în atenția cititorilor aspecte mai puțin cunoscute din viața și lupta eroului ardelean și este menită „să trezească interesul cititorilor de istorie nefalsificată și totodată să îmbogățească istoriografia problemei cu cele mai noi și mai corecte informații de până azi”.

Noi apariții editoriale – Prezenți în viața și cultura cetății

- La 22.02.2013, în aula Bibliotecii județene **Buzău** a fost lansat, în prezența unui public select, volumul de eseuri **„Dreptul la Opinie”** semnat de colegul nostru **Mr. (r) Marcel Isbășoiu**.
- Semnalăm apariția numărului 5 (14) / martie 2013 al revistei sătmărene **„Eroii Neamului”**, coordonată de colegul nostru **col. (r) Voicu Șichet**, care semnează și un interesant și plin de învățăminte articol intitulat **„Ardelenii și românii din vechiul regat”**.

VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista **„Vitrallii – Lumini și umbre”** este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- **Curtea de Apel Iași** a transmis mulțumiri Sucursalei județene a ACMRR pentru colecția revistei **„Vitrallii”**, apreciată ca fiind *„un material documentar deosebit de interesant și de util pentru practicienii dreptului”*.
- De asemenea, **Biblioteca județeană „Dinicu Golescu” din Pitești** a transmis mulțumiri pentru posibilitatea de a pune la dispoziția cititorilor săi colecția revistei.
- Revista **„Vox Libri”** nr. 1(26)/2013, editată de **Biblioteca județeană „Ovid Densușianu” din Deva**, include, la capitolul **„Recomandări de lectură”**, o recenzie a colecției revistei, care concluzionează că **„Vitrallii”** încearcă și *„reușește cu succes să ridice vâlul de pe foarte multe aspecte controversate ale istoriei noastre, mai ales a celei foarte recente, care încă generează nedumeriri și întrebări”*.
- În articolul **„Emigrația la Vitrallii”**, semnat de Gheorghe Pârja în cotidianul **„Graiul Maramureșului”** din 20 aprilie este prezentat numărul 14 al revistei, autorul menționând că aceasta este *„un bun îndrumar pentru cei care doresc să cunoască culisele istoriei recente, care nu de puține ori se arată în chipuri diferite în realitatea imediată. Ne putem explica astfel multe dintre evenimentele care se întâmplă sub ochii noștri”*.
- Numărul 14 al revistei a fost prezentat de Menuț Maximinian în ziarul bistrițean **„Răsunetul”** din 26 martie, care concluzionează că este *„un*

număr complex, care se adaugă seriei de reviste bine conturate de până acum”.

- Revista **“Amprenta”**, care apare sub egida IPJ **Buzău**, a prezentat pe larg numerele 13 și 14 ale revistei, subliniind că *„elementele de noutate, punctele de vedere pertinente sunt palpabile de bună seamă în revistă și contribuie esențial la această încărcătură emoțională care rămâne cu noi și după ce am parcurs ultima filă”*.
- Prezentări ale numărului 14 sunt incluse în publicațiile: **„Ziarul Hunedoreanului”** (19 aprilie), **„Renașterea Bănățeană”** (11 aprilie), **„Mesagerul de Bistrița-Năsăud”** (15 martie)
- Numărul 13 al revistei a fost prezentat de: **„Informația Harghitei”** din 12 februarie, **„Ziarul Hunedoreanului”** din 22 februarie, **„Gazeta de dimineață” (HD)** din 24 februarie, **„Dâmbovița”** din 6 februarie, **„Jurnal de Dâmbovița”** din 18 martie, **„Unirea”** din Alba Iulia, din 6 februarie, **„Informația de Alba”** din 25-26 ianuarie.

* * *

Ilustrăm acest număr cu câteva din lucrările pictoriței Carmen Văideanu, o prezență mai nouă în lumea picturii, a cărei expoziție personală, cea de-a treia, a avut loc recent la galeriile „Elite Prof Art” din București.

După cum observa cunoscutul critic de artă Dr. Marius Tița, *„Carmen Văideanu are mult curaj, talent și meșteșug. Totul vine din acea disponibilitate a observației care apropie oamenii de artă și din orele numeroase ale învățăturii de atelier... Carmen Văideanu pictează de parcă asta a făcut tot timpul. Și poate că așa și este, ea a pictat mereu, în gând și imaginație, în tărâmul unde se naște magia ce pune culorile pe pânză”*.

La rândul său, comentatorul de artă Corneliu Ostahie remarcă: *„Dna. Carmen Văideanu a deprins perfect superba lecție de pictură...mizând, fără să ezite, pe rafinamentul cromatic împins dincolo de limite considerate de către cei din preajma sa de netrecut”*.

oooOOOooo